

(UGEAD - IntJCES)

Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi

International Journal of
Contemporary Educational Studies

Haziran ve Aralık
Aylarında Yayımlanan
Açık Erişimli Hakemli Dergi

*Biannual
(Published in June & December)
Open Access Peer-Reviewed Journal*

Cilt 8, Sayı 2
Aralık 2023
Volume 8, Issue 2
December 2023

ISCSA_UBİKS

e-ISSN: 2458-9373

www.iscsa-a.org

UGEAD, Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki kere yayımlanan Uluslararası Bilimsel Hakemli bir dergidir.

AÇIK ERİŞİMLİ DERGİ

Editörden mesaj

Değerli meslektaşlarım,

Derneğimiz Eğitim Bilimleri alanındaki çalışmalarınızı değerlendirmek üzere yeni bir dergiyi (UGEAD) hizmetinize sunmaktan büyük bir mutluluk duyuyor. Genç bir kurum olmamıza rağmen, son derece dinamik ve istekli bir ekiple yol alan derneğimizin çıkardığı bu yeni yayın organının da Eğitim Bilimlerinin farklı disiplinleri üzerinde yoğunlaşan akademisyenlerin dikkatini çekeceğine olan inancımız sonsuzdur.

Sizleri, Eğitim Bilimleri alanında üreteceğiniz yüksek kalitedeki bilimsel çalışmalarınızı, yazın taramaları, örnek olgu araştırmaları, deneysel araştırmalarınızı, kitap incelemelerinizi, vb. derginin yazım kurallarına uygun olarak hazırlayarak dergimize göndermeye davet ediyoruz. Ayrıca açık erişimli makalelerimizi gerek okuyarak, gerekse alıntılıyarak dergimizin gelişmesine katkı vermenizi diliyoruz. İyi çalışmalar.

IntJCES is an International Refereed Scientific Journal published biannually (in June & December) by ISCSA.

OPEN ACCESS JOURNAL

Message from the editor

Dear colleagues,

Our association is glad to invite you all to submit your educational researches in our new journal, International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES). As being a young association, but having very ambitious team of academic staff, we really believe that this journal would attract attention from serious scholars working on different dimensions of educational sciences.

We invite high quality articles, review papers, case studies of theoretical, and empirical, conceptual, and experimental researches on educational sciences in a properly formatted file as per the author guidelines. We also promote researchers to use our open access articles in their researches and contribute to the development of our journal through their citations.

Kind regards.

Sayı Editörü / Editor of the Issue

Dr. Taner BOZKUŞ, Prof., Gazi University, TURKEY

Dr. Caner CENGİZ, Assoc. Prof., Ankara University, TURKEY

Eş Editörler / Co-editors

Dr. Fatma TEZEL SAHİN, Prof., Gazi University, TURKEY (Chief Editor)

Dr. Adela BADAU, Assoc. Prof., University of Târgu-Mureş, ROMANIA

Dr. Fatih YAŞARTÜRK, Assoc. Prof., Bartın University, TURKEY

Dr. Pınar YAPRAK KEMALOĞLU, Gazi University, TURKEY

Dr. Kürşat Yusuf AYTAÇ, Assoc. Prof., Adıyaman University, TURKEY

Mizanpaj Editörü / Layout Editor

Dr. Mert Mazhar ERDURAN, Sports Science Faculty, Ankara University, TURKEY

Bilim Kurulu / Scientific Board

Dr. Adeel Nazir AHMAD, King Faisal Research Center, SAUDI ARABIA

Dr. Hayati AKYOL, Prof., Gazi University, TURKEY

Dr. Nadim ALWATTAR, Prof., University of Mosul, IRAQ

Dr. Nejla GÜNAY, Prof., Gazi University, TURKEY

Dr. Mona Saleh Al ANSARI, Prof., University of Bahrain, BAHRAIN

Dr. Çetin YAMAN, Prof., Sakarya Uygulamalı Bilimler University, TURKEY

Dr. Kaukaab AZEEM, King Fahd University, SAUDI ARABIA

Dr. Samson Olosula BABATUNDE, Lagos University, NIGERIA

Dr. Simona PAJAUJIENE, Lithuanian Sport University, LITHUANIA

Dr. Mustafa BAYRAKÇI, Assoc. Prof., Sakarya University, TURKEY

Dr. Ahmed BOUSSAKRA, Prof., M'sila University, ALGERIA

Dr. Bekir BULUÇ, Assoc. Prof., Ahmet Yesevi University, TURKEY

Dr. Mehmet Engin DENİZ, Prof., Yıldız Teknik University, TURKEY

Dr. Mehmet GÜÇLÜ, Assoc. Prof., Gazi University, TURKEY

Dr. Nezahat GÜÇLÜ, Prof., Gazi University, TURKEY

Dr. Khadraoui Mohamed HABIB, Prof., Tunis University, TUNISIA

Dr. Safet KAPO, Prof., University of Sarajevo, BOSNIA HERZEGOVINA

Dr. Elena KOMOVA, Assoc. Prof., Russian State University, RUSSIA

Dr. Recep ÖZKAN, Assoc. Prof., Niğde University, TURKEY

Dr. Ibrahim SABATIN, Al-Zaytoonah Alordunia Al-Khassa University, JORDAN

Dr. Çetin SEMERCİ, Prof., Bartın University, TURKEY

Dr. Robert SCHNEIDER, Prof., Brockport University of New York, USA

Dr. Cengiz ŞENGÜL, Prof., Akdeniz University, TURKEY

Dr. Sinem TARHAN, Assoc. Prof., Bartın University, TURKEY

Dr. Veli TOPTAŞ, Assoc. Prof., Kırıkkale University, TURKEY

Dr. Mutlu TÜRKMEN, Prof., Bartın University, TURKEY

Dr. Hakkı ULUCAN, Prof., Erciyes University, TURKEY

Dr. Fatma ÜNAL, Assoc. Prof., Bartın University, TURKEY

Dr. Yasemin YAVUZER, Prof., Niğde University, TURKEY

Dr. Bülent AĞBUĞA, Prof., Pamukkale University, TURKEY

Dr. Cansu TUTKUN, Bayburt University, TURKEY

Dergi Sorumlusu / Publication Manager

Taner BOZKUŞ

International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES), December, 2023

Sayı Hakemleri / Referees of This Issue

Dr. Ali Özkan
Dr. Fatih Yaşartürk
Dr.Ahmet Hakan Sivrikaya
Dr.Mine TURGUT
Dr.Elif Aydın
Dr.Ferhat Güder
Dr.Hayri Akyüz
Dr.İsmail Karataş
Dr.Ayşegül Yapıcı
Dr.Mehmet Ali Ceyhan
Dr.Süleyman Özateş
Dr. Mert Erduran
Dr. Caner Cengiz

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

1) Halk Oyuncular ve Salon Dansçılarının Kültürlerarası Duyarlılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, 108-121

Pınar KARACAN DOĞAN, Gamze DURMUŞ, Ozan ÇİÇEK

2) Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ile Beslenme Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, 122-140

Harun KOÇ, Merve Ceren KILIÇPARLAR, Zerya Yeşil, Umut TOKTAŞ

3) The Interface Between Risk Taking and Foreign Language Speaking, 141-152

Kübra AKSAK, Esat KUZU, Gülşah KÜLEKÇİ, Feryal ÇUBUKÇU

4) Dalış Sporcularının Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi, 153-162

Damla ÖZSOY, Mustafa Deniz DİNDAR, Özkan ARSU

5) Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Beklenti Ve Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi (Kayseri İli Örneği), 163-172

Ali KARAGÖZ, Hakkı ULUCAN

6) Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması, 173-188

Remzi EŞKİL, İmdat YARIM

7) Denge Yetisi ve Sportif Performans İlişkisi, 189-205

Ebrar Şevval COŞKUN, Şebnem ŞARVAN CENGİZ

8) Fiziksel Aktiviteden Keyif Alma, Tekrar Katılma Niyeti ve Mutluluk Arasındaki İlişki: Kampüs Rekreasyonuna Katılan Üniversite Öğrencileri Örneği, 206-220

Harun PEKER, Cemile TEKE, Bayram ÇAKAR, Yeşim KABADAYI, Nihal CANER

9) Yetenek Seçiminde Analitik Hiyerarşi Süreci: Bocce Branşında Bir Uygulama, 221-237

Sedat ÖZEL, Mutlu TÜRKMEN

10) Taekwondo Branşı İle İlgili Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi, 238-253

Kader YEL, Kübra KURCAN, Zekai ÇAKIR, Osman Satı COŞKUNTÜRK

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ile Beslenme Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Harun KOÇ¹, Merve Ceren KILIÇPARLAR¹, Zerya Yeşil¹, Umut TOKTAŞ¹

¹ Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye
https://orcid.org/_0000-0002-0821-8237

¹ Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0001-7961-3050>

¹ Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-1638-7054>

¹ Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-9311-3674>

Email: harun.koc@alparslan.edu.tr, merveceren635@gmail.com, zerya.yesil@gmail.com,
patron.umut.49@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 20.02.2023 – Kabul: 18.09.2023)

Öz

Dijital çağımızın en önemli araçlarından biri olan internetin bilinçsiz kullanımı, hareketsizliği ve sağlıksız beslenmeyi arttıran bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri ile beslenme alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada katılımcıların cinsiyet, sınıf, bölüm, anne-baba eğitim durumu, aktif spor yapma durumu ve spor branş türü değişkenleri durumları dikkate alınarak incelenmiştir. Genel tarama yöntemi ile yapılan çalışmada Hahn ve Jerusalem tarafından geliştirilen, Şahin ve Korkmaz tarafından Türkçeye uyarlanan “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ve Tekkurşun Demir ve Cicioğlu tarafından geliştirilen “Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmaya Muş Alparslan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi’nde öğrenimine devam eden 231 erkek, 93 kadın olmak üzere toplamda 324 katılımcı gönüllü olarak iştirak etmiştir. Verilerin tanımlayıcı istatistiği ile iki ve ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında sırasıyla t-Testi ve One Way ANOVA testleri SPSS 22.0 paket programı aracılığı ile yapılmış ve anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre internet bağımlılığı ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmazken, sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$). 4. Sınıf öğrencilerinin beslenme hakkındaki bilgilerinin diğer sınıflara kıyasla daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca 1. sınıftaki öğrencilerin kötü beslenme alışkanlıklarının diğer sınıflara kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Kişilerin beslenmeye yönelik bilgi düzeylerinin ve aktif spor yapma durumlarının olumlu etkiler oluşturduğu görülmektedir. İnternet bağımlılığı ve sağlıklı beslenme ilişkin yapılan korelasyon testi sonuçları da daha fazla online kalan bireylerin kötü beslenme alışkanlığı ve sosyal ilişkilerinin olumsuzluk düzeyinin arttığı görülmüştür. Bu bağlamda kişilere aktif spor yapmanın faydalarının anlatılması, spora teşvik edici projeler düzenlenmesinin ve benzer araştırmaların arttırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: İnternet bağımlılığı, Sağlıklı beslenme, Tutum, Sınıf

Giriş

İnternet kavramının ortaya çıkması ile birlikte bilgi paylaşımı kolaylaşmış, her türlü bilgiye sınırsız erişim sağlanmış ve araştırma olanakları artmıştır. Fakat internetin bu hızlı gelişimi beraberinde bazı olumsuz sonuçları da doğurmuştur. Bu sonuçların en başında da aşırı internet kullanımı gelmektedir. Dünya üzerinde internet kullanan milyonlarca kişi internet bağımlısı olarak tanımlanmıştır (Öztürk vd., 2007: 36-41). İnsanların birçoğu günlük yaşam için büyük önem arz eden interneti, iletişim, satın alma, bilgi edinme ve daha birçok amaç için kullanmaktadır. Son yıllarda yeni bir kavram olarak ortaya çıkan internet bağımlılığı, psikoloji iletişim, sosyoloji ve farklı disiplinlerin ilgi odağı olarak önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir (Balcı ve Gülnar, 2009; 5-22). Dünyada sosyal, teknolojik ve ekonomik gelişim ve değişmelerin hızla şekillenmesi internet erişiminin ucuzlamasına ve geniş kitlelere ulaşmasına neden olmuştur. Günlük yaşamda her yaştan ve her meslek grubundan bireylerin farklı amaçlarla internet kullanımlarının arttığı bilinmektedir. Türk İstatistik Kurumu verilerine göre internet kullanımı on beş yılda % 55,9'dan % 75,3'e ve evlerde internet erişimi ise % 69,5'den % 88,3'e yükselmiştir (TÜİK, 2019). İnternet erişimi ve kullanımı genç nüfusun sıklıkla başvurduğu bir yoldur, dijital çağ ve bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda internet aracılığıyla gerçekleşen faaliyetlerden faydalanamamak ya da uzak kalmak söz konusu olamamaktadır. Eğitim, ticaret, sağlık gibi hayatın her alanında internet kullanılarak gerçekleşen faaliyetlerin önemi hızla artmaktadır. Bu durum gereksiz internet kullanımı ve zararlı internet kullanımı ile birlikte gençleri ve çocukları etkilemektedir (Arisoy, 2009; Wang vd., 2011). Ayrıca genç bireylerin ve çocukların sosyal ruhsal ve fiziksel problemlerle de karşı karşıya kalmalarına neden olabilmektedir (Dinç, 2015; Çakır ve Sıngın, 2019). Gençlerin karşı karşıya kaldıkları diğer problemde sağlıklı beslenme durumudur. Beslenme alanındaki gelişmeler 20. yüzyıldan günümüze kadar artarak devam etmiştir (Gabra, 2001: 15). İnsanların kaliteli bir yaşam stiline sahip olmaları için fiziksel aktivite ve beslenme ile ilgili önemli detayları bilmesi gerekmektedir (Bayrakdar ve Zorba, 2020). Bireylerin hem fizyolojik hem anatomik olarak sağlıklı bir şekilde yaşamlarını devam ettirebilmeleri için sağlıklı ve doğru beslenme ihtiyacı bulunmaktadır. Bu aşamada insanların yaşamsal temel fonksiyonları gerçekleştirmek ideal kiloya ulaşma, kronik rahatsızlıklar riskini azaltma ve gün içinde kaybedilen enerjinin tedarik edilmesi noktasında beslenme önem arz etmektedir (Baysal, 2009). Beslenmenin zaman içinde alışkanlık haline dönüşmesi kaçınılmaz bir durumdur, kişinin cinsiyeti, gelir durumları, kültürel birikimleri, spor yapma durumu gibi unsurlar bu alışkanlıkların oluşmasında önem arz eder (Topuzoğlu vd., 2007: 253-258). Kötü beslenme alışkanlığı toplumdaki bütün bireylerin zindeliği olumsuz bir biçimde etkiler (Kinyua, 2013). Yeme davranışlarında ortaya çıkan bozulmalar nedeniyle kişilerin beden memnuniyeti düşmektedir. Bireylerin beslenme alışkanlıklarının bozulması ile birlikte mutsuzluk, düzensiz kilo alma ve denge kaybı gibi durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bununla beraber psikolojik olarak sürekli yemek yeme durumu kişilerin hayatlarını tamamıyla negatif yönlü etkiler (Kaya, 2011). Bu bağlamda bireylerin internet bağımlılığı düzeyleri ile beslenme alışkanlıkları belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri ile beslenme alışkanlıkları arasındaki ilişkinin farklı demografik değişkenlere göre incelenmesidir.

Materyal ve Metod

Araştırma Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, farklı değişkenler veya parametreler arasındaki var olabileceği düşünülen ilişkilerin incelenmesine dayanan bir araştırma yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2019).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Muş Alparslan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise çalışmamızda gönüllü olarak yer alan 231 erkek, 93 kadın olmak üzere toplamda 324 katılımcı oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu'; cinsiyet, sınıf, bölüm, anne-baba eğitim durumu, aile gelir durumu, aktif spor yapma durumu, spor branş türü gibi bağımsız değişkenler ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. Çalışma, sınıf ortamında katılımcılara gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra uygulanmıştır. Veriler katılımcıların ölçek sorularını cevaplamasının ardından toplanmıştır.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Araştırmada kullanılan İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışması ise Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından yapılmıştır. Ölçek 19 madde ve 3 faktörlüdür. Ölçeğin 1. Faktörü "Kontrol Kaybı" 7 madde (1.2.3.4.5.6.7), ikincisi "Daha Fazla Online Kalma İsteği" 4 madde (8.9.10 ve 11) ve üçüncüsü ise "Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk" 8 madde (12.13.14.15.16.17.18 ve 19)'dir. Ölçekten en yüksek 95 en düşük ise 19 puan alınmaktadır. Ölçeğin genel Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.85'tir. Faktörlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise sırasıyla, 0.90, 0.88 ve 0.92'dir. Yürütülen bu çalışmada ise ölçeğin genelinin güvenilirlik katsayısı 0.94, faktörler için ise sırasıyla 0.87; 0.88 ve 0.93 olarak hesaplanmıştır.

Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği

Araştırmaya katılan öğrencilerin sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarını tespit etmek amacıyla Tekkurşun Demir ve Cicioğlu (2019) tarafından geliştirilen "Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 21 madde ve 4 faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçeğin faktörleri sırası ile "Beslenme Hakkında Bilgi" 5 madde (1.2.3.4 ve 5), "Beslenmeye Yönelik Duygu" 6 madde (6.7.8.9.10 ve 11), "Olumlu Beslenme" 5 madde (12.13.14.15 ve 16)" ve "Kötü Beslenme" 5 madde (17.18.19.20 ve 21) yer almaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları ise faktörler için sırasıyla, 0,90; 0,84; 0,75 ve 0,83'tir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21 ve en yüksek puan ise 105'dir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmış olup hata payı 0,05 olarak kabul edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma uygulanmıştır. Normallik varsayımı için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -2, +7 referans aralığında olduğu tespit edilmiş (Hong, Malik ve Lee, 2003) ve bu doğrultuda iki ölçekten de elde edilen verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin

karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında One Way Anova (varyans) testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farkın kaynağını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Tukey testi kullanılmıştır. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Pearson-Korelasyon analizi kullanılmıştır

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre İstatistiksel Dağılımları

Faktör	Değişken	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	231	71.2
	Kadın	93	28.8
	Toplam	324	100
Sınıf	1.sınıf	97	30
	2.sınıf	75	23.1
	3.sınıf	82	25.3
	4.sınıf	70	21.6
	Toplam	324	100
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	144	44.4
	Antrenörlük	98	30.3
	Spor Yöneticiliği	82	25.3
	Toplam	324	100
Anne Eğitim Durumu	Lise ve Öncesi	228	70.3
	Üniversite ve Üzeri	96	29.7
	Toplam	324	100
Baba Eğitim Durumu	Lise ve Öncesi	194	59.9
	Üniversite ve Üzeri	130	40.1
	Toplam	324	100
Aktif spor yapıyor musunuz?	Evet	201	62
	Hayır	123	38
	Toplam	324	100
Spor Branş Türü	Bireysel Sporlar	126	38.9

Takım Sporları	198	61.1
Toplam	324	100

Araştırmanın örnekleme ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo1’de sunulmuştur. Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgularına göre, 231’inin (%71,2) erkek, 93’ünün (%28,8) kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların 97’sinin (%30) 1.sınıf, 75’inin (%23,1) 2. sınıf, 82’sinin (%25,3) 3. sınıf ve 70’inin (%21,6) 4. sınıfta eğitimine devam ettiği görülmektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri bölüme baktığımızda 144 (%44.4) Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, 98 kişinin (%30.3) Antrenörlük ve 82 kişinin (%25.3) Spor Yöneticiliği bölümünde olduğu görülmüştür. Anne eğitim durumuna bakıldığında lise ve öncesi 228 kişi (%70.3) ve üniversite ve üzeri 96 kişi (%29.7), Baba eğitim durumunda ise lise ve öncesi 194 kişi (%59.9) ve üniversite ve üzeri 130 kişi (%40.1) yanıtı verilmiştir. Aktif olarak spor yapma durumları incelendiğinde 201 (%62) katılımcı evet yanıtını, 123 (%38) katılımcı ise hayır yanıtını vermiştir. Katılımcıların aile gelir durumlarına bakıldığında geliri düşük 103 (%31,8), geliri orta 184 (%56,7) geliri yüksek 37 (%11,5) katılımcı bulunmaktadır, Spor branş türüne bakıldığında 126 katılımcı (%38,9) bireysel sporlar branşına, 198 (%61,1) takım sporları branşına sahiptir.

Bulgular

Tablo 2. Araştırma Kapsamında Kullanılan Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Alt Boyutlar	N	\bar{X}	Ss.	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alpha
İBÖ Ölçeği						
Kontrol Kaybı	324	19,37	4,13	-,088	-,317	.78
Daha Fazla Online Kalma İsteği	324	18,39	3,65	-,264	-,426	.81
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	324	16,22	3,67	,349	,386	.77
SBITÖ Ölçeği						
Beslenme Hakkında Bilgi	324	16,73	3,65	-,181	,242	.82
Beslenmeye Yönelik Duygu	324	17,60	3,71	-,219	-,179	.72
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	324	16,67	2,59	,323	,133	.83
Kötü Beslenme Alışkanlığı	324	16,81	3,07	-,221	,132	.76

SBITÖ= Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği

İBÖ: İnternet Bağımlılığı Ölçeği

İnternet bağımlılığı düzeyleri ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçek alt boyutlarına ilişkin çarpıklık basıklık değerlerinin Hong, Malik ve Lee (2003) belirttiği -2, +7 arasında olduğu ve dağılımın normal olduğu görülmüştür. Bu değerlere göre verilerin dağılımının normal olduğu bulunmuştur.

Tablo 3. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	S	t	p
Kontrol Kaybı	Erkek	231	14,02	2,13	,775	,256
	Kadın	93	14,11	2,68		
Daha Fazla Online Kalma İsteği	Erkek	231	14,25	2,38	,781	,349
	Kadın	93	14,23	2,95		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Erkek	231	14,15	2,76	,684	,854
	Kadın	93	14,01	2,50		
Beslenme Hakkında Bilgi	Erkek	231	15,12	3,81	2,735	,321
	Kadın	93	15,42	3,81		
Beslenmeye Yönelik Duygu	Erkek	231	14,56	3,88	8,394	,338
	Kadın	93	14,21	3,86		
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	Erkek	231	14,56	3,45	5,893	,754
	Kadın	93	14,54	3,69		
Kötü Beslenme Alışkanlığı	Erkek	231	14,28	3,76	2,211	,991
	Kadın	93	14,63	3,93		

Tablo 3 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre internet bağımlılığı ölçeği ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Alt Boyut Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Sınıf	n	\bar{X}	S	df	F	p	Tukey
Kontrol Kaybı	1.Sınıf ^A	97	18,08	4,75	3	8,363	,721	
	2.Sınıf ^B	75	18,70	4,24	186			
	3.Sınıf ^C	82	15,20	3,24	184			
	4.Sınıf ^D	70	15,57	4,24	184			
Daha Fazla Online Kalma İsteği	1.Sınıf ^A	97	17,08	4,07	3	,443	,866	
	2.Sınıf ^B	75	16,22	3,35	186			
	3.Sınıf ^C	82	10,17	3,65	184			
	4.Sınıf ^D	70	10,21	3,25	184			
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	1.Sınıf ^A	97	11,19	3,43	3	2,523	,036*	B-A
	2.Sınıf ^B	75	11,31	3,17	186			
	3.Sınıf ^C	82	11,15	3,23	184			
	4.Sınıf ^D	70	11,16	3,78	184			
Beslenme Hakkında Bilgi	1.Sınıf ^A	97	11,12	2,23	3	3,384	,044*	D-A
	2.Sınıf ^B	75	12,19	2,72	186			
	3.Sınıf ^C	82	11,27	2,21	184			
	4.Sınıf ^D	70	12,77	2,35	184			
Beslenmeye Yönelik Duygu	1.Sınıf ^A	97	8,90	3,53	3	17,147	,339	
	2.Sınıf ^B	75	9,60	3,27	186			
	3.Sınıf ^C	82	9,65	3,15	184			
	4.Sınıf ^D	70	19,29	4,39	184			
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	1.Sınıf ^A	97	16,33	4,88	3	17,670	,664	
	2.Sınıf ^B	75	14,97	3,86	177			

	3.Sınıf ^C	82	13,92	3,73	180			
	4.Sınıf ^D	70	16,21	4,37				
	1.Sınıf ^A	97	18,50	3,77				
Kötü Beslenme Alışkanlığı	2.Sınıf ^B	75	16,93	3,75	3			
	3.Sınıf ^C	82	14,55	3,35	177	3,633	,015*	A-B
	4.Sınıf ^D	70	14,39	3,81	180			

*p<0,05

Tablo 4’de katılımcıların sınıf değişkeni incelendiğinde, İBÖ ANOVA testi sonuçlarına göre kontrol kaybı ve daha fazla online kalma alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmazken ($p>0.05$), sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ortaya çıkan farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla post-hoc analizlerinden Tukey testi incelendiğinde 2.sınıfta bulunan öğrencilerin sosyal ilişkilerde olumsuzluk yönünün diğer sınıflara kıyasla daha baskın olduğu görülmektedir. SBİTÖ’nin ANOVA testi sonuçlarına göre ise beslenmeye yönelik duygu ve olumlu beslenme alışkanlığı alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmazken ($p>0.05$), beslenme hakkında bilgi ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ortaya çıkan farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla post-hoc analizlerinden Tukey testi incelendiğinde 4. Sınıf öğrencilerinin beslenme hakkındaki bilgilerinin diğer sınıflara kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca 1. sınıftaki öğrencilerin kötü beslenme alışkanlıklarının diğer sınıflara kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Alt Boyut Puanlarının Bölüm Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Bölüm	n	\bar{X}	S	df	F	p	Tukey
Kontrol Kaybı	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ^A	144	15,55	3,88	3			
	Antrenörlük ^B	98	15,43	3,75	186	2,471	,232	
	Spor Yöneticiliği ^C	82	15,35	3,68	184			
Daha Fazla Online Kalma İsteği	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ^A	144	15,48	3,77	3			
	Antrenörlük ^B	98	15,28	3,13	186	2,336	,293	
	Spor Yöneticiliği ^C	82	15,26	3,35	184			
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ^A	144	14,58	3,64	3			
	Antrenörlük ^B	98	14,36	3,47	186	2,245	,258	
	Spor Yöneticiliği ^C	82	14,39	3,36	184			
Beslenme Hakkında Bilgi	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ^A	144	13,48	3,26	3			
	Antrenörlük ^B	98	13,98	3,17	186	11,443	,028*	B-A
	Spor Yöneticiliği ^C	82	13,39	3,46	184			
Beslenmeye Yönelik Duygu	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ^A	144	13,17	3,14	3			
	Antrenörlük ^B	98	13,17	3,13	186	9,635	,279	
	Spor Yöneticiliği ^C	82	13,45	3,15	184			
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ^A	144	14,43	3,62	3			
	Antrenörlük ^B	98	15,51	3,63	186	9,358	,365	
	Spor Yöneticiliği ^C	82	15,48	3,47	184			
Kötü Beslenme Alışkanlığı	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ^A	144	15,21	3,38	3	9,180	,515	

Antrenörlük ^B	98	15,43	3,43	186
Spor Yöneticiliği ^C	82	15,05	3,53	184

*p<0,05

Tablo 5 katılımcıların bölüm değişkeni incelendiğinde, İBÖ ANOVA testi sonuçlarına göre kontrol kaybı daha fazla online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$), SBİTÖ'nin ANOVA testi sonuçlarına göre ise beslenmeye yönelik duygu, olumlu beslenme alışkanlığı ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunamazken ($p>0.05$), beslenme hakkında bilgi alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortaya çıkan farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla post-hoc analizlerinden Tukey testi incelendiğinde Antrenörlük bölümünde öğrenim gören öğrencilerin beslenme hakkındaki bilgilerinin diğer bölümlere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 6. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
Kontrol Kaybı	Lise ve Öncesi	228	13,53	3,55	1,265	,325
	Üniversite ve Üzeri	96	13,19	3,65		
Daha Fazla Online Kalma İsteği	Lise ve Öncesi	228	13,19	3,82	1,320	,585
	Üniversite ve Üzeri	96	13,41	3,74		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Lise ve Öncesi	228	14,68	3,59	,670	,712
	Üniversite ve Üzeri	96	14,53	3,42		
Beslenme Hakkında Bilgi	Lise ve Öncesi	228	13,13	3,22	,517	,907
	Üniversite ve Üzeri	96	16,20	3,35		
Beslenmeye Yönelik Duygu	Lise ve Öncesi	228	16,59	5,46	,726	,336
	Üniversite ve Üzeri	96	16,83	5,55		
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	Lise ve Öncesi	228	14,55	5,50	2,451	,448
	Üniversite ve Üzeri	96	14,44	5,42		
Kötü Beslenme Alışkanlığı	Lise ve Öncesi	228	14,40	5,29	,768	,789
	Üniversite ve Üzeri	96	14,14	5,25		

Tablo 6 incelendiğinde anne eğitim durumuna göre internet bağımlılığı ölçeği ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 7. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
Kontrol Kaybı	Lise ve Öncesi	194	14,48	4,55	3,224	,395
	Üniversite ve Üzeri	130	14,32	3,45		
Daha Fazla Online Kalma İsteği	Lise ve Öncesi	194	14,13	4,82	2,336	,795
	Üniversite ve Üzeri	130	13,31	4,74		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Lise ve Öncesi	194	14,55	3,79	1,330	,592
	Üniversite ve Üzeri	130	14,56	4,42		
Beslenme Hakkında Bilgi	Lise ve Öncesi	194	14,23	3,42	,718	,857

	Üniversite ve Üzeri	130	15,25	4,35		
Beslenmeye Yönelik Duygu	Lise ve Öncesi	194	16,54	5,53	,886	,378
	Üniversite ve Üzeri	130	16,43	5,65		
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	Lise ve Öncesi	194	15,65	4,50	1,451	,556
	Üniversite ve Üzeri	130	15,64	5,47		
Kötü Beslenme Alışkanlığı	Lise ve Öncesi	194	16,46	5,25	,698	,722
	Üniversite ve Üzeri	130	16,16	4,53		

Tablo 7 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre internet bağımlılığı ölçeği ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Alt Boyut Puanlarının Aktif Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Aktif Spor Yapma Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
Kontrol Kaybı	Evet	201	14,11	3,43	1,118	,002*
	Hayır	123	15,75	3,48		
Daha Fazla Online Kalma İsteği	Evet	201	16,13	3,56	1,525	,005*
	Hayır	123	16,76	3,16		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	201	16,28	4,42	1,520	,235
	Hayır	123	16,68	4,35		
Beslenme Hakkında Bilgi	Evet	201	16,14	4,48	1,333	,001*
	Hayır	123	15,44	4,13		
Beslenmeye Yönelik Duygu	Evet	201	18,45	3,25	3,086	,445
	Hayır	123	18,24	3,27		
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	Evet	201	18,69	3,54	3,256	,005*
	Hayır	123	18,13	3,39		
Kötü Beslenme Alışkanlığı	Evet	201	19,33	3,80	,574	,286
	Hayır	123	19,13	3,86		

* $p<0,05$

Tablo 8 incelendiğinde internet bağımlılığı ölçeği alt boyutlarında yer alan sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık bulunamazken ($p>0,05$), kontrol kaybı ($\bar{x}=15,75$; $p<0,05$) ve daha fazla online kalma isteği ($\bar{x}=16,76$; $p<0,05$) alt boyutlarında hayır yanıtı lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur. SBİTÖ incelendiğinde ise beslenmeye yönelik duygu ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık bulunamazken ($p>0,05$), beslenme hakkında bilgi ($\bar{x}=16,14$; $p<0,05$) ve olumlu beslenme alışkanlığı ($\bar{x}=18,69$; $p<0,05$) alt boyutlarında evet yanıtı lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur.

Tablo 9. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Alt Boyut Puanlarının Aktif Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Spor Branş Türü	n	\bar{X}	S	t	p
Kontrol Kaybı	Bireysel Sporlar	126	15,36	2,77	3,128	,332
	Takım Sporları	198	15,24	2,43		
Daha Fazla Online Kalma İsteği	Bireysel Sporlar	126	15,56	2,99	2,081	,538
	Takım Sporları	198	15,72	2,43		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Bireysel Sporlar	126	14,72	2,55	1,707	,290
	Takım Sporları	198	14,03	2,47		
Beslenme Hakkında Bilgi	Bireysel Sporlar	126	16,65	2,54	1,158	,248
	Takım Sporları	198	16,96	3,46		
Beslenmeye Yönelik Duygu	Bireysel Sporlar	126	17,06	3,87	7,083	,324
	Takım Sporları	198	17,17	3,64		
Olumlu Beslenme Alışkanlığı	Bireysel Sporlar	126	17,85	3,65	6,263	,000*
	Takım Sporları	198	17,15	3,11		
Kötü Beslenme Alışkanlığı	Bireysel Sporlar	126	17,31	3,79	-,873	,454
	Takım Sporları	198	17,38	3,38		

Tablo 9 incelendiğinde spor branş türü değişkenine göre internet bağımlılığı ölçeği alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği alt boyutunda ise beslenme hakkında bilgi, beslenmeye yönelik duygu ve kötü beslenme alışkanlığı anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$), olumlu beslenme alışkanlığı ($\bar{x}=17,85$; $p<0,05$) alt boyutlarında bireysel spor branşları lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ve Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Sonuçları

Alt Boyutlar (n=324)	Beslenme Hakkında Bilgi	Beslenmeye Yönelik Duygu	Olumlu Beslenme Alışkanlığı	Kötü Beslenme Alışkanlığı	
Kontrol Kaybı	r	,459	-,216	-,325	,258
	p	,551	,541	,236	,322
Daha Fazla Online Kalma İsteği	r	-,364	,252	-,458	,462**
	p	,597	,494	0,76	0,00
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	r	-,127	0,32	-,159	,441**
	p	,256	,519	,333	0,00

** $p<0.01$ (N 324)

Korelasyon katsayısı etki büyüklükleri Cohen, Manion ve Morrison (2007) tarafından sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre 0.00 ile ± 0.10 arası zayıf, 0.10 ile ± 0.30 arası

düşük, 0.30 ile \pm 0.49 arası orta, 0.50 ile \pm 0.79 arası güçlü, 0.80 üzeri çok güçlü korelasyonu ifade etmektedir

Tablo 10 incelendiğinde İnternet bağımlılığı ölçeği alt boyutları ile sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum alt boyutları arasında anlamlı ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan pearson korelasyon testi sonucunda, daha fazla online kalma isteği ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutu ($r=,441$; $p<0.05$) ve kötü beslenme alışkanlığı ile sosyal ilişkilerde olumsuzluk ($r=,462$; $p<0.05$) alt boyutu arasında, orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuçlar

Çalışmamızda internet bağımlılığı ölçeği ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Literatürü incelediğimizde lise öğrencilerinin internet bağımlılığının farklı değişkenler açısından incelendiği bir çalışmada cinsiyete göre bir anlam bulunamamıştır (Can vd., 2018: 154-163), benzer şekilde ergenlik problemleri ile baş etme yöntemleri ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada cinsiyet değişkeni bakımından bir anlam bulunamamıştır (Şahin, 2014). İnternet ve oyun bağımlılığı düzeylerinin ve sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi üzerine yapılan farklı araştırmalarda bulgularımızı destekler nitelikte olup, cinsiyetin internet bağımlılığı üzerinde anlamlı bir sonucuna ulaşamamıştır (Taş vd., 2014; Deniz ve Gürültü, 2018; Fariz ve Sarıcı Bulut, 2019; Ağırtaş ve Güler, 2020). Yapılan diğer çalışmalarda ise; erkeklerin internet bağımlılığı düzeylerinin kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur (Selim, 2009). Ergen bireyler ile yapılan farklı bir çalışmada da internet bağımlılık düzeyinin erkeklerde daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Willoughby, 2008: 195-204). Yine internet bağımlılık düzeylerinin incelendiği farklı araştırmalarda cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşmuştur (Çetinkaya, 2013; Yılmaz vd., 2014). Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmada cinsiyet değişkenine göre bir anlam bulunamamıştır (Göral ve Yıldırım, 2022; Sandıkçı vd., 2022). Sporcuların beslenme alışkanlıklarının incelendiği başka bir çalışmada cinsiyet değişkeni ve ölçek alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı bulunmuştur (Altunhan ve Bayer, 2021: 30-44). Beslenme bilgi düzeyleri üzerine yapılan diğer çalışmalarda da, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (Bıdı ve Kaya, 2021; Dinç, 2021; Ergin vd., 2021; Gülen vd.,2021; Yılmaz vd., 2022). Farklı çalışmalarda bakıldığında; Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin yeme tutumları üzerine yapılan çalışmada kadın öğrencilerin erkeklere kıyasla daha anlamlı sonuçlara sahip olduğu görülmüştür (Ünalın vd., 2009: 75-81). Benzer şekilde beslenmeye ilişkin tutumun cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı sonuç oluşturduğunu bulan (Azizi vd., 2010; Akpolat, 2021; Taşdelen, 2021; Sargın ve Güleşce, 2022) çalışmalar mevcuttur. Bu bağlamda bazı bulgular çalışmalarımızı destekler nitelikte iken, bazıları ise bulgularımız ile farklılık göstermektedir. Çalışma gruplarının farklı olmasının ortaya çıkan farkın oluşmasında etken olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada internet bağımlılığı alt boyut puanlarının sınıf değişkenine göre incelendiğinde kontrol kaybı ve daha fazla online kalma alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmazken, sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Literatüre bakıldığında spor lisesi öğrencilerinin internet bağımlılıklarının incelendiği çalışmada internet bağımlılığının sınıf düzeyine göre farklılık göstermediği

belirtilmiştir (Hekimoğlu, 2021). İnternet bağımlılığının sınıf değişkeni üzerindeki etkisinin incelendiği farklı bir çalışmada yine anlamlı sonuçlar olmadığı görülmüştür (Taş vd., 2014). İlgili alinyazında araştırmanın sonucuna benzer sonuçlar yer almaktadır (Saruhan, 2019; Arslankara ve Usta, 2020; Yüksel vd., 2020). İnternet kullanımının erken yaşta başlaması nedeniyle ve yaygınlaşması bu durumda etken olabileceği düşünülmektedir. Farklı çalışmalarda ise internet bağımlılığının sınıf değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık oluşturduğu belirtilmiştir (Günüç, 2009; Ayas ve Horzum, 2013; Çetinkaya, 2013). Ortaya çıkan sonuçlarda bazı veriler bulgularımız ile paralellik gösterirken bazıları farklılık göstermektedir.

Sağlıklı beslenmeye yönelik tutum alt boyutunda beslenmeye yönelik duygu ve olumlu beslenme alışkanlığı alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmazken, beslenme hakkında bilgi ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerin sağlıklı beslenme tutumlarının incelendiği çalışmada, beslenme hakkında bilgi alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farklılıkta 3. Sınıf öğrencilerinin 1. Sınıftaki öğrencilere kıyasla daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmektedir (Yılmaz vd., 2022: 64-70). Yine benzer bir çalışmada sınıf değişkeninin sağlıklı beslenme üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu belirtilmiştir (Hastaoğlu, 2021). Bu sonuçların bulgularımızla benzer özellikte olduğu söylenebilir ortaya çıkan bu farkın sınıf düzeyi ilerledikçe beslenme hakkında bilginin artmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada bölüm değişkenine göre internet bağımlılığı ölçeğinde yer alan alt boyutlarda anlamlı düzeyde farklılık oluşmadığı görülmüştür. Literatüre bakıldığında 18-25 yaş arası üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada da katılımcıların okuduğu bölümle internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir (Alamehmet, 2021). Benzer şekilde Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri üzerine yapılan farklı bir çalışmada da sonuçlarımız ile benzer olarak bölüm değişkeninin internet bağımlılığı ile arasında anlamlı bir fark oluşturmadığı belirtilmiştir (Tutar vd., 2020: 3197-3206). Ortaya çıkan sonuçların bulgularımız ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca bölüm değişkenine yönelik çalışmaların artırılmasının bu konuda literatüre zenginlik katacağı düşünülmektedir.

Yine bölüm değişkenine göre sağlıklı beslenmeye yönelik alt boyutlarda, beslenmeye yönelik bilgi alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuş ve antrenörlük bölümündeki öğrencilerin bu alanda bilgisinin diğer bölümlere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür, beslenmeye yönelik duygu, olumlu beslenme alışkanlığı ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutlarında ise anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır. Alanyazın incelendiğinde Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada beslenmeye yönelik duygu, olumlu beslenme alışkanlığı ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunurken, beslenme hakkında bilgi alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır (Göral ve Yıldırım, 2022: 58-69). Farklı çalışmalarda yine beden eğitimi bölümünde öğrenimine devam eden öğrencilerin beslenme bilgi ve tutum puanlarının diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Azizi vd., 2010; Gönen ve Ceyhan, 2022). Ortaya çıkan sonuçların bazıları bulgularımız ile paralellik gösterirken bazıları da farklılık göstermektedir, katılımcıların öğrenim gördükleri bölüm gereği, aldıkları derslerin ya da katıldıkları seminerlerin bu ortalama üzerinde etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre anne-baba eğitim durumunun internet bağımlılığı ve sağlıklı beslenmeye tutumuna yönelik tutum üzerinde anlamlı sonuçlar ortaya koymadığı görülmektedir, yapılan bazı çalışmalarda benzer sonuçlar bulunmuştur (Gökçearslan ve

Günbatar, 2012; Kolan, 2020; Fariz ve Sarıcı Bulut, 2020; Yüksel vd., 2020; Hekimoğlu, 2021; Üneri ve Tanıdır, 2021). Ortaya çıkan sonuçların bulgularımız ile benzer olduğu görülmektedir. İnternetin kişilerin, resmi işlem, iletişim, eğitim materyallerine ulaşma gibi birçok alanda kullanılmasının internet kullanımını eğitim durumundan bağımsızlaştırması bu durumun oluşmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bundan sonra yapılacak çalışmalarda katılımcıların aile yanında mı yoksa farklı bir yerde (yurt, öğrenci evi vd.) yaşama durumu değişkeninin eklenmesinin belirleyici bir unsur olarak önem arz edeceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda aktif spor yapma durumu değişkenine göre İnternet bağımlılığı ölçeği alt boyutlarında yer alan sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık bulunamazken, kontrol kaybı ve daha fazla online kalma isteği alt boyutlarında hayır yanıtı lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur. Yapılan farklı çalışmalara bakıldığında; bulgularımız ile uyumlu olarak düzenli spor yapan bireylerin internet bağımlılığının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ergin vd., 2013: 134-142). Yine 17-25 yaş aralığındaki öğrencileri kapsayan başka bir çalışma da spor etkinliğinin düzenli bir biçimde yapılmasının internet bağımlılığını azalttığını belirtmiştir (Yaraşır, 2018). Başka bir çalışmada lisanslı olarak spor yapan kişilerin internet bağımlılığı düzeylerinin düşük olduğu belirtilmiştir (Yeic, 2018). Sağlıklı Beslenmeye ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutunda ise beslenmeye yönelik duygu ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık bulunamazken, beslenme hakkında bilgi ve olumlu beslenme alışkanlığı alt boyutlarında evet yanıtı lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur. Alanyazın incelendiğinde sağlıklı beslenme bilgi düzeylerinin ölçüldüğü çalışmalarda spor yapan bireylerin sağlıklı beslenmeye yönelik tutumdan aldıkları puanların yüksek olduğu belirtilmiştir (Akıl ve Gürbüz, 2010; Ayhan, 2017; Kar, 2018; Tekkurşun-Demir vd., 2021; Alkafaween ve Erzeybek, 2022). Bu bağlamda bulgularımızın literatür ile örtüştüğü söylenebilir.

Spor branş türü değişkenine göre internet bağımlılığı ölçeği alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır, sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği alt boyutunda ise beslenme hakkında bilgi, beslenmeye yönelik duygu ve kötü beslenme alışkanlığı anlamlı bir fark bulunmazken, olumlu beslenme alışkanlığı alt boyutlarında bireysel spor branşları lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde; Sedarer ve spor yapan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin incelendiği bir çalışmada spor branş durumunun internet bağımlılığını etkilemediği belirtilmiştir (Kayhan ve Savaş, 2022: 111-120). Ayrıca bu alanda yapılan çalışmaların kısıtlı olduğu dikkat çekmektedir. Yapılacak çalışmalarda spor branş türü değişkenine odaklanılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sağlıklı beslenmeye yönelik tutum üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde aktif olarak spor yapan öğrencilerin sağlıklı beslenme bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla yapılan çalışmada bireysel spor branşına sahip sporcuların bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Uzlu vd., 2021; 227-240). Benzer bir şekilde bireysel sporlarla uğraşan erkek sporcularda beslenme bilgi düzeyi yüksek olarak bulunmuştur (Tekkurşun-Demir, 2021: 124-134). Takım ve bireysel sporcular üzerine yapılan bir çalışmada da takım sporcularının beslenmeye ilişkin puanlarının bireysel sporculara kıyasla düşük olduğu belirtilmiştir (İmamoğlu vd., 2010: 1-12). Literatürde benzer şekilde sonuçlar bulan başka çalışmalarda mevcuttur (Sarioğlu vd., 2012; Hepyükselen ve Taşkıran, 2020; Bozkurt, 2022). Ortaya çıkan sonuçların bulgularımız ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Özellikle bireysel spor branşında kilo kontrolünün ve beslenme programının takım sporlarına kıyasla biraz daha hassasiyet gerektirmesi bu farkın oluşmasında etken olabilir.

Katılımcıların internet bağımlılığı ile sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum alt boyutları arasındaki korelasyon testi sonuçları incelendiğinde daha fazla online kalma isteği ve kötü beslenme alışkanlığı alt boyutu ve kötü beslenme alışkanlığı ile sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutu arasında, orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlara göre kişilerin daha fazla online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk durumları arttıkça kötü beslenme alışkanlıklarının artacağı söylenebilir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde uzun süre medya kullanımının kötü beslenme alışkanlığını arttırdığını bulan çalışmalar mevcuttur (Falbe vd., 2014; Borgogna vd., 2015; Kartal, 2017).

Öneriler

Araştırmanın amacı 2022-2023 eğitim öğretim yılında Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimine devam eden öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri ile beslenme alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ortaya çıkan sonuçlar neticesinde; sınıf düzeyi yükseldikçe beslenmeye yönelik tutumun arttığı görülmüştür kişilerin beslenme ile ilgili bilgilerinin daha erken bir zamanda kazanmaları adına konferans, panel, seminer vb. eğitimlerinin arttırılmasının katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmamızda aktif olarak spor yapan bireylerin beslenme hakkında bilgi düzeylerini olumlu anlamda etkilediği görülürken, aktif olarak spor yapmayan bireylerde de hareketsiz bir yaşam tarzının oluşmasına neden olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kişilere aktif spor yapmanın faydalarının anlatılması, spora teşvik edici projeler düzenlenmesinin ve benzer araştırmaların arttırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

*** Bu çalışma TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı tarafından yürütülen “2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı” 2022/1 dönemi kapsamında yapılan başvuruda destek almaya hak kazanmıştır*

KAYNAKLAR

Ağırtaş, A., Güler, Ç. (2020). Sosyal medya kullanan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ve sosyal kaygı durumlarının değerlendirilmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 76-89.

Akıl, M., Gürbüz, Ü. (2010). Atletizm atma branşlarıyla uğraşan sporcuların beslenme bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1).

Akpolat, İ. (2021). Elit genç atletlerin beslenme durumu, vücut bileşimi ve kuvvet ölçümleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Alamehmet, M. N. (2021). 18-25 Yaş arası üniversite öğrencilerindeki internet bağımlılığının sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum üzerine etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Alkafaween, S., Erzeybek, M.S. (2022). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin spor yapma durumuna göre beslenme alışkanlıklarının araştırılması. *International Sport Science Student Studies*, 4(1), 15-21.

Altunhan, A., Bayer, R. (2021). Bireysel ve takım sporcularının uyku kalitesi ile beslenme alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 30-44.

Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 55-67.

Aslankara, V. B., Usta, E. (2020). Lise öğrencilerinde sanal risk algısı: problemlili internet kullanımı ve eleştirel düşünme bağlamında bir araştırma, *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 134-153.

Ayas, T., Horzum, M.B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.

Ayhan C. (2017). Aktif sporcuların rekreatif etkinliklere katılımlarına engel oluşturabilecek faktörlerin yaşam tatmini ve yaşam kalitesi üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Azizi, M., Rahmani-Nia, F., Malaee, M., Malaee, M., Khosravi, N. (2010). A study of nutritional knowledge and attitudes of elite college Athletes In Iran. *Brazilian Journal of Biomotricity*, 4(2), 105–112.

Balcı, Ş., Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1), 5-22.

Bayrakdar, A., Zorba, E. (2020). Egzersiz ve Beslenme. Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Baysal, A. (2009). Beslenme, Ankara: Hatipoğlu Yayınları.

Bıdıl, S., Kaya, M. (2021). Analysis of the attitude of badminton athletes about healthy nutrition. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15 (2), 201-213.

Bozkurt, U. (2022). Düzenli olarak fitness yapan bireylerin beslenme bilgi düzeyi, ergojenik desteğe yönelik tutumları ve ilişkili faktörler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

- Borgogna, N., Lockhart, G., Grenard, J.L., Barrett, T., Shiffman, S., Reynolds, K.D. (2015). Ecological momentary assessment of urban adolescents' technology use and cravings for unhealthy snacks and drinks: differences by ethnicity and sex. *J Acad Nutr Diet*. 115 (5): 759-766.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2019) Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, Ö., Demir, C., Yirci, R. (2018). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Akademik Bakış Dergisi*, 66, 145-163.
- Çakır, F., Sıngın, R. H. Ö. (2019). Üniversite öğrencilerinde spora yönelik tutum ve internet bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 163-178.
- Çetinkaya, M. (2013). İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). Research Methods in Education. London and New York, NY: Routledge Falmer.
- Deniz, L., Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 355-367.
- Dinç, A. (2021). Spor bilimleri öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve sağlıklı beslenme tutumlarının incelenmesi (İğdir ili örneği). *Iğdir University Journal of Social Sciences*, (1).
- Dinç, M. (2015). Teknoloji bağımlılığı ve gençlik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 31-65.
- Ergin, A., Uzun, S. U., Bozkurt, A. İ. (2013). Tıp fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, (3), 134-142.
- Ergin, E., Lök, N., Lök, S. (2021). Relationship between physical activity level and healthy nutritional attitude of high school students. *GYMNASIUM*, 22(1), 49-60.
- Fariz, S., Sarıcı Bulut, S. (2019). Lise Öğrencilerinde internet bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(5), 1977-1990.
- Falbe, J, Willet, W.C., Rosner, B., Gortmaker, S.L., Sonneville, K.R., Field, A.E. (2014). Longitudinal relations of television, electronic games, and digital versatile discs with changes in diet in adolescents. *Am J Clin Nutr*. 100 (4): 1173-1181.
- Gabra, M. (2001). IUNS in Twenty first century on the shoulders of the 20th century giant of nutrition. Elmadfa, I., Anklam, E. and Konig, J.(Eds). Modern Aspects of Nutrition: Present Knowledge and Future Perspectives, 15.
- Gökçearslan, Ş., Günbatar, M. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı, *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.
- Gönen, M., Ceyhan, M. A. (2022). Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları ile benlik saygıları arasındaki ilişki. *Sciences (IJOESS)*, 13(48), 625-637.
- Göral, K., Yıldırım, D. (2022). Spor Bilimleri Fakültesi'nin Sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının branş farklılıklarına göre araştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (1) , 58-69.

Gülen, Ö., Kumartaşlı, M., Madak, E., Sönmez, H.O., Pepe, O. (2021). An investigation of the nutrition attitude of Taekwondo athletes in terms of various variables. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 10(3), 31-45.

Günüç, S. (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Hahn, A., Jerusalem, M. (2001). Internetsucht—reliabilität und validität in der online-forschung. *In Online-Marktforschung*, 213-233.

Hastaoğlu, E. (2021). Covid-19 salgını sürecinde turizm öğrencilerinin stres düzeyleri ve sağlıklı beslenme davranışları üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism And Gastronomy Studies*, 9(3), 1610-1621.

Hekimoğlu, E. (2021). Spor lisesi öğrencilerinin internet bağımlılıklarının ve öğrenme sorumluluklarının incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Hepyükşelen, M., Taşkıran, A. (2020). Bireysel spor dallarında Türk Milli Takımında yer alan sporcular ile Türkiye şampiyonalarına katılan sporcuların Covid-19 salgın sürecindeki beslenme bilgi düzeylerinin karşılaştırılması. *Journal of Health and Sport Sciences*, 3(3), 58-65.

Hong, S., Malik, M. L., Lee, M. K. (2003). Testing Configural, Metric, Scalar, and Latent Mean Invariance Across Genders in Sociotropy and Autonomy Using A Non-Western Sample. *Educational and Psychological Measurement*, 63(4), 636-654.

İmamoğlu, O. Y., Ağaoglu, S., Eker, H. (2010). Değişik illerde beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan öğrencilerin beslenme alışkanlıklarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(4), 1–12.

Kar Z. (2018). Alt ekstremite amputasyonu olan hastaların beden imajı ve yaşam kaliteleri ile yaşadıkları sorunların incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

Kaya, Y. (2011). Lise öğrencilerinde görülen yeme bozuklukları ile özsaygı, beden imajı, benlik saygısı, beden memnuniyetsizliği ve kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kayhan, O., Sabah, S. (2022). Sedarer ve spor yapan öğrencilerin dijital oyun bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 111-120.

Kartal, F. (2017). Adölesanlarda televizyon, bilgisayar/video oyunu gibi medya kaynaklarının kullanımı ile besin tüketim durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Kinyua, L. W. (2013). Association of nutrition knowledge and attitude with dietary practices and nutritional status of female undergraduate students at tending university colleges within Nairobi metropolis, Doctoral Dissertation, University of Nairobi, Kenya.

Kolan, H.İ. (2020). Lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımının öğrenme sorumluluğunu yordama gücü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Öztürk, Ö., Odabaşoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y., Kalyoncu, Ö. A. (2007). İnternet bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36-41.

Sandıkçı, M. B., Bilgin, S., Koç, H., Turhan, M.Ö. (2022). Examination of the relationship of exercise addictions and orthorexia ner-vosa (obsession with healthy eating) of sports center members, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 7(20), 2287-2312.

Sargın, K., Güleşce, M. (2022). Öğretmenlerin sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Van ili örneği) . *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-11.

Sarioğlu, Ö., İmamoğlu, O., Atan, T., Türkmen, M., Akyol, P. (2012). Beden eğitimi bölümünde okuyan farklı branşlardaki öğrencilerin beslenme alışkanlıklarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 88.

Saruhan, Y. (2019). Lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımı ile karakter güçleri ve akademik başarı arasındaki ilişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Selim G. (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Şahin, C., Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 101-115.

Şahin, N. (2014). Ergenlik problemleri ve baş etme yöntemleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Taş, İ., Eker, H., Anlı, G. (2014). Orta öğretim öğrencilerinin internet ve oyun bağımlılık düzeylerinin incelenmesi, *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 1(2), 37-57.

Taşdelen, V. (2021). Farklı branşlardaki genç sporcuların beslenme alışkanlıklarının incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sinop Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinop.

Tekkurşun Demir, G., Cicioğlu, H.İ. (2019). Sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği (SBİTÖ): geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 256-274.

Tekkurşun Demir, G., Namlı, S., Cicioğlu, H. İ. (2021). Takım ve bireysel sporlarda sosyal görünüş kaygısı sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumun belirleyicisi midir? . *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (4) , 124-134.

Topuzoğlu, A., Hıdıroğlu, S., Ay, P., Önsüz, F., İkışık, H. (2007). Tüketicilerin gıda ürünleri ile ilgili bilgi düzeyleri ve sağlık risklerine karşı tutumları. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(4), 253-258.

Tutar, Ö.F., Kırtape, A., Nacar, E. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies Social*, 15(6), 3197-3206.

Uzlu, G., Koç, M., Akgöz, H. F., Yalçın, S., Çöl, B. G. (2021). Sporcu üniversite öğrencilerinin beslenme bilgi düzeylerinin ölçülmesi. *Istanbul Gelisim University Journal of Health Sciences*, 14(14), 227-240.

Ünalın, D., Öztop, D. B., Elmalı, F., Öztürk, A., Konak, D., Pırlak, B., Güneş, D. (2009). Bir grup sağlık yüksekokulu öğrencisinin yeme tutumları ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 16(2), 75-81.

Üneri, Ö.Ş., Tanıdır, C. (2011). Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: Kesitsel bir çalışma, *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24, 265-272.

Wang, H., Zhou, X., Lu, C., Wu, J., Deng, X., Hong, L. (2011). Problematic internet use in high school students in Guangdong province, China. *PloS One*, 6(5), e19660.

Willoughby, T.A. (2008) Short-term longitudinal study of internet and computer game use by adolescent boys and girls: Prevalence, frequency of use, and psychosocial predictors. *Developmental Psychology*, 44(1):195-204.

Yaraşır, E. (2018). Fırat Üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde internet hizmeti ve fiziksel aktivite yoğunluğunun artması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Yeiç, E. (2018). 9-14 Yaş grubu çocuklarda çeşitli değerkenlere göre internet bağımlılığı ve fiziksel aktivite katılım düzeylerinin incelenmesi. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Yılmaz, E., şahin, Y., Haseski, H., Erol, O. (2014). Lise Öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değerkenlere göre incelenmesi: Balıkesir ili örneği, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1) ,133-144.

Yılmaz, G., şengür, E., Turasan, İ. (2022). Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerin sağlıklı beslenme tutum puanlarının incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2) , 64-70.

Yüksel, R., Kocairi, C., Arslantaş, H., Söylemez, B. (2020). Ergenlerde internet bağımlılığını etkileyen faktörler, *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9, 19-28.

The Interface Between Risk Taking and Foreign Language Speaking

Kübra AKSAK¹, Esat KUZU², Gülşah KÜLEKÇİ³, Feryal ÇUBUKÇU⁴

¹Bursa Technical University, School of Foreign Languages
<https://orcid.org/0000-0001-5106-4686>

²Dokuz Eylul University, Faculty of Education, Izmir
<https://orcid.org/0000-0002-9542-9648>

³Dokuz Eylul University, Faculty of Education, Izmir
<https://orcid.org/0000-0002-1521-182>

⁴Dokuz Eylul University, Faculty of Education, Izmir
<https://orcid.org/0000-0003-3313-6011>

Email: k.aksak@hotmail.com, esat.kuzu@deu.edu.tr, gulsah.yilmaz@deu.edu.tr,
cubukcu.feryal@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 19.08.2022 - Kabul: 22.12.2023)

Öz

Risk taking, which is defined as the willingness even if individuals are not so sure of how to do it, is one of the vital points in the educational setting. Therefore, the study aims at primarily exploring the risk taking levels of pre-service teachers at the English language Teaching Department, secondly finding out the relation between gender and risk taking and thirdly the relation between the overall achievement score and risk taking inclination. The Risk Taking Scale was administered to find out their tendencies and it was revealed that there is no significant relation between the gender and risk taking and between the GPA and risk taking levels with an emphasis that pre-service teachers try to take risks in speaking with a high level of confidence.

Anahtar Sözcükler: Risktaking, speaking, language, pre-service teachers

Introduction

Risk-Taking

Risk-taking is a natural property of people since they gain daily life experiences through taking a chance to see what can happen, so it is necessary to take risks to learn and grow through venture to the unknown (Levenson, 1990). Risk-taking can be defined as “a situation where an individual has to make a decision involving choice between alternatives of different desirability; the outcome of the choice is uncertain; there is a possibility of failure” (Beebe, 1983: 39). Moreover, risk-taking comes to mean “being prepared to have a go at saying or writing something even if you are not exactly sure how to do it, without worrying that you might get wrong” (Hurd & Murphy, 2005: 56). To put it in different way, it can be explained as a tendency to do something different and uncertain. The concept of risk-taking behaviour came into the fore as a subject matter in the field of psychology and linguistics in 1960s (Meriem, 2015). It is clear that risk-taking represents both an individual trait and language learning process.

It is suggested that people display risk-taking behaviours in relation with five categories; intellectual, social, emotional, physical, and spiritual dimensions as shown in Figure 1 (Neihart, 1999: 290).

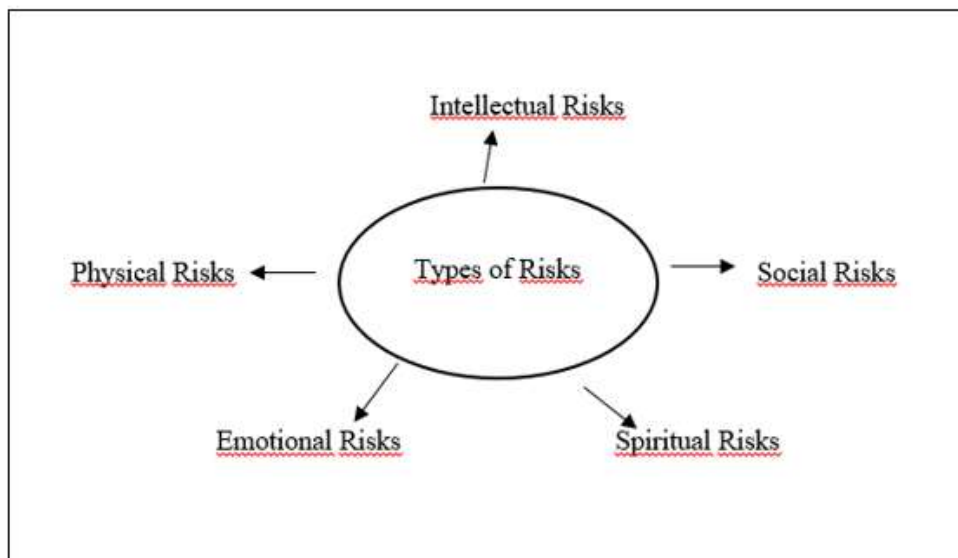

Figure 1. Types of Risks (Neihart, 1999: 290)

Intellectual risk-taking takes place when students enroll a course that is beyond their current proficiency levels, while social risk-taking might include communicating with foreigners (Levenson, 1990). Emotional risk-taking comes into play when a person’s feelings and beliefs are challenged as in the case of rejection, embarrassment and anger (Gass & Selinker, 2008).

It seems easy to observe physical risk-taking including behaviours ending up with the possibility of being injured such as paragliding and skydiving (Lvenson, 1990). On the other hand, clarifying spiritual risk-taking might be difficult as it involves personal insights and abstract thinking as in the example of changing religious beliefs (Neihart, 1999).

Risk-takers' behaviours can be explained with different levels showing the degrees of their risky behaviours including uninhibited risk-takers, analytical risk-takers, cautious risk-takers, inhibited risk-takers and nonrisk-takers as in Figure 2 (Young, 1991: 8).

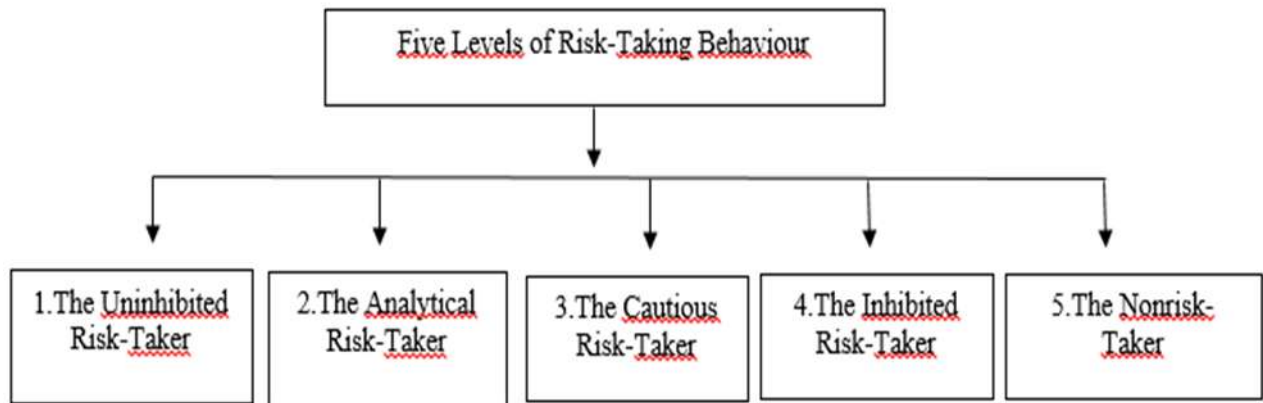

Figure 2. Five Levels of Risk-Taking Behaviour (Young, 1991: 8).

The uninhibited risk-takers fall into the highest level pointing at a strong desire for adding new experiences to their life (Young, 1991). The second highest level includes analytical risk-takers who analyze all the factors before engaging in the activity (Neihart, 1999). The cautious risk-takers who observe others' venture rather than displaying risky behaviours rank as the third level (Young, 1991). The fourth level corresponds to the inhibited risk-takers attaching importance to certainty when they gain experience by learning new things (Oxford, 1992). Lastly, nonrisk-takers are determined to avoid taking part in the activities that are new and different for them, hence it might be difficult to change their learning behaviour (Gass & Selinker, 2008).

Risk-Taking and Language Learning

The fact that each learner is different from the other in terms of their success in language learning process can be attributed to individual differences including personality, anxiety, motivation, and risk-taking ability (Skehan, 1989). Risk-taking is considered as a characteristic behaviour of good language learners (Young, 1991). It provides opportunities for students to learn from their own mistakes, which is counted as a crucial condition for effective language learning (Gass & Selinker, 2008). According to Ely (as cited in Gorjian &

Prorkar, 2017) risk-taking students are characterized by four features including “being confident in utilizing a newly encountered linguistic constituent; being willing to employ linguistic elements supposed to be intricate or difficult; being tolerant toward probable incorrectness or inexactitude in using the language and having a desire to rehearse a new element silently before attempting to use it aloud” (91). These features pave the way for accomplishment in language learning on the part of students with risk-taking property (Bebee, 1983).

It is noteworthy to mention a wide range of studies (Dehbozorgi, 2012; Shojaee & Sahragard, 2012) which draw attention to the relationship of risk-taking with language learning. In this respect, Gorjian and Prorkar (2017) conducted a research upon the effect of risk taking strategy on English learners' oral performance at the pre-intermediate level and revealed that the high risk-takers outperformed their counterparts. Accordingly, Ghoorchaie and Kassaian (2009) sought out the relationship between risk-taking, speaking fluency and grammatical accuracy of Iranian EFL students. They laid stress on the superiority of high risk-takers over low risk-takers in relation with both fluency and accuracy. In a similar vein, Ely (1986) investigated the effect of language class risk-taking and sociability on second language learning and he came up with that risk-taking positively predicts participation, which plays an essential role in increasing students' oral correctness.

On the other hand, there are nonrisk-takers who hesitate to take risks such as making mistakes, communication breakdowns and misunderstandings while learning another language (Bebee, 1983). Therefore, they do not volunteer to ask and answer questions when they face vagueness and intricacy since they regard these situations as a danger to their comfort zone, which in turn, creates a barrier to effective language learning (Oxford, 1992). In that vein, in her study, Meriem (2015) proved her hypothesis that the risk-taking students can be proficient English speakers in comparison to the inhibited ones by underlining a strong positive correlation between students risk-taking property and their spoken English proficiency. In a nutshell, nonrisk-takers are not open to pursue their language development by engaging in the challenging tasks which might result in failure.

The fact that taking risks is an indispensable aspect of language learning process highlights the importance of encouraging students to become risk-takers as Oxford (1992) puts emphasis on that “risk-taking ability, though sometimes considered inherent character traits, can be developed through a non-threatening classroom climate, class discussion of fears, individual counseling with inhibited students, and training in strategies that facilitate taking risks” (38). With the help of a stress-free classroom atmosphere, students can feel secure enough to take risks as confirmed in the study of Kusumaningputri (2012) who investigates the confessions of junior students about risk-taking in foreign language acquisition and learning and highlights the conclusion that learners become ready mentally to take risks when there is not a possibility of being humiliated and criticized which, eliminates the students' negative feelings about their language ability by accelerating their academic success.

A sincere sensitivity of teacher to each student makes a contribution to students' self-confidence by allowing them to overcome their anxiety and shyness (Beebe, 1983). At this point, Labov (1969) observed black students learning English as a second language within class and outside the classroom. He came to the conclusion that the students avoid communication with their teacher during oral practices in the lessons, however, they are very talkative when it comes to the communication with their classmates after the lesson. Therefore, it can be deduced that learners' 'perception of risk-taking is related with friendly attitude of the teacher which has a power to promote risk-avoider learners' ability to take risks at a certain extent (Young, 1991).

It is commonly accepted that learners' ability to take risks is considered as an important indicator of success in language learning (Skehan, 1989). Nevertheless, there are also research findings pointing to a nonsignificant relationship between risk-taking and language learning; the study of Chitsaz and Sahragard (2003) which examines Iranian EFL learners' risk-taking properties and their performance in an English language test indicates that there is no correlation between risk-taking and achievement in language tests. Similarly, the study of Maeda (2010) reveals the possible associations between the application of word emphasis and risk-taking behaviors of adult Japanese English-language learners (ELLs) in the scope of foreign accent modification. As a result, no correlation is found between changes the ELLs made and their scores on the risk-taking questionnaire.

Risk-taking learners are believed to be extroverts who make use of all the opportunities to use language by engaging in classroom conversation, so they are expected to be more successful in language learning process (Neihart, 1999). However, Zafar and Meenakshi (2012) who aim to find the relationship between two dimensions of personality; extroversion and introversion and risk-taking suggest that learners with a more introverted personality may be better suited to classroom learning, especially reading and writing skills. Correspondingly, Gledhill and Morgan (2000) underline the outcome that low risk-taking students gain an advantage in speaking activities in comparison with high risk-taking students due to the fact that they have lower degrees of anxiety and fear affecting their communication skills negatively. Furthermore, Ashouri and Fotovatnia (2010) state that low risk takers precede their peers with high risk-taking property when it comes to translation activities, inasmuch as they have chances to verify whether their sentences in the target language are grammatically correct and meaningful or not, which eliminates their negative attitudes towards uncertainty.

It is apparent that research findings yield mixed results, namely, some studies (Dehbozorgi, 2012; Ely, 1986) affirm that high risk-taking students have the edge on language learning, whereas other studies (Gledhill & Morgan, 2000; Zafar & Meenakshi, 2012) do not show any significant relation of students' risk-taking abilities with their success in language learning. Therefore, uncertainty remains in this research area, so the present study tries to shed light on the relationship between risk-taking and language learning. Hence, the research questions are defined as follows:

- a. What are the perceptions of language learners in relation with risk-taking?
- b. Is there a relationship between risk taking and speaking in second language?
- c. Is gender important in risk taking?
- d. Is GPA important in risk taking?
- e. Is age important in risk taking?

Method

Participants

66 students (28 females and 38 males) at the English Language Department of one of the western universities in Turkey acted as participants in this study. The students were from 2nd, 3rd, and 4th grades and they participated in the study on a voluntary basis. Their proficiency level was between high intermediate and advanced.

Instrumentation

This study utilized a five-point Likert-scale questionnaire by Suryani and Argawati (2018) and the Cronbach's Alpha value of the questionnaire was measured as .81.

Procedure

Before the study was conducted, the participants were informed about the procedure and goal of the study, and they were asked to sign the consent forms that stated their participation in the study was on a voluntary basis. After they agreed to participate in the study, the questionnaire was given to the students and the data collection was completed with the participation of 66 students.

Data Analysis

SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences) was utilized to analyse the data. To compare the means of groups regarding their age and gender, Independent sample t-tests were administered while One-way analysis of variance (ANOVA) was applied to assess their GPA scores. The significance level was determined as $p < .05$.

Data Results

Table 1. *Descriptive statistics of the items*

Items	N	Mean	Std. Deviation
-------	---	------	----------------

1. When I hesitate to respond in English, I avoid speaking	66	2.82	1.23
2. In group discussions, I will not give an opinion again when my new idea has been laughed at before	66	2.85	1.32
3. I dislike to ask/speak when I am in doubt	66	3.06	1.08
4. I feel embarrassed when new ideas I put forward in a group discussion have been rejected	66	2.88	1.11
5. I use my mother tongue to express difficult words to avoid mistakes	66	2.61	.93
6. I feel more challenged when speaking English with a friend or teacher with an English background	66	2.61	1.14
7. I use simple sentences to avoid errors	66	3.03	1.21
8. I am eager to read the English articles though I do not know all the contents	66	3.91	1.10
9. I feel uneasy when getting an offer for participate in competitions in English	66	2.58	1.09
10. I always provide solutions to problems that are difficult to solve in groups	66	3.64	.99
11. I am not confident with speaking English with native speakers	66	2.24	1.30
12. I try to avoid speaking English with people using complex sentences.	66	2.24	1.06
13. I don't feel confident when my writing is shown to the others because if there is an error will be known to many people	66	2.39	1.29
14. I never feel hopeless learning English even though I make a lot of mistakes	66	3.91	1.28
15. When I make a mistake, I change the topic so my mistakes don't get noticed	66	2.15	1.06
16. I am only ready to state my opinion in English if the material has been prepared in advance	66	3.24	3.54

As shown in Table 1, the findings of the questionnaire revealed that participants did not tend to avoid speaking English when they felt hesitant (2.82) or when they had to use sentences with complex structures (2.24). They also did not feel comfortable with using their mother tongue (2.61) to avoid mistakes while speaking English. However, the use of simple sentences (3.03) was considered as a choice by some participants to avoid mistakes while speaking English. It was also obvious that other people's negative thoughts about the participants' ideas

did not prevent them from expressing themselves and speaking English (2.85) or they did not hesitate to show their writings to others (2.39) and they did not think that it was not important that people might see their mistakes. Doubt (3.06) seemed to slightly affect the participants' risk takings while embarrassment (2.88) had even little effect. Moreover, speaking with people who had English background (2.61) was not perceived as a factor that influence the participants' risk-taking strategies. Nevertheless, the results revealed that the participants had relatively higher courage when they had the chance to read articles (3.91). In terms of competing in English (2.58), the participants were found willing to join the competition. Additionally, the participants were found to be eager to share their ideas to solve difficult problems (3.64), which indicated that the participants tended to speak more while they were with their friends. The participants were not afraid to communicate with native speakers of English (2.24). Additionally, the participants were quite optimistic about their learning English and they were not discouraged because of their mistakes (3.91) because it was revealed that they did not change the topic of speech to distract people from noticing their mistakes. Finally, the participants stated that they felt comfortable speaking when the material was prepared in advance (3.24).

Table 2. Independent Sample T-test Results by Gender

Gender	N	Mean	Std. Deviation	Sig. (2-tailed)
Female	28	47.71	6.36	.38
Male	38	45.00	10.14	

In Table 2, independent sample t-test results by gender were presented. It was revealed that although the mean for females was higher than that of males, this difference was not significant (.38).

Table 3. Independent Sample T-test Results by Age

Age	N	Mean	Std. Deviation	Sig.
20 and under	34	48.41	8.24	.12
21+	32	43.75	8.83	

In Table 3, the independent sample t-test results by age of the participants indicated that the participants who were 20 and younger had a higher mean than those who were above 20. However, this did not imply a significant difference (.127)

Table 4. One-way Anova Results by GPA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	32.32	2	16.16	.20	.81
Within Groups	2405.91	30	80.19		
Total	2438.24	32			

In Table 4, it was shown that the participants' risk-taking attitudes were not significantly different in terms of their GPA scores.

Discussion and Conclusion

The process of learning a language requires learning a lot of rules as well as the sustainable study, exposure, interaction. Besides, individual differences play a significant role. The environmental conditions, age, attitude towards the target language and learning itself, neuroticism, motivation as well as extroversion are common examples of individual differences worth studying when helping students learn a second language (Cervantes, 2013:422). Gass and Selinker (2008) maintain that risk-taking is one of the most important characteristics that help learners achieve the acquisition process. Those who take more risks are likely to seize more opportunities to speak and have interactions with peers and teachers.

In terms of skills, most of the literature regarding risk taking has focused on speaking rather on the other macro skills (writing, listening, and reading). Oral production, especially, has received particular attention since second language teachers usually struggle with students who prefer not to take the risk of speaking in the second language class. The participants in this study showed a different attitude when it is reading. They take risks in reading (3.9) but not in speaking especially with native speakers (2.24) and when they realize that the interlocutors have a better speaking skill and they can use more sophisticated vocabulary (2.24) although they are considered as proficient learners as they are in the English department. Although they express embarrassment in speaking English, they also state that they are very confident in themselves, therefore they can be considered as emotional risk takers in terms of Gass and Selinker's categorization (2008).

In terms of age, gender and GPA, risk taking does not show any significant differences, which is not aligned with a lot of studies (Dehbozorgi, 2012; Ely, 1986; Shojaee & Sahragard, 2012) and students' risk taking inclinations do not have any impact on language learning success. However, they speak less frequently and are overwhelmed with the feelings of uneasiness and embarrassment in the class. Despite this, they do not lose their enthusiasm and trust in themselves to push themselves further and the related literature has also similar studies (Ashouri & Fotovatnia, 2010; Kusumaningputri, 2012). This might sound like a discrepancy between confidence and embarrassment, but this confidence element shows that

learners care about speaking in public a lot and the other one, embarrassment is about the personal beliefs about self-worth and resilience in not giving up.

In a situation where the learner has to make a choice between speaking and staying silent thinking of the result of failure or the possibility of committing some errors, Hongwei (1996) believes that classroom opportunity is important and Lee and Ng (2010) state that the teacher's role is more vital than the risk taking inclinations of the learners.

The findings suggest that demographic issues such as age and gender are not so crucial in risk taking and learners' risk taking is high especially with the more knowledgeable other in speaking not in reading or writing. However, these findings need to be interpreted with some caution. First, although our sample is fairly diverse with respect to demographic data, it is self-selected. Secondly, although this quantitative study may help us gain a better understanding of the inquiry, the data were analysed from an individual trait-like perspective; risk taking.

REFERENCES

- Ashouri, A. F. & Fotovatnia, Z. (2010). The effect of individual differences on learners' translation belief in EFL learning. *English Language Teaching*, 3(4), 228-236.
- Bebee, L.M. (1983). Risk-taking and language learner. In H. W. Seliger & M. L. Long (Eds.), *Classroom oriented research in second language acquisition* (pp. 36-66). London: Newbury House.
- Cervantes, I.M. (2013) The Role of risk-taking behavior in the development of speaking skills in ESL classrooms. *Revista de Lenguas Modernas*, 19, 421-435
- Chitsaz, S. and Sahragard, R. (2005). Risk-taking and performance on language tests among some Iranian learners. Paper presented at the First Conference on Language Teaching Issues in Hamedan.
- Dehbozorgi, E. (2012). Effects of attitude towards language learning and risk-taking on EFL student's proficiency. *International Journal of English Linguistics*, 2(2), 41-48.
- Ely, C.M. (1986). An analysis of discomfort, risk taking, sociability, and motivation in L2 classroom. *Language Learning*, 36(1), 1-25.
- Ely, C. M. (1984). *A causal analysis of the affective, behavioral and altitudinal antecedents of foreign language proficiency*. (Doctoral dissertation). Retrieved on February 20, 2022 from <https://mjltm.org>
- Gass, S. & Selinker, L. (2008). *Second language acquisition: An introductory course*. (3rd ed.). Routledge.
- Ghoorchaie, B. & Kassaian, Z. (2009). The relationship between risk-taking, fluency and accuracy in English speech of Iranian EFL students. *Iranian EFL Journal*, 3, 111-136.
- Gledhill, R. & Morgan, D. (2000). Risk taking: Giving ESL students an edge. Retrieved on February 21, 2022 from <http://www.mrved.com>
- Gorjian, B. & Prorkar, R. (2017). The effect of risk taking on EFL learners' oral proficiency. *Modern Journal of Language Teaching Methods*, 7(1), 88-99.
- Hongwei, H. (1996). Chinese students' approach to learning English: Psycholinguistic and sociolinguistic perspectives. <http://search.epnet.com/> retrieved on December 20, 2023.
- Hurd, S. & Murphy, L. (2005). *Success with languages*. London:Routledge.
- Kogan, N. & Wallach, M. A. (1964). *Risk taking. A study in cognition and personality*. Holt, Rinehart & Winston.

Kusumaningputri, R. (2012). Risk-taking in foreign language acquisition and learning: Confessions from EFL learners. *Pengembangan Pendidikan*, 9(2), 401-410.

Labov, W. (1969). The logic of nonstandard English. *Georgetown Monographs on Language and Linguistics*, 22, 1-31.

Lee, W. & Ng, S. (2010). Reducing student reticence through teacher interaction strategy. *ELT Journal*. 64(3), 302-313.

Levenson, M. R. (1990). Risk taking and personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(6), 1073–1080.

Maeda, M. (2010). *Foreign accent modification: association among word emphasis and risk-taking for adult Japanese English-language learners*. (Doctoral dissertation). Retrieved on February 23, 2022 from

https://soar.wichita.edu/bitstream/handle/10057/3637/d10029_Maeda.pdf?sequence=3

Meriem, B. (2015). The effects of risk taking on the learning of spoken English at university. *Expressions*, 1, 84-94.

Neihart, M. (1999). Systematic risk-taking. *Roeper Review*, 21(4), 289-292.

Oxford, R. (1992). Who are our students? A synthesis of foreign and second language research on individual differences with implications for instructional practice. *TESL Canada Journal*, 9(2), 30-48.

Shojaee, F., & Sahragard, R. (2012, October). The effect of risk-taking on translation quality of English translation students. Paper Presented at the 10th International TELLSI Conference, Tehran, Iran. Retrieved on February 24, 2022 from <http://confnews.um.ac.ir/images/41/conferences/llt/CD52.pdf>

Skehan, P. (1989). *Individual differences in second language learning*. Edward Arnold.

Suryani, L. & Argawati, N.O.(2018) Risk-taking and students' speaking ability: do they correlate? *ELTIN Journal*, 6 (I), 34-46.

Young, R. D. (1991). *Risk-taking in learning, K-3*. National Education Association.

Zafar, S. & Meenakshi, K. (2012). A study on the relationship between extroversion-introversion and risk-taking in the context of second language acquisition. *International Journal of Research Studies in Language Learning*, 1(1), 33-40.

DALIŞ SPORCULARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Damla ÖZSOY¹, Mustafa Deniz DİNDAR², Özkan ARSU³

¹Yalova Üniversitesi, Yalova, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-1879-9370>

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-9121-4359>

³Edirne Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Edirne, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-0547-5366>

Email: Damla.ozsoy@yalova.edu.tr, mustafadenizdindar@gmail.com, ozkanarsu@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 21.11.2022 - Kabul: 04.10.2023)

Öz

Bu araştırmada dalış sporu yapanların çeşitli sosyo- kültürel değişkenler açısından kişilik tiplerinin araştırılması hedeflenmiştir. Araştırmanın örneklemini; Saroz Körfezi İbrice limanında rekreasyonel faaliyet olarak dalış yapan 13 kadın 50 erkek olmak üzere 63 kişi örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada Rammstedt ve John (2007) tarafından geliştirilen “Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması” Horzum vd., (2017) ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin değerlendirilmesi frekans, yüzde frekans ve ortalamaları, standart sapma ve medyanları betimsel istatistik yöntemiyle ortaya konulmuştur. Elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, heterojen dağılım sergiledikleri elde edilmiştir ve çeşitli değişkenlere yönelik hipotezler, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile analiz edilmiştir. Dalış sporcularının sosyo- kültürel değişkenlere yönelik kişilik tiplerinde anlamlı farklılık elde edilmemiştir ($P>0,05$). Ayrıca, araştırma sonucu, kişilik tiplerinden öz denetimliliğin en yüksek ortalamaya sahip olduğu elde edilmiştir. Dalış sporcularının öz denetimlerinin yüksek olduğu istatistiksel olarak elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dalış, Kişilik Tipi, Sualtı Sporları

Abstract

In this study, it was aimed to investigate the personality types of those who do diving in terms of various socio-cultural variables. The sample of the research; The sample consists of 63 people, 13 women and 50 men, who dive as a recreational activity in the Ibrice port of the Gulf of Saros. Horzum et al., (2017) scale "Adaptation of the Five Factor Personality Scale to Turkish Culture" developed by Rammstedt and John (2007) was used in the research. Evaluation of the data in the study was revealed by the descriptive statistics method of frequency, percentage frequency and averages, standard deviations and medians. When the skewness and kurtosis values of the obtained data were examined, it was obtained that they exhibited heterogeneous distribution and hypotheses for various variables were analyzed with Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests. No significant difference was found in the personality types of the dive athletes regarding socio-cultural variables ($P>0.05$). In addition, as a result of the research, it was obtained that self-control has the highest average among personality types. It has been statistically obtained that the self-control of the diving athletes is high.

Keywords: Diving, Personality Type, Underwater Sports

Giriş

Tarihsel süreçteki gelişimle birlikte spor da kişilerin psikolojik ve fizyolojik çeşitli formlarda varlığını sürdürmüştür. Kişinin hem fizyolojik hem de psikolojik gelişimine etki eden spor, aynı zamanda kişinin sosyal davranışlarını düzenlemesine ve bilişsel güç kullanımında önemli role sahip olan pedagojik, sosyal ve biyolojik bir olgudur. Dalış sporu da kişinin beden, ruhen ve sosyal ihtiyaçlarını gidermeye çalıştığı sualtı aktivitelerin bütünü olarak tanımlanabilmektedir (Aygün ve Güllü, 2019). Dalış, kişinin fizyolojik, psikolojik sağlığına olumlu şekilde etki etmektedir ve gelişime destek sağlayan spordur. Kişideki psikososyal ve zihinsel bakımdan iyilik durumunu, işlevsel yönlerini desteklemektedir (Gezer ve Özdemir, 2020).

Günümüzde kişilerin spora ulaşımının kolaylaşmasıyla birlikte dalış sporu fazla ilgi görmeye başlamış, dalış eğitimi almak isteyen kişilerin sayılarında artış olduğu görülmüştür (Kahraman vd., 2012). Dünya çapında sualtı solunum cihazı ile dalış (tüplü) popüler bir eğlence amaçlı spor aktivitesi haline gelmiştir. Tüplü dalış, atletik sağlık koşulları gerektiren rekabetçi bir spor olmasa da, sualtı ortamının fiziksel özellikleri nedeniyle belirli bir tıbbi uygunluk gerektirmektedir (Muth vd., 2004). Şnorkelle yüzme ve tüplü dalış, tropik ve subtropik bölgelere seyahat eden turistler için en popüler aktiviteler arasında yer almaktadır. Dalış seyahatleri, belirli bölgelerde uluslararası ve yurtiçi seyahatlerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır (Tabata, 1992). Tüplü dalış, turistler arasında popüler bir tatil etkinliğidir. Daha önceleri zor maceralı bir aktivite olarak düşünülse de artık yumuşak bir aktivite olarak kabul edilmeye başlanmıştır (Musa, 2013). Bunlarla birlikte teknolojik gelişmelerin ve paralelinde çalışma saatlerindeki azalışla tatiller sosyal hak niteliğinde değerlendirilerek kişilerin haz aldıkları etkinliklere yöneldiği görülmektedir (Sevinç ve Özel, 2018). Ayrıca insanoğlu doğuştan sahip olduğu özelliklerinin sebebi doğrultusunda sürekli hareket etme ihtiyacına sahiptir. Teknolojik gelişmelerin yaşamı kolaylaştırdığı gibi çağımızda insanın yaşamında hareketsizliğe etki eden sonucu da yer alabilmektedir (Koç ve Tamer, 2008). Hareketsizlik veya egzersiz eksikliğinin yaşama yönelik tehdit oluşturan uygarlık hastalıklarında yayılmaya neden olan ana nedenler arasında yer almaktadır. Fiziksel aktiviteler, serbest zaman aktiviteleri arasından en yaygın şekilde görülmektedir (Ergüven, 2022). “Boş zaman önemli bir değer. Her anın hazzını al. Kendini bul.” Sloganıyla Thomas Cook rekreatif etkinliklerin önemini vurgulamıştır (Ergüven vd., 2015). Bilinmeyi keşfetme, doğayı keşfetme, rekreasyon aktivitesi gibi nedenlerle kişiler dalış yapmaya yönelmektedir. Son yıllarda sualtı aktivitelerine katılımın arttığı görülmüştür ve su sporlarında yer alan dalış, günden güne ilgi odağına dönüşmüştür. Spor, rekreasyon ve turizm aktivitelerinde sürdürülebilirliği olan bir formu şeklinde yer alan sualtı sporlarında ve dalış sporuna katılımın artması ve bu aktivitelerdeki gelişmeler toplumdaki gelişmeye katkı sağlayabilir. Özellikle de kıyı bölgelerindeki ekonominin canlanmasında dalış sporunun rol oynadığı görülmektedir. Dalış turizminde görülen sosyal, ekonomik ve sürdürülebilir faydaları sayesinde Avrupa’da dalış güzergâh ve güvenli rotalarının belirlenmesi önem kazanmıştır. Bu doğrultuda; “TSSF (Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu), CMAS (Dünya Sualtı Aktiviteleri Konfederasyonu-Confédération Mondiale des Activités Subaquatiques), PADI (Profesyonel Dalış Eğitmenleri Birliği/Professional Association of Diving Instructors), SSI (Uluslararası Tüplü Dalış Okulları-Scuba Scholl International), dalış okulları” ve aktivitelerdeki gelişmelerin sağlanması için organizasyon ve turlar düzenlenmiştir. Bu etkinliklerin artmasıyla birlikte ekonomik olarak turizm gelirlerini arttırmış ve de deniz turizminin önemli bir yer edinmesine olanak sağlamıştır (Sevinç ve Özel, 2018).

Genel bir ifade biçimi olarak bireyin yaşam biçimi kişilik kavramını ifade etmektedir (Sudak ve Zehir, 2013). Uzun sürece sahip fiziksel performansla birlikte, orta seviyede efor, konsantrasyon için zihinsel dengenin gerekliliği spor psikolojisi bakımından önem taşımaktadır. Denizdeki koşullar bakımından önem taşıyan faktörler arasında dalgıçların tutum ve davranışları yer aldığından dolayı dalış sporu yapanların davranışlarının incelenmesi de önem taşımaktadır (Gezer ve Özdemir, 2020). Bu çalışmada da rekreasyonel amaçlı dalış sporu yapan kişilerin kişilik tiplerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metod

Araştırma Modeli

Araştırmada betimsel istatistik yöntemiyle bulgular ortaya konulmuştur.

Betimsel araştırma yöntemi ise; araştırma grubuna dair verilerin özelliklerinin tasvir edilerek ortaya konmasıdır (Büyüköztürk, 2019).

Araştırmada verilerin değerlendirilmesi frekans, yüzde frekans ve ortalamaları, standart sapma ve medyanları betimsel istatistik yöntemiyle ortaya konulmuştur. Elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, heterojen dağılım sergiledikleri elde edilmiştir ve çeşitli değişkenlere yönelik analizler, SPSS programında Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile analiz edilmiştir.

Evren-Örneklem (Araştırma Grubu)

Bu çalışmada dalış sporu yapanların çeşitli sosyo- kültürel değişkenler açısından kişilik tiplerinin araştırılması hedeflenmiştir. Saroz Körfezinde dalış yapan 18-40 yaş aralığındaki 13 kadın 50 erkek olmak üzere 63 dalış sporcusu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Lahey protokolüne göre çalışma grubuna bilgilendirme yapılmış ve gönüllü katılımcılar ile gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Rammstedt ve John (2007) tarafından geliştirilen “Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması” Horzum vd., (2017) ölçeği kullanılmıştır.

Örneklem grubundan veri elde etmek için anket formu oluşturularak, anketin ilk bölümünde demografik değişkenlerine yönelik sorulara yer verilmiştir. Anketlerin ikinci bölümünde ise; dalış sporu yapanlara; “Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması” kullanılmıştır. Türk Kültürüne Uyarlanan “Beş Faktör Kişilik Ölçeğindeki” alt boyutlar şunlardır: “Dışa Dönüklük”, “Yumuşak Başlılık”, “Öz Denetim”, “Nörotiklik” ve “Deneyime Açıklık”.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri analiz edilidğinde Skewness değerlerinin $-0,348$,- $0,302$, Kurtosis değerlerinin $-0,596$ - $0,595$ aralığında olduğu elde edilmiştir. Skewness ve Kurtosis değerleri $-1,5$, $+1,5$ aralığında olmadığından dolayı heterojen dağılım sergiledikleri elde edilmiştir (Büyüköztürk, 2019). Bu doğrultuda çeşitli değişkenlere yönelik hipotezler, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile analiz edilmiştir. Ayrıca Cronbach alfa kat sayısı $0,571$ olarak kabul edilebilir güvenilirlikte olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer verilen düşük düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Kılıç,2016).

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

DEĞİŞKEN	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	
Cinsiyet	Kadın	13	20,6	20,6
	Erkek	50	79,4	79,4
3 Yılda Az Olmayacak Şekilde Sualtı Sporları ile İlgili (Openwaterdriver vb.) Geçmişine Sahip Misiniz?	Evet	57	90,5	90,5
	Hayır	6	9,5	9,5
Medeni Durumunuz	Bekar	30	47,6	47,6
	Evli	33	52,4	52,4
Eğitim Durumunuz	Lise	7	11,1	11,1
	Lisans	38	60,3	60,3
	Lisans Üstü	18	28,6	28,6
Bireysel Olarak Aylık Kazancınız?	4001-6000TL	8	12,7	12,7
	6001-10000TL	11	17,5	17,5
	10001-14000TL	11	17,5	17,5
	14001-18000TL	11	17,5	17,5
	18001 TL üzeri	22	34,9	34,9
İkamet Ettiğiniz Yer?	Köy merkezi	2	3,2	3,2
	İlçe merkezi	16	25,4	25,4
	İl Merkezi	19	30,2	30,2
	Büyük Şehir	26	41,3	11,1
Size Ait Arabanız Var Mı?	Evet	40	63,5	60,3
	Hayır	23	36,5	28,6
Size Ait Eviniz Var Mı?	Evet	32	50,8	12,7
	Hayır	31	49,2	17,5
Su altı sporlarını sosyalleşme aracı olarak görüyor musunuz?	Evet	53	84,1	17,5
	Hayır	10	15,9	17,5
TOPLAM	63	100		

Rekreasyonel amaçlı dalış sporu yapan kişilerin betimsel istatistikleri incelendiğinde; 13 kişinin kadın (%20,6), 50 kişinin erkek (%79,4) olduğu, 3 yıldan az olmayacak şekilde sualtı sporları ile ilgili 57 kişinin (%90,5) tecrübe sahibi olduğu, 6 kişinin ise (%9,5) böyle bir tecrübesinin olmadığı, medeni durumlarına ilişkin bilgilerde 30 kişinin (%47,6) bekarken, 33

kişinin (%52,4) evli katılımcılardan oluştuğu, eğitim durumlarında ise, 7 kişinin (%11,1) lise, 38 kişinin (60,3) lisans, 18 kişinin (%28,6) lisansüstü eğitime sahip olduğu, katılımcıların gelir seviyelerine ilişkin, 8 kişinin (%12,7) aylık kazancının 4001-6000TL aralığında olduğu, 11 kişinin (%17,5) aylık kazancının 6001-10000TL olduğu, yine 11 kişinin (%17,5) 10001-14000TL olduğu, 11 kişinin (%17,5) aylık kazancının 14001-18000TL olduğu ve 22 kişinin (%34,9) 18001 TL üzeri olduğu, ikamet edilen yer açısından, 2 kişinin (%3,2) köy merkezinde, 16 kişinin (%25,4) ilçe merkezinde, 19 (%30,2) kişinin il merkezinde ve 26 kişinin (%41,3) büyükşehirde ikamet ettikleri, sahip olunan araç ve ev durumuna ilişkin bilgilerinde, 40 kişinin (%63,5) kendisine ait aracı olduğu, 23 kişinin (%36,5) kendisine ait aracının olmadığı, 32 kişinin (%50,8) kendisine ait evinin olduğu, 31 kişinin (%49,2) ev sahibi olmadığı elde edilirken, sualtı sporlarını sosyalleşme aracı olarak görüp görmeme durumlarında ise, 53 kişinin (%84,1) sualtı sporlarını sosyalleşme aracı olarak gördüğü, 10 kişinin (%15,9) ise, görmediği istatistiksel olarak elde edilmiştir.

Tablo 2. Ölçek Alt Boyutları Puanlarının Dağılımı

Ölçek Alt Boyutları	Madde Sayısı	Ortalama
1. Dışadönüklük	2	3,00
2. Yumuşak başlılık	2	1,50
3. Özdenetim	2	5,00
4. Nörotizm	2	3,00
5. Deneyime açıklık	2	3,00

Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri yanıtlar doğrultusunda özdenetim puanlamalarının en yüksek olduğu istatistiksel olarak elde edilmiştir (ort.5,00). En düşük puanlamalarının ise yumuşak başlılık olduğu görülmüştür (ort.1,50). Dışadönüklük, nörotizm ve deneyime açıklık puanlamalarının da özdenetimden sonra en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür (ort.3,00).

Tablo 3. Değişkenlere Yönelik Mann Whitney-U Analizlerinin Sonuçları

DEĞİŞKEN	Mann Whitney-U	Wilcoxon W	Z	Sig
Cinsiyet	264,500	1539,500	-1,035	,300
3 Yılda Az Olmayacak Şekilde Sualtı Sporları ile İlgili (Openwaterdriver vb.) Geçmişine Sahip Misiniz?	136,000	1789,000	-,826	,409
Medeni Durum	484,000	1045,000	-,153	,879
Size Ait Bir Arabanız Var Mı?	431,500	707,500	-,410	,682
Size Ait Bir Eviniz Var Mı?	406,500	902,500	-1,240	,215
Sualtı Sporlarını Sosyalleşme Aracı Olarak Görüyor Musunuz?	235,500	290,500	-,559	,576

Dalış sporcularının sosyo- kültürel değişkenlere yönelik (ikamet ettikleri yer, bireysel aylık kazançları ve eğitim durumlarına göre) Kruskall Wallis Test sonucu kişilik tiplerinde anlamlı farklılık elde edilmemiştir ($P>0,05$).

Tartışma ve Sonuçlar

Günümüzde su sporları çeşitli destinasyonlarda boş zamanı değerlendirme aktivitesi olarak gerçekleştirilmekte dalış sporuna yönelik turistik faaliyetlerin daha ön plana çıktığı ve daha da değer kazandığı görülmüştür (Sevinç ve Özel, 2018). Dalış sporu yapan kişilerin çeşitli değişkenler açısından kişilik tiplerinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmada verilerin değerlendirilmesi frekans, yüzde frekans ve ortalamaları, standart sapma ve medyanları betimsel istatistik yöntemiyle ortaya konulmuştur. Elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, heterojen dağılım sergiledikleri elde edilmiştir ve çeşitli değişkenler (cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, sualtı sporları tecrübe durumu, ikamet ettikleri yer ve sualtı sporlarını sosyalleşme aracı olarak görüp görmedikleri; Mann Whitney U ve Kruskall Wallis testleri ile analiz edilmiştir.

Rekreatif etkinliklere katılımları ve seçimleri genelde sosyo-demografik değişkenlerden etkilendiği görülmektedir (Çetin vd., 2021). Bu çalışmada ise, rekreasyonel amaçlı dalış sporcularının sosyo- kültürel değişkenlere yönelik kişilik tiplerinde anlamlı farklılık elde edilmemiştir ($P>0,05$). Dalış sporunun maddi gereksinimlerinin boyutunun bir farklılık yaratıp yaratmadığı aylık kazanç ve araç ve ebe sahip olma değişkenleri ile analiz edilmiş ve anlamlı bir farklılık istatistiksel olarak elde edilmemiştir.

Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri yanıtlar doğrultusunda özdenetim puanlamalarının en yüksek olduğu istatistiksel olarak elde edilmiştir (ort.5,00). En düşük puanlamalarının ise yumuşak başlılık olduğu görülmüştür (ort.1,50). Dışadönüklük, nörotizm ve deneyime açıklık puanlamalarının da özdenetimden sonra en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür (ort.3,00). Araştırmadan elde edilen bulgular, rekreasyonel amaçlı dalış yapan bu örneklem grubunda özdenetimi yüksek kişilerden oluştuğunu göstermektedir. Deniz suyunun içerisindeki melatonin ve serotonin seviyelerini dengeleyici maddelerin olması kişilere huzur ve canlılık vermekte, şifa kaynağı olarak görülmektedir (Nakasone ve Akeda, 1999). Bu durumun rekreasyonel amaçlı dalış yapan araştırma grubunun kaygılı olma (nörotizm) puanlamalarının daha düşük olmasına olası etkilerden biri olarak öngörülebilir.

Özdenetim kişilik boyutunda kişilerin planlı olma durumları, dikkatlerini ve gösterdikleri öz kontrol seviyeleri yer almaktadır. Özdenetimli kişilerde dürtülerini kontrol edebildikleri, düzen ve hedefe ulaşma konusunda çalışkan oldukları görülmektedir. Yumuşakbaşlılık ise, kişilerarası ilişkilerde yer alan bir boyuttur. Kişinin diğer kişilerle iletişimde cana yakın, dostça ve sosyal eğilimde olmasını ifade etmektedir. Dışadönüklük kişilik boyutunda ise, kişinin daha çok sosyalleşme seviyesini temsil ederken, nörotizm kişilik tipi boyutu daha çok kaygılı ve olumsuz duygu durumlarını yaşamaya daha eğilimli olmayı temsil etmektedir. Ayrıca, deneyime açıklık boyutunda ise, yeni duygulara açık olabilme eğilimini temsil etmektedir. Duyarlılık, esneklik ve hayal gücü tutumları ile ilişkilendirilmektedir (Horzum vd.,2017). Alanyazında dalgıçların kişilik tiplerine yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmekle beraber, Akçin (2015) yürüttüğü çalışması sonucu dışa dönüklük puan ortalamasını orta seviyede elde etmiştir ve dışa dönük olmanın profesyonel dalgıçlar için ekip

çalışmasında fayda sağlayabileceğini vurgulamıştır. Egeren (2016) çalışmasında profesyonel dalgıçlar örneklemindeki kişilik tipini sorumluluk açısından analiz etmiş Bu araştırmadan elde edilen özdenetim kişilik boyutu ile paralellik göstererek, çalışmasındaki araştırma grubunun %96,2'sinin orta, yüksek ve çok yüksek seviyede sorumluluk özelliğine sahip kişilik tipinden oluştuğunu elde etmiştir. Ayrıca ilgili literatürde Gezer ve Özdemir (2020) dalış sporunun stresi azaltmada yardımcı olduğu, sosyalleşmeyi desteklediği de belirtmiştir bu da bu araştırmadan elde edilen kişilik tipi ortalamalarındaki bulguları destekler niteliktedir. Aynı doğrultuda Ekinci vd., (2014) rekreatif amaç doğrultusunda yapılan fiziksel etkinliklerin, yeni beceriler öğrenmeye, başarı ve başarısızlıklar hususlarında yeni yolların keşfedilebilmesi için olanak sağlayabileceğini belirtmiştir. Bu araştırmadaki deneyime açıklık kişilik tipinin puan ortalamasını destekler nitelikte olduğu göstermektedir.

Sonuç olarak, örneklem grubundaki yoğunluğun erkek katılımcılardan ve sualtı sporlarında tecrübe sahibi olan, lisans eğitime sahip kişilerden oluştuğu ayrıca yoğunluğun sualtı sporlarını sosyalleşme aracı olarak gördükleri istatistiksel olarak elde edilmiştir. Örneklem grubundaki kişilik tiplerinden öz denetimliliğin en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Dalış sporcularının öz denetimlerinin yüksek olduğu istatistiksel olarak elde edilmiştir.

Bu çalışma, Ulusal Sualtı Bilimsel Araştırma ve Değerleri Sempozyumu'nda (USUBADES 2022) özet bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

Akçin, M. E. (2015). Profesyonel dalış eğitimi alan bireylerin kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp Anabilim Dalı, İstanbul.

Aygün, Y. & Güllü, E. (2019). Dalış sporu yapan yerli ve yabancı turistlerin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlerle değerlendirilmesi. Akademisyen Kitabevi. Ankara.

Büyükoztürk Ş. (2019). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Geliştirilmiş 26.baskı. Pegem Akademi. Ankara.

Çetin, E., Ünver, O., Dinç, H. & Argan, M. (2021). “Akıp giden zamanları bir yerlerde bulsam!”: covid-19 pandemisi esnasında akış kuramı üzerine bir fotoses incelemesi. GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences, 4 (1), 33-52. DOI: 10.5281/zenodo.4574582

Egeren, S. E. (2016). Profesyonel sualtıadamı olarak çalışan dalışçıların kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp Anabilim Dalı.

Ergüven, M. H., Ergün, A. T., & Yılmaz, A. (2015). Creme de la creme turistlerin boş zaman faaliyetleri: Trakya bağ rotası örneği. III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi.

Ergüven, A. T. (2022). Doğa yürüyüşü parkurları: Yalova için bir model önerisi. Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1 (1), 38-57.

Ekinci N. E., Kalkavan A., Üstün Ü. D. & Gündüz B. (2014). Üniversite öğrencilerinin sportif ve sportif olmayan rekreatif etkinliklere katılmalarına engel olabilecek unsurların incelenmesi. Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi.1(1): 1-13.

Gezer, Y. & Özdemir, P. (2020). Sualtı dalışının kişilik özelliklerine yansımaları ve psikososyal iyilik haline etkisi. International Social Sciences Studies Journal (e-ISSN: 2587-1587) Vol, 6, 4554-4564.

Kahraman B. B., Aşiret G. D., Devrez N., Özdemir L., & Akdemir N. (2012). Dalış sporu ve dalışlarda yaşanan sağlık sorunlarının önlenmesinde hemşirenin rolü. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi; 19(1): 73-81.

Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. Journal of Mood Disorders Volume: 6, Number: 1.

Koç, H. & Tamer, K. (2008). Aerobik ve anaerobik antrenman programlarının lipoprotein düzeyleri üzerine etkisi. Sağlık Bilimleri Dergisi,17(3),137-143.

Musa, G. & Dimmock, K. (2013). Scuba diving tourism.Eds.Vol.40. New York, NY: Routledge.

Muth, C. M., Tetzlaff, K. (2004). Scuba diving and the heart. Cardiac Aspects of Sport Scuba Diving. Herz, 29(4), 406.

Nakasone, T. & Akeda, S. (1999). The application of deep sea water in Japan. UJNR Technical Report No. 28.

Sevinç, F., Özel, Ç. H. (2018). Boş zaman aktivitesi olarak dalış ve yaşam doyumu ile ilişkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (3), 397-415.

Sudak, M. K. & Zehir, C. (2013). kişilik tipleri, duygusal zeka, iş tatmini ilişkisi üzerine yapılan bir araştırma. Yönetim Bilimleri Dergisi, 11 (22) 141-165.

Tabata, R. S. (1992). Scuba Diving Holidays. Scuba Diving Holidays., 171-184.

Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Beklenti Ve Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)

Ali KARAGÖZ¹ Hakkı ULUCAN²

¹ Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0009-0007-2860-3304>

² Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0002-0059-1344>

Email: alikaragoz384@gmail.com, hakkiulucan@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 13.12.2023 - Kabul: 25.12.2023)

Öz

Bu çalışmada Gençlik Merkezi Faaliyetlerine katılan bireylerin beklenti ve memnuniyet düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 2021 yılında Kayseri Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne Bağlı Kayseri, Talas ve Seyyid Burhaneddin gençlik merkezlerindeki faaliyetlere katılan bireyler üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini Gençlik Merkezi faaliyetlerine katılan 273'ü kadın, 205'i erkek olmak üzere toplam 478 birey oluşturmaktadır. Veriler anket yönteminden yararlanılarak 26/10/2021 tarihli 426 başvuru numaralı etik kurul kararı ile toplanmıştır. Üç bölümden oluşan anketin birinci bölümünde Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölümünde Yıldız ve Çoban (2020) tarafından geliştirilen Gençlik Merkezi Beklenti Ölçeği ve son bölümde ise Yıldız ve Çoban (2020) tarafından geliştirilen Gençlik Merkezi Beklenti Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, ikili değişkenler arası karşılaştırmalarda t testi, çoklu grup değişkenlerinde (yaş ve öğrenim durumu) Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve elde edilen farklılıkların belirlenmesi için LSD testi uygulanarak veriler çözümlenmiştir. Analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre farklılık bulunmamıştır. Yaş değişkenine göre gençlik merkezi beklenti ölçeğinin duyarlılık alt boyutunda ve gençlik merkezi memnuniyet ölçeğinin eğitim alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilirken diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Öğrenim durumu değişkenine göre gençlik merkezi memnuniyet ölçeğinin eğitim ve yeterlilik alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilirken, diğer alt boyutlar ve gençlik merkezi beklenti ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Sonuç olarak, katılımcıların yaş ve eğitim durumu gibi demografik özelliklerin beklenti ve memnuniyet düzeylerinde etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Genç, Gençlik Merkezi, Beklenti, Memnuniyet

Investigation Of The Expectations And Satisfaction Levels Of The Individuals Participating In The Youth Center Activities (Kayseri Province Example)

Abstract

In this research, it is aimed to examine the expectations and satisfaction levels of the individuals participating in the Youth Center Activities in terms of different variables. The research was conducted on individuals who participated in the activities at Kayseri, Talas and Seyyid Burhaneddin youth centers affiliated to Kayseri Youth and Sports Provincial Directorate in 2021. A total of 478 individuals, 273 of whom are women and 205 of whom are men, who participated in the Youth Center activities constitute the sample of the research. The data was collected using the survey method, with the ethics committee decision dated 26/10/2021, application number 426. The Personal Information Form was used in the first part of the survey, which consists of three parts, the Youth Center Expectation Scale developed by Yıldız and Çoban (2020) in the second part, and the Youth Center Expectation Scale developed by Yıldız and Çoban (2020) in the last part. In addition to descriptive statistics in the analysis of the data, the data were analyzed by applying the t-test for comparisons between binary variables, the One-Way Analysis of Variance (ANOVA) for multiple group variables (age and education status), and the LSD test to determine the differences obtained. As a result of the analysis, there was no difference according to the gender variable. While a significant difference was found in the sensitivity sub-dimension of the youth center expectations scale and the educational sub-dimension of the youth center satisfaction scale according to the age variable, no significant difference was found in other sub-dimensions. While significant differences were found in the education and competence sub-dimensions of the youth center satisfaction scale according to the learning status variable, no significant differences were found in the other sub-dimensions and sub-dimensions of the youth center expectations scale. As a result, it can be said that demographic characteristics such as the age and educational status of the participants are effective in the expectations and satisfaction levels.

Keywords: Expectation, Youth, Youth Center, Satisfaction

Giriş

Gençlik, bir toplumun en dinamik ve geleceğini şekillendiren en önemli unsurlarından biridir. Gençler, toplumsal değişimin öncüleri olarak kabul edilirler ve bu nedenle onların sağlıklı ve mutlu bir şekilde yetişmeleri, her toplumun öncelikli hedeflerinden biri olmalıdır (Baran, 2013).

Gençler, toplumun geleceğini taşıyan potansiyeli temsil ederler ve onların yeteneklerini en iyi şekilde geliştirmelerine yardımcı olmak, toplumun genel refahı için büyük öneme sahiptir. Gençlerin sağlıklı ve mutlu bir şekilde yetişmelerinde, serbest zaman etkinliklerine katılmalarının büyük bir rolü vardır. Bu tür etkinlikler, gençlerin kendilerini ifade etmelerine, sosyalleşmelerine, kişisel gelişimlerine katkıda bulunur ve yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanır (Durmaz, 2020). Gençler, bu etkinlikler aracılığıyla yeni ilgi alanları keşfedebilirler, arkadaşlıklar kurabilirler ve öğrenme deneyimleri yaşayabilirler. Serbest zaman etkinlikleri aynı zamanda gençlerin stresi azaltmalarına ve kendilerini daha iyi hissetmelerine yardımcı olabilir. Gençlik merkezleri, gençlere yönelik serbest zaman etkinlikleri sunan önemli kurumlardır. Bu merkezler, gençlerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre çeşitli eğitsel, sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenlerler (Kelleş ve ark., 2017).

Gençler, bu merkezlerde hem eğlenceli zaman geçirebilirler hem de öğrenme fırsatlarına sahip olabilirler. Bu merkezler, gençlerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olabilirler. Gençlik merkezlerinin etkinliği, bu merkezlere katılan gençlerin beklenti ve memnuniyet düzeyleriyle yakından ilişkilidir (Katar ve Elçi, 2023). Bu nedenle, bu merkezlerin faaliyetlerini değerlendirmek için gençlerin beklenti ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi son derece önemlidir. Gençlerin geri bildirimleri, merkezlerin programlarını iyileştirmek ve daha fazla genç katılımını teşvik etmek için kullanılabilir. Dolayısıyla gençler toplumun en önemli varlıklarıdır ve onların sağlıklı, mutlu ve üretken bir şekilde yetişmelerini desteklemek her toplumun sorumluluğundadır (Durmaz, 2020).

Serbest zaman etkinlikleri ve gençlik merkezleri, gençlerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunur ve toplumun genel refahını artırır. Bu nedenle, gençlik merkezlerinin etkinliğini değerlendirmek ve gençlerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermek için sürekli bir çaba gereklidir. Bu çalışmada, Kayseri’de bulunan gençlik merkezlerinde faaliyetlere katılan gençlerin beklenti ve memnuniyet düzeyleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı, gençlik merkezlerinin gençlere yönelik hizmetlerinin etkinliğini değerlendirmek ve bu merkezlerin daha etkin hizmet sunabilmesi için öneriler geliştirmektir. Bu çalışma, Kayseri Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine bağlı Gençlik Merkezindeki faaliyetlere katılan bireylerin, beklenti ve memnuniyet düzeylerini inceleyerek, elde edilen veriler doğrultusunda bireylerin beklentilerini karşılayabilecek etkinlikler ve faaliyetler planlanmasına ayrıca memnun olunmayan durumların iyileştirilmesine katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, betimsel ve ilişkisel tarama modellerinden yararlanılmıştır. Betimsel tarama modelleri, araştırma konusu olan durumların, kişilerin veya nesnelerin nasıl olduğunu objektif bir biçimde tanımlamayı amaçlayan araştırma yöntemleridir. Araştırmacı, bu yöntemde, araştırma konusunu kendi koşulları içinde gözlemleyerek ve ölçerek betimler ve bunu değiştirmek veya etkilemek için herhangi bir girişimde bulunmaz. İlişkisel tarama modelleri,

araştırma konusu olan değişkenlerin birlikte nasıl değiştiklerini ve/veya ne derecede ilişkili olduklarını ortaya çıkarmayı hedefleyen araştırma modelleridir. (Karasar, 2004).

Katılımcılara anketler dağıtılmadan önce çalışmanın amacı aktarılmış ve onayları alınmıştır. Ayrıca, bu araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 26/10/2021 tarihli 426 başvuru numaralı etik kurul kararı alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, Kayseri Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı üç gençlik merkezinde çeşitli faaliyetlere katılan yaklaşık 1200 bireyden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Gençlik Merkezi faaliyetleri katılan bireyler arasından tesadüfi yöntemle seçilmiş 273'ü kadın, 205'i erkek olmak üzere toplam 478 birey oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yönteminden yararlanılmıştır.

Üç bölümden oluşan anketin birinci bölümünde Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölümünde Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği, üçüncü bölümünde ise Gençlik Merkezleri Memnuniyet Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anket Gençlik ve Spor Bakanlığından izin yazısı alındıktan sonra Kayseri Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı 3 gençlik merkezindeki faaliyetlere katılan bireylere bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anketlerle ilgili gerekli açıklamalar yapılmış olup, yeterli zaman ve sağlıklı bir değerlendirme süreci yaratılmıştır. Araştırmada uygulanan anket; Demografik Bilgi Formu, Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği ve Gençlik Merkezleri Memnuniyet Ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Araştırmada 478 bireyin anketi değerlendirmeye alınmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Çalışmaya katılan gönüllülerin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu ve ikametgâh yerleri olmak üzere olmak üzere dört soruluk demografik bilgi formunu doldurmaları istenmiştir. Ayrıca gençlik merkezleriyle olan ilişki düzeyleri hakkında 6 sorudan oluşan (hangi gençlik merkezinin üyesi olduğu, gençlik merkezini ne sıklıkla ziyaret ettiği ve ortamda kaç saat vakit geçirdiği, gençlik merkezini ziyaret etmek için en uygun hangi zamanın olduğu, gençlik merkezinin varlığından nasıl haberdar olduğu ve gençlik merkezinde en çok hangi faaliyetlere katıldığı) bilgi formu uygulanmıştır.

Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği: Yıldız, M. ve Çoban, B. (2020) tarafından geliştirilen geçerlilik ve güvenilirliği yapılan Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği (GMBÖ) 17 maddeden ve Kişisel Gelişim ve Duyarlılık olmak üzere 2 alt boyuttan meydana gelmektedir. 5'li likert tipi dereceleme kullanılan ölçek "(1) Çok Yeterli", "(2)Yeterli", "(3) Kısmen Yeterli", "(4.) Yetersiz" ve "(5) Çok Yetersiz" şeklinde puanlanmaktadır. Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin Cronbach alfa katsayıları belirlenmiştir. Kişisel Gelişim faktöründe Cronbach alfa katsayısı 0,926, Duyarlılık faktöründe ise 0,884 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin bütününde ise Cronbach alfa katsayısı 0,942 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin iç tutarlılığının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği'nin güvenilir bir şekilde kullanılabilceğini ve ölçülen faktörler arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Gençlik Merkezleri Memnuniyet Ölçeği: Yıldız, M. ve Çoban B. (2020) tarafından geliştirilen Gençlik Merkezleri Memnuniyet Ölçeği 20 maddeden ve 3 alt boyuttan meydana gelmektedir. 5'li likert tipi dereceleme kullanılan ölçek "(1) Çok Memnunum", "(2)

Memnunum”, “(3) Kısmen Memnunum”, “(4) Memnun Değilim” ve “(5) Hiç Memnun Değilim” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin açıklanan varyansının KMO değeri 0,94 ve Bartlett's Sphericity testi sonucu $p < 0,001$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin kullanılan verilere uygun bir yapıya sahip olduğunu ve ölçümün geçerli olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alpha değerleri boyutlara göre hesaplandığında, "çalışma" boyutunda 0,92, "eğitim" boyutunda 0,71, "yeterlilik" boyutunda 0,90 ve ölçeğin tamamında ise 0,94 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin güvenilir olduğunu ve iç tutarlılık sağladığını göstermektedir.

İstatistiksel Analiz

Veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde yüzde (%), frekans dağılımlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Çoklu grup değişkenlerinde (yaş ve öğrenim durumu) Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), ikili bağımsız grup (cinsiyet) arasındaki farkın anlamlılığı için t-testi kullanılmıştır. Ayrıca elde edilen farklılıkların belirlenmesi için LSD testi uygulanmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımları

	Değişkenler	f	%
Cinsiyet	Erkek	205	42,9
	Kadın	273	57,1
Yaş	18 ve altı	191	40,0
	19-21	152	31,8
	22 ve üzeri	135	28,2
Öğrenim Durumu	İlköğretim	54	11,3
	Lise	145	30,3
	Ön lisans	61	12,8
	Lisans	214	44,8
	Lisansüstü	4	0,8

Tablo 1’de katılımcıların demografik bilgileri incelendiğinde; % 42,9’u erkek (n:205), %57,1’i kadın (n:273) olduğu görülmektedir. Katılımcıların %40’ı 18 yaş ve altı (n:191), %31,8’i 19-21 yaş arası (n:152) ve %28,2’si 22 yaş ve üzerinde (n:135) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların, %11,3’ü ilköğretim (n:54), %30,3’ü lise (n:145), %12,8’i ön lisans (n:61), %44,8’i lisans (n:214) ve %0,8’i lisansüstü (n:4) eğitim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Gençlik Merkezi Beklenti Ölçeği ve Memnuniyet Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Alt Boyut	Cinsiyet	N	X±SS	t	p
Beklenti	Kişisel Gelişim	Erkek	273	4,22±0,74	,368	,713
		Kadın	205	4,25±0,72		
	Duyarlılık	Erkek	273	4,07±0,83	,070	,944
		Kadın	205	4,08±0,82		
	Toplam	Erkek	273	4,13±0,77	,189	,850
		Kadın	205	4,15±0,76		
Memnuniyet	Çalışma	Erkek	273	4,20±0,73	,927	,055
		Kadın	205	4,06±0,81		
	Eğitim	Erkek	273	4,32±0,74	,242	,809
		Kadın	205	4,34±0,75		

	Yeterlilik	Erkek	273	4,34±0,67	,564	,573
		Kadın	205	4,30±0,74		
	Toplam	Erkek	273	4,28±0,72	1,202	,230
		Kadın	205	4,20±0,83		

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre gençlik merkezi beklenti ölçeği ve gençlik merkezi memnuniyet ölçeği alt boyutları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Tablo incelendiğinde alt boyutlar ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmadığı ($p>0.05$) ancak numerik bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Gençlik Merkezi Beklenti Ölçeği ve Memnuniyet Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Boyut	Yaşa Göre	N	Ort.	F	p	Fark
Beklenti	Kişisel Gelişim	18 yaş ve altı ¹	191	4,21±0,76	,840	,432	3>1 3>2
		18-21 yaş arası ²	152	4,20±0,77			
		22 yaş ve üzeri ³	135	4,30±0,62			
	Duyarlılık	18 yaş ve altı ¹	191	4,00±0,86	3,403	,034	
		18-21 yaş arası ²	152	4,03±0,88			
		22 yaş ve üzeri ³	135	4,23±0,69			
	Toplam	18 yaş ve altı ¹	191	4,09±0,80	2,313	,100	
		18-21 yaş arası ²	152	4,10±0,81			
		22 yaş ve üzeri ³	135	4,26±0,64			
Memnuniyet	Çalışma	18 yaş ve altı ¹	191	4,11±0,77	1,824	,162	1>2 3>2
		18-21 yaş arası ²	152	4,09±0,84			
		22 yaş ve üzeri ³	135	4,25±0,67			
	Eğitim	18 yaş ve altı ¹	191	4,44±0,69	5,588	,003	
		18-21 yaş arası ²	152	4,18±0,86			
		22 yaş ve üzeri ³	135	4,35±0,66			
	Yeterlilik	18 yaş ve altı ¹	191	4,35±0,68	2,980	,051	
		18-21 yaş arası ²	152	4,22±0,76			
		22 yaş ve üzeri ³	135	4,41±0,56			
	Toplam	18 yaş ve altı ¹	191	4,25±0,67	2,306	,101	
		18-21 yaş arası ²	152	4,16±0,77			
		22 yaş ve üzeri ³	135	4,33±0,58			

Tablo 3’te katılımcıların yaş değişkenine göre, gençlik merkezi beklenti ölçeği alt boyutlarından; kişisel gelişim ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmezken, duyarlılık alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

22 yaş ve üzeri katılımcıların ortalamalarının 18 – 21 yaş arası ve 18 yaş ve altı katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gençlik merkezi memnuniyet ölçeğinin eğitim alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

18 – 21 yaş arası katılımcıların ortalamalarının 18 yaş altı ve 22 yaş üzeri katılımcılardan daha düşük olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Gençlik Merkezi Beklenti ve Memnuniyet Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Boyut	Öğrenim Durumu	N	X±SS	F	p	Fark
Beklenti	Kişisel Gelişim	İlköğretim ¹	54	4,24±0,67	1.365	,245	
		Lise ²	145	4,25±0,81			
		Ön lisans ³	61	4,41±0,58			

		Lisans ⁴	214	4,17±0,72	2.311	,057
		Lisansüstü ⁵	4	4,10±0,54		
	Duyarlılık	İlköğretim ¹	54	4,03±0,73		
		Lise ²	145	4,06±0,94		
		Ön lisans ³	61	4,37±0,62		
		Lisans ⁴	214	4,01±0,82		
	Toplam	Lisansüstü ⁵	4	3,97±0,78		
		İlköğretim ¹	54	4,11±0,68		
		Lise ²	145	4,14±0,87		
		Ön lisans ³	61	4,39±0,58		
Memnuniyet	Çalışma	Lisans ⁴	214	4,08±0,75	1,986	,095
		Lisansüstü ⁵	4	4,02±0,68		
		İlköğretim ¹	54	4,05±0,65		
		Lise ²	145	4,19±0,82		
		Ön lisans ³	61	4,36±0,67		
	Eğitim	Lisans ⁴	214	4,07±0,78	2.025	,090
		Lisansüstü ⁵	4	4,11±0,91		
		İlköğretim ¹	54	4,62±0,54		
		Lise ²	145	4,44±0,70		
		Ön lisans ³	61	4,36±0,78		
Yeterlilik	Lisans ⁴	214	4,19±0,78	4.958	,001	1>4 2>4
	Lisansüstü ⁵	4	4,12±0,85			
	İlköğretim ¹	54	4,43±0,58			
	Lise ²	145	4,39±0,71			
	Ön lisans ³	61	4,46±0,57			
Toplam	Lisans ⁴	214	4,22±0,69	2.579	,037	1>4 2>4 3>4
	Lisansüstü ⁵	4	4,30±0,86			
	İlköğretim ¹	54	4,27±0,56			
	Lise ²	145	4,30±0,72			
	Ön lisans ³	61	4,40±0,60			
	Toplam	Lisans ⁴	214	4,15±0,70	2.192	,690
		Lisansüstü ⁵	4	4,20±0,88		
		İlköğretim ¹	54	4,27±0,56		
		Lise ²	145	4,30±0,72		

Tablo 4. Öğrenim durumu değişkenine göre incelendiğinde, katılımcıların gençlik merkezi beklenti ölçeği alt boyutlarından; kişisel gelişim duyarlılık boyutlarında ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık bulunmadığı ($p>0.05$) ancak numerik bir farklılığın olduğu görülmektedir. Tabloya göre, katılımcıların gençlik merkezi memnuniyet ölçeği alt boyutlarından; eğitim ve yeterlilik boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Eğitim alt boyutunda öğrenim durumu lisans olan katılımcıların ortalamalarının ilköğretim ve lise olan katılımcılardan daha düşük olduğu görülmektedir.

Yeterlilik alt boyutunda öğrenim durumu lisans olan katılımcıların ortalamalarının ilköğretim, lise ve önlisans olan katılımcılardan daha düşük olduğu görülmektedir. Çalışma boyutu ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilirken numerik bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin beklenti ve memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Elde edilen bulgular, cinsiyetin beklenti ve memnuniyet düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. Bu sonuç, Yüzgenç ve Özgül (2014) tarafından yapılan çalışmayla paralellik göstermektedir. Bu çalışmada da cinsiyet değişkeninin yerel yönetimlerin sunduğu spor

hizmetlerinin kalitesine ilişkin algılamalar üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durum, erkek ve kadın katılımcıların gençlik merkezlerindeki spor faaliyetlerinden eşit derecede tatmin oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ancak, bu çalışmada elde edilen bir diğer bulgu ise, cinsiyetin serbest zaman doyum düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığıdır. Bu sonuç, Yıldız (2019) ve Çoban (2020) tarafından yapılan çalışmalarla uyumludur. Bu çalışmalarda da cinsiyetin gençlik merkezlerinin sunduğu hizmetlerin kalitesi, yeterliliği, eğitim durumu, fizyolojik ve estetik yönleri gibi farklı boyutları üzerinde önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada da kadınların erkeklere göre daha yüksek beklenti ve memnuniyet düzeyleri olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, kadınların gençlik merkezlerinden daha fazla faydalanmak istedikleri ve daha yüksek standartlar bekledikleri şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın sonucunda, gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin beklenti ve memnuniyet düzeyleri üzerinde yaş değişkeninin etkili olduğu bulunmuştur. Literatürde bu sonuçları destekleyen ve desteklemeyen çalışmalar mevcuttur. Yıldız (2023) de 25 yaş ve üzeri grubun, etkinliklerin yeterliliği konusunda diğer yaş gruplarına göre daha yüksek beklenti ve memnuniyet düzeylerine sahip olduğunu bulmuştur. Yıldız (2023) bu grubun gençlik merkezi faaliyetleri hakkında daha fazla deneyim ve bilgiye sahip olduğunu ve bu nedenle daha yüksek standart ve beklentilere sahip olduğunu açıklamıştır. Bu grup ayrıca gençlik merkezi faaliyetleri hakkında daha olumlu tutum ve algılara sahip olduğu için daha yüksek memnuniyet düzeylerine sahip olmuştur. Yaman ve ark. (2016) yaptıkları çalışmada 21-28 yaş grubunun diğer yaş gruplarına göre daha yüksek serbest zaman tatmin düzeylerine sahip olduğunu bulmuştur. Yaman ve ark. (2016), bu grubun diğer yaş gruplarına göre daha fazla boş zamana ve gelire sahip olduğunu ve bu nedenle gençlik merkezi faaliyetlerine katılmak için daha fazla fırsat ve kaynağa sahip olduğunu öne sürmüştür. Bu grup ayrıca diğer yaş gruplarına göre daha fazla kişisel beceri ve ilgiye sahip olduğu için gençlik merkezi faaliyetlerinden daha fazla zevk ve tatmin almıştır.

Akyol ve Çelik (2019) *Belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman doyum düzeyleri, memnuniyet ve beklenti düzeylerinin incelenmesi* adlı makalede, belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman doyum düzeyi, memnuniyet ve beklenti düzeyleri arasında yaş değişkeni ile istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde,

Bu bulgular, gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin yaşlarına göre farklı beklenti ve memnuniyet düzeyleri taşımadıklarını göstermektedir. Bu durum, gençlik merkezi faaliyetlerinin bireylerin ihtiyaç, ilgi ve motivasyonlarına uygun olarak planlanması ve sunulması açısından önemlidir. Gençlik merkezi yöneticileri ve çalışanları, yaş değişkenini dikkate almadan faaliyet planlaması ve sunumu yapabileceklerdir. Bu sayede, gençlik merkezi faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliği artırılabilir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, katılımcıların beklenti düzeylerinde öğrenim durumunun anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilirken memnuniyet düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Literatürde bu sonuçları destekleyen ve desteklemeyen çalışmalar mevcuttur. Aktaş ve Özdemir (2019) *Belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman doyum düzeyleri, memnuniyet ve beklenti düzeylerinin incelenmesi* adlı çalışmada da elde edilen bulgularla uyumlu olduğunu görüyoruz. Bu çalışmada eğitim düzeyi arttıkça gençlik merkezi faaliyetlerine katılımın da arttığı belirlenmiştir. Bu sonuç, eğitim düzeyi yüksek olan gençlerin serbest zamanlarını daha verimli ve anlamlı bir şekilde değerlendirmek istedikleri, gençlik merkezi

faaliyetlerinin de bu ihtiyaca cevap verdiği şeklinde yorumlanabilir. Aydın ve Çelik (2019) yaptıkları çalışmada öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edildiği ifade edilmiştir. Bu çalışmada eğitim düzeyi yüksek olan gençlerin gençlik merkezi faaliyetleri ile ilgili beklentilerinin ve memnuniyet düzeylerinin de yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, eğitim düzeyi yüksek olan gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerinden daha fazla faydalandıkları, bu faaliyetlerin kendilerine yeni bilgi, beceri ve deneyim kazandırdığı, sosyal ilişkilerini geliştirdiği ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi çalışmasında da eğitim düzeyi yüksek olan gençlerin serbest zaman tatmin düzeylerinin de daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Aydın ve Çelik 2019). Bu sonuç, gençlik merkezi faaliyetlerinin eğitim düzeyi yüksek olan gençlerin serbest zamanlarını daha kaliteli bir şekilde geçirmelerine olanak sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın sonuçlarına dayanarak, gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin beklenti ve memnuniyet düzeyleri üzerinde yaş ve öğrenim durumu gibi faktörlerin etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, yaş ve öğrenim durumu değişkenlerinin beklenti düzeyleri üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. Bununla birlikte, eğitim düzeyi yüksek olan katılımcıların gençlik merkezi faaliyetlerine daha fazla katıldığı ve bu faaliyetlerden daha yüksek memnuniyet düzeyine sahip olduğu saptanmıştır.

Bu bulgulara dayanarak, gençlik merkezi faaliyetlerinin katılımcıların ihtiyaç, ilgi ve motivasyonlarına uygun olarak planlanması ve sunulması önemlidir. Yöneticiler ve çalışanlar, yaş ve öğrenim durumu gibi faktörlerin yanı sıra katılımcıların bireysel özelliklerini de dikkate alarak faaliyetleri planlamalı ve sunmalıdır. Ayrıca, eğitim düzeyi yüksek olan gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerinden daha fazla faydalandığı ve bu faaliyetlerin serbest zamanlarını daha verimli ve anlamlı bir şekilde geçirmelerine olanak sağladığı belirlenmiştir. Bu nedenle, gençlik merkezi faaliyetlerinin gençlerin kişisel gelişimi, sosyal ilişkileri ve yeni bilgi-beceriler kazanma süreçlerine odaklanması önemlidir.

Sonuç olarak, gençlik merkezi faaliyetlerinin katılımcıların beklenti ve memnuniyet düzeylerini etkileyen faktörlere göre planlanması ve sunulması önemlidir. Önerilen çalışmalar arasında daha fazla yaş ve öğrenim durumu gibi demografik faktörlerin incelenmesi, gençlik merkezi faaliyetlerinin farklı gruplarda nasıl farklı sonuçlar doğurduğunun belirlenmesi ve gençlik merkezi faaliyetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesi yer alabilir.

**** Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı bünyesinde hazırlanan “Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Beklenti ve Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. 9 th International Conference on Science Culture and Sport, 11-14 September 2023, Prag/ÇEKYA’da sunulmuştur.**

KAYNAKÇA

Aktaş, S. ve Özdemir, A. (2019). Belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman doyum düzeyleri, memnuniyet ve beklenti düzeylerinin incelenmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 1-10.

Akyol, A. ve Çelik, S. (2019). Belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman doyum düzeyleri, memnuniyet ve beklenti düzeylerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 30(2), 67-80.

Aydın, M. ve Çelik, S. (2019). Gençlik merkezlerine yönelik memnuniyet algısı: şırnak gençlik merkezi örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(66), 1314-1323.

Baran, A. G. (2013). Genç ve gençlik: sosyolojik bakış. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*. 1 (1), 6-25.

Çelik, S. ve Aydın, M. (2019). Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(8), 101-109.

Çoban, A. (2020). Belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin memnuniyet beklenti ve serbest zaman doyum düzeylerinin incelenmesi. Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara.

Durmaz, H. (2020). Gençlerin serbest zaman etkinliklerine yönelik tutumları ile doyum ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki: Manisa gençlik merkezleri örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Katar, C. ve Elçi, D. Ö. (2023). Gençlik merkezlerine yönelik memnuniyet algısı: şırnak gençlik merkezi örneği. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 8(1), 74-92.

Kelleş, F., Murat, K. U. L., Karataş, İ., Mülhim, M. A. ve Ünlü, Y. (2017). Gençlik merkezindeki serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi: Adıyaman ili örneği. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(Special Issue 2), 114-141.

Yüzgenç, A. A. ve Özgül, S. A. (2014). Yerel yönetimlerin sunduğu spor hizmetlerinde hizmet kalitesi (Gençlik Merkezleri ve Aile Yaşam Gençlik Merkezleri Örneği). *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 79-93.

Yaman, M., Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2016). Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 163-170.

Yıldız, S. (2019). Belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman doyum düzeyleri, memnuniyet ve beklenti düzeylerinin incelenmesi (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yıldız, S. (2023). Belediyelere ait gençlik merkezlerinde etkinliklere katılan bireylerin beklenti ve memnuniyet düzeylerinin incelenmesi. *Açık Bilim Dergisi*, 8(1), 1-15.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması

Remzi EŞKİL¹, İmdat YARIM²

¹ Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0001-8722-993X>

² Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-4794-129X>

Email: remzieskil@gmail.com, imdat@gazi.edu.tr

Türü: Makale (Alındı24/07/2023- Kabul: 08/12/2023)

Öz

Bu araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını güvenilir ve geçerli biçimde ölçebilecek bir ölçek geliştirilmek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 1 hizmet yılları 3 ile 43 yıl arasında değişen 186 erkek 159 kadın olmak üzere toplamda 345 kişi oluştururken çalışma gurubu 2, hizmet yılları 3 ile 43 yıl arasında değişen 72 erkek 67 kadın olmak üzere toplamda 139 kişi oluşturmaktadır. Ölçme aracı sistematik bir yaklaşım takip edilerek geliştirilmiştir. 1. çalışma grubu üzerinde (AFA) açılımlayıcı faktör analizi, 2. Çalışma grubu üzerinde ise (DFA) doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açılımlayıcı analiz sonucunda (AFA), ölçeğin 20 madde ve 3 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu boyutlar literatür doğrultusunda Faktör1=Bilişsel, Faktör 2=Duyuşsal ve Faktör 3= Davranışsal olarak adlandırılmıştır. AFA sonrasında (DFA) Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmış ve ölçek yapısının uyum indekslerine göre kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmüştür. UETÖ'nün bütünü için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı (α) .94 iken alt boyutlarda (α) katsayısı .84 ile .93 arasında değişmektedir. Bulgular sonucunda uzaktan eğitime karşı tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir şekilde ölçen bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tutum, Uzaktan eğitim, Öğretmen

Teacher Attitude Scale Towards Distance Education: Validity and Reliability Study

Summary

The aim of this study was to develop a reliable and valid scale to measure teachers' attitudes towards distance education. The study group consisted of a total of 345 individuals, with 186 males and 159 females, ranging from 3 to 43 years of service in the first study group, and a total of 139 individuals, with 72 males and 67 females, ranging from 3 to 43 years of service in the second study group. The measurement tool was developed using a systematic approach. Exploratory factor analysis (EFA) was conducted on the first study group, while confirmatory factor analysis (CFA) was performed on the second study group. As a result of the exploratory analysis (EFA), it was determined that the scale consisted of 20 items and 3 sub-dimensions. These dimensions were named according to the literature as Factor 1=Cognitive, Factor 2=Affective, and Factor 3=Behavioral. After EFA, confirmatory factor analysis (CFA) was conducted, and it was observed that the scale structure was within an acceptable range according to the fit indices. The Cronbach's alpha reliability coefficient (α) for the overall scale was .94, while for the sub-dimensions, the alpha coefficient ranged from .84 to .93. The findings concluded that the attitude scale towards distance education was a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Attitude, Distance education, Teacher

Giriş

Eğitim tanım olarak bakıldığında çok geniş bir yelpazesi bulunmaktadır. Tarihte eğitimciler ve filozoflar eğitim kavramını değişik şekillerde tanımlamışlardır. Günümüzde eğitim, kavramının kabul gören tanımlarından biri şu şekildedir: Bireyin davranışlarında yaşantısı yoluyla istendik davranış değişiklikleri oluşturma sürecidir. Ayrıca bu davranışların kalıcı olması gerekmektedir (Demirel, 2012). 21. yüzyılda iletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda öğretim yaklaşımları, öğrenme yöntem ve teknikleri, eğitim ortamları, ders materyallerinde farklılaşmalar olmuştur. Daha önceki eğitim kavramlarının yanında online eğitim, e-öğrenme, web 2.0 araçları web öğrenme, uzaktan eğitim gibi kavramlar literatürdeki yerini almıştır (KARAKUŞ vd., 2020)

Uzaktan eğitim kavramı 1800'lü yıllara dayanmaktadır ve 1840'lı yıllarda mektupla uzaktan eğitim başlamıştır (Moore ve Anderson, 2003). Ülkemize baktığımızda uzaktan eğitim J. Dewey'in 1924'te öğretmen eğitimi raporunda sunmasıyla ile gündeme gelmiş 1927 yılında uzaktan eğitim kavramı oluşmaya başlamıştır (İşman vd.). Uzaktan eğitim her ne kadar geçmişte radyo kitap, mektup, gazete vb. gibi araçlarla yürütülse de son yıllardaki teknolojik gelişmelerle eğitim ortamları çeşitlenmiştir (Clark, 2019). Uzaktan eğitim de kullandığımız teknolojilerin eğitim öğretim süreçlerine entegre olmasıyla kullanımı her geçen gün artmaktadır (Akyürek, 2020). Allen ve Seaman (2017) uzaktan eğitimi öğretim elemanından fiziki olarak ayrı mekânlarda olan öğrencilere talimatlar vererek ve öğrenciler ile öğretim elemanı arasında eşzamanlı veya eş zamansız olarak düzenli ve anlamlı etkileşimi destekleyerek bir veya daha fazla teknoloji kullanan eğitim olarak tanımlamıştır. Bir başka tanıma göre uzaktan eğitim, kaynaktan gelen bilgilerin öğrenme- öğretme sürecinde büyük oranda birbirinden uzak ortamlarda bulunan öğrenme etkinliklerinde yazılı, basılı, işitsel, görsel araçlar veya teknolojik araçları kullanarak senkronize veya senkronize olmayan kaynak ile öğrenenin etkileşimini sağlayan tümlşik, sistematik bir eğitim teknolojisidir (UŞUN, 2006). Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan öğretmenler ise bu sistemin tam merkezinde bulunmaktadır.

Bu konuda eğitim faaliyetlerinin amacına ulaşabilmesi için öğretmenlerin uzaktan eğitime olan tutumları çok ama çok önemlidir. Tutum, bir kişinin eyleme hazırlık veya kurulumu gibi arzularının, duygularının, inançlarının, korkularının, önyargılarının veya diğer eğilimlerinin bir karışımı olarak tanımlanmıştır. Tutumlar olumsuz veya olumlu değerlerde olan, çevredeki herhangi bir nesneye doğru veya karşı harekete geçmek için bir eğilimdir (Erkuş, 2003) ve tutum, bilişsel, duyuşsal ve edimsel üç bileşenden oluştuğu genel kabul görmektedir (Tavşancıl, 2018). Tutumun kişilerin davranışlarına etkisi, kaynağı, ortaya çıkışı ve insanların tutumların dönem dönem değişebilmesi bilim adamlarının çoğu zaman ilgisini çekmiş, tutumlar birçok araştırmaya değer görülmüştür (Tekkurşun vd., 2017).

Literatür incelendiğinde uzaktan eğitimle ilgili Arslan (2021) üniversitede okuyan 464 üniversite öğrencisi üzerinde Salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmiştir fakat geliştirilen ölçeğin alt boyutları incelendiğinde ölçeğin üniversite öğrencilerine yönelik olduğu görülmüştür. Diğer bir çalışma ise aynı şekilde Kışla (2016) bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümünde (BÖTE) öğrenim gören 121 Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması yapmıştır. Ağır, Gür, ve Okçu (2007) Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeğini 200 öğretmene uygulamışlardır. Fakat bir tutumu güçlü kılan şeyler arasında kişinin o nesne hakkında bilgi sahibi olması ve o tutum nesnesiyle olan ilişkisi önemlidir diğer bir anlatımla tutumlar yaşantılar yoluyla öğrenilmiştir (Tavşancıl, 2018). Dünyanın her tarafında 2019 yılında başlayan covid-19 pandemisi tedbirleri nedeniyle

eğitim sisteminin içerisinde bulunan retmenlerin büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitim yapmaya başlamıştır. Tavşancıl (2018) bir objeye ilişkin olumlu veya olumsuz tutum geliştirmek için o objeye karşılaşması sonucu mümkündür demiştir. Ayrıca Jumani, Rahman, Chishti, ve Malik (2011) eğitim öğretimdeki yenilikler, içinde bulunduğumuz bilgi ve teknoloji ağı için uzaktan eğitimin gerekli olduğunu ifade etmektedir. Buradan hareketle uzaktan eğitim kavramının sürekliliğinin sağlanması ve başarısı için retmenlerin uzaktan eğitime tutumlarının ne yönde olduğu bilinmesi gerektiğinden bu çalışmada, üretmenler için uzaktan eğitime karşı geçerli ve güvenilir tutum leği geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırma bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Milli eğitim bakanlığına bağlı devlet okullarında çalışan retmenlerin ‘‘Uzaktan eğitime karşı tutum leği’’ geliştirme çalışmasının aşamaları ve çalışma gurubu hakkında bilgi verilmektedir.

Çalışma gurubu

Çalışma gurubu 1: Araştırmanın alışma grubunu milli eğitim bakanlığına bağlı devlet okullarında 2022- 2023 eğitim ve ğretim yılında eğitim veren ve daha önce en az bir yıl uzaktan eğitim yapan, hizmet yılları 3 ile 43 yıl arasında değişen 186 erkek 159 kadın olmak üzere toplamda 345 kişi oluşturmaktadır. Çalışma gurubu belirlenirken en az bir yıl uzaktan eğitim yapmış olması ve çalışmaya gönüllü olarak katılması ltleri dikkate alınmıştır. Araştırmada bu ltleri taşımayan katılımcıların verileri araştırmaya dahil edilmemiştir. Birinci gruptan toplanan veriler üzerinden Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı hesaplaması, (AFA) Açımlayıcı Faktör Analizi ve Madde Analizi yapılmıştır. Literatür tarandığında ölçek geliştirme çalışmaları nın yapılabilmesi için örneklem sayıları hakkında farklı görüşler olduğu görülmektedir. Genel olarak yaygın görüş örneklem büyüklüğünün madde sayısının 5- 10 katı olması yönündedir (Kass ve Tinsley, 1979; Kline, 2011; Tavşancıl, 2018).

Ayrıca araştırma grubunun 500 kişi olması çok iyi, 300 kişi iyi, 200 kişi yeterli, 100 kişi olması zayıf, 50 kişi olması çok zayıf olarak değerlendirilmektedir (DeVellis, 2012; Tabachnick ve Fidell, 2013). Her iki açıdan bakıldığında örneklem gurubunun yeterli olduğu söylenebilir.

Çalışma gurubu 2: Araştırmanın alışma grubunu milli eğitim bakanlığına bağlı devlet okullarında 2022- 2023 eğitim ve ğretim yılında eğitim veren ve daha önce en az bir yıl uzaktan eğitim yapan, hizmet yılları 3 ile 44 yıl arasında değişen 72 erkek 67 kadın olmak üzere toplamda 139 kişi oluşturmaktadır. Çalışma gurubu belirlenirken en az bir yıl uzaktan eğitim yapmış olması ve çalışmaya gönüllü olarak katılması ltleri dikkate alınmıştır. Araştırmada bu ltleri taşımayan katılımcıların verileri araştırmaya dahil edilmemiştir. İkinci gruptan Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı hesaplaması, (DFA) Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Madde Analizi yapılmıştır.

Ölçeğin geliştirilme süreci

Ölçek geliştirmede ilk aşama, ölçülecek kavramın kuramsal yapısının derinlemesine araştırılması ve geliştirilmekte olan ölçeğin hangi kitleye uygulanacağını belirlenmelidir (DeVellis, 2012). Psikoloji kaynaklı özellikler ölçülmeden önce, ölçülmek istenen özellik detaylı bir şekilde tanımlanmalıdır (Tekkurşun ve Hazar, 2018). Bu konuda, “Tutum” ile ilgili yabancı, yerli alan yazın taranmıştır. Ölçek geliştirme çalışmalarında ölçeğe ait madde havuzu oluşturma, uzaman görüşü alma, ön uygulama yapılması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması aşamalarının yapılması gerektiğini söylemiştir (Çarkıcı, 2020; Tavşancıl, 2018). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeğinin oluşturulması için öncelikle literatür taraması yapılmış, literatür taraması yapıldıktan sonra farklı çalışmalarda kullanılan ölçekler incelenmiş bunun yanı sıra uzmanlar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu 6 erkek 5 bayan 11 farklı branştan öğretmene sunulmuş ve (uzaktan eğitime yönelik görüşleriniz nelerdir, olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir, açıklayınız vb.) konu ile ilgili görüşleri alınmıştır.

Tutum kavramının yapısı ve katılımcıların görüşleri alan yazınla desteklenerek 49 maddelik ölçek havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan tutum maddelerinin olumlu, olumsuz maddeler olmasına ayrıca bilişsel, davranışsal ve duyuşsal boyutlarda yazılmasına özen gösterilmiştir. Özelliği temsil etmeyen maddeleri, anlatım bozukluğu içeren, anlaşılmayan, maddelerin ölçekten çıkarılacağı düşünüldüğünden ölçek maddeleri olabildiğince fazla tutulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda bilişsel, davranışsal ve duyuşsal boyutu temsil ettiği varsayılan 49 maddeye yer verilmiştir. Madde havuzundaki maddeler için yan taraflarına (0) uygun değil, (1) düzeltilmeli, (2) uygun alanlar oluşturulup uzman görüşüne sunulmuştur. Kapsam geçerliliğinin sağlanmak için uzman görüşü almak önemlidir.

Karasar (2019) kapsam geçerliliği ölçme aracında bulunması gereken soruların (ölçek maddelerinin) amacına uygun olup olmaması, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmemesi sorunu ile ilgilidir ve uzman görüşüyle belirlendiğini söylemiştir. Bu hususta taslak ölçek maddeleri 5 uzmana gösterilmiştir. Uzman görüşü sonucunda 12 madde ölçekten tamamen çıkarılmış 4 madde düzeltilerek tekrar ölçeğe dahil edilip 33 maddelik taslak ölçeğe son hali verilmiştir. “Bu bağlamda ölçek maddeleri 5’li Likert tipi olacak şekilde derecelendirilmiştir. Hiç Katılmıyorum (1) Katılmıyorum (2) Kararsızım (3) Katılıyorum (4) Tamamen Katılıyorum (5).”

Ön Uygulama

Ön uygulamayı amacı anlaşılmayan maddelerin denemelik ölçekten çıkarılmasıdır (Çarkıcı, 2020). Ön deneme uygulaması 10-15 kişi üzerinde uygulanır ve araştırmacının da bulunduğu ortamda yüz yüze yapılır. Cevaplayıcılardan gelen sorularda neresini neden anlamadığı konusunda not tutulmalıdır. (Erkuş, 2019) Denemelik ölçek çalışma grubuna uygulanmadan önce anlaşılmayan ifadelerin olup olmadığını incelemek için 10 öğretmene uygulanmıştır. Denemelik ölçeğin ön uygulama sonrasında anlaşılmayan hiçbir maddenin olmadığı görülmüştür. Daha sonra 33 maddelik denemelik ölçek öğretmenlere online olarak uygulanmaya hazır hale gelmiştir.

Verilerin toplanması

Milli eğitim bakanlığından gerekli izinler alındıktan sonra denemelik ölçek formu Google formlarda hazırlanmış, çalışma hakkında bilgi içeren açıklayıcı bilgiler ile gönderilmiştir ve çalışmaya katılabilmeleri bağlantı linki olarak öğretmen okul bilgilendirme gruplarında paylaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler bağlantı linki aracılığıyla ölçeği online olarak doldurmuşlardır. Form doldurma işlemi tamamen gönüllülük esasına dayandırılmıştır. Form toplama süresi olarak iki ay süreyle bağlantı linki aktif kalmış ve gelen form cevaplarıyla analizler yapılmıştır. Bu süreçte toplamda 504 öğretmen formu doldurmuştur.

Verilerin analizi

Nihai ölçeğin ilk aşamada 345 öğretmenden veriler toplanmış ve ikinci aşamada 139 öğretmenden veri toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizine geçmeden önce eksik veya en az bir yıl uzaktan eğitim yapmayan öğretmenlerin verileri çalışmaya hiç dahil edilmemiştir. AFA birbiriyle ilişkili olan birçok değişkeni, az sayıda birbirinden bağımsız ve anlamlı faktörler haline getiren istatistik tekniklerinden biridir. Ayrıca faktörlerin elde edilmesinde temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis- PCA) yaygın olarak kullanılmaktadır. (Kalaycı ve Albayrak, 2010). PCA, faktörlerin maksimum sayısı ve doğası hakkında çok şey ortaya koyduğu Faktör analizi (FA)'da bir ilk adım olarak da yararlıdır (Tabachnick ve Fidell, 2013). DFA (Doğrulayıcı faktör analizi), AFA (Açımlayıcı faktör analizinden) elde edilen faktör yapılarını denetlemek için kullanılan bir test yöntemidir(Hazar ve Tekkurşun Demir, 2018). Ölçeğin güvenilirliği saptamak için Spearman Brown katsayısı ile Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach alfa katsayısı ölçeğin genel güvenilirliğini değerlendirir ve ölçekte yer alan maddenin türdeş yapı oluşturup oluşturmadıklarını sorgular. (Özdamar, 2011) Spearman Brown katsayısı, hesaplanırken ölçeği iki eşit parçaya bölerek hesaplanır (Tavşancıl, 2018). Veriler ilk olarak SPSS 23, Lisrel 8.7 paket programlarına aktarılmış ve güvenilirlik geçerlik kapsamında analizler yapılmıştır.

Yapı geçerliliği

Bu çalışmada, Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin (UETÖ) yapı geçerliliğini incelemek için ilk olarak (AFA) Açımlayıcı Faktör Analizi ve ardından (DFA) Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

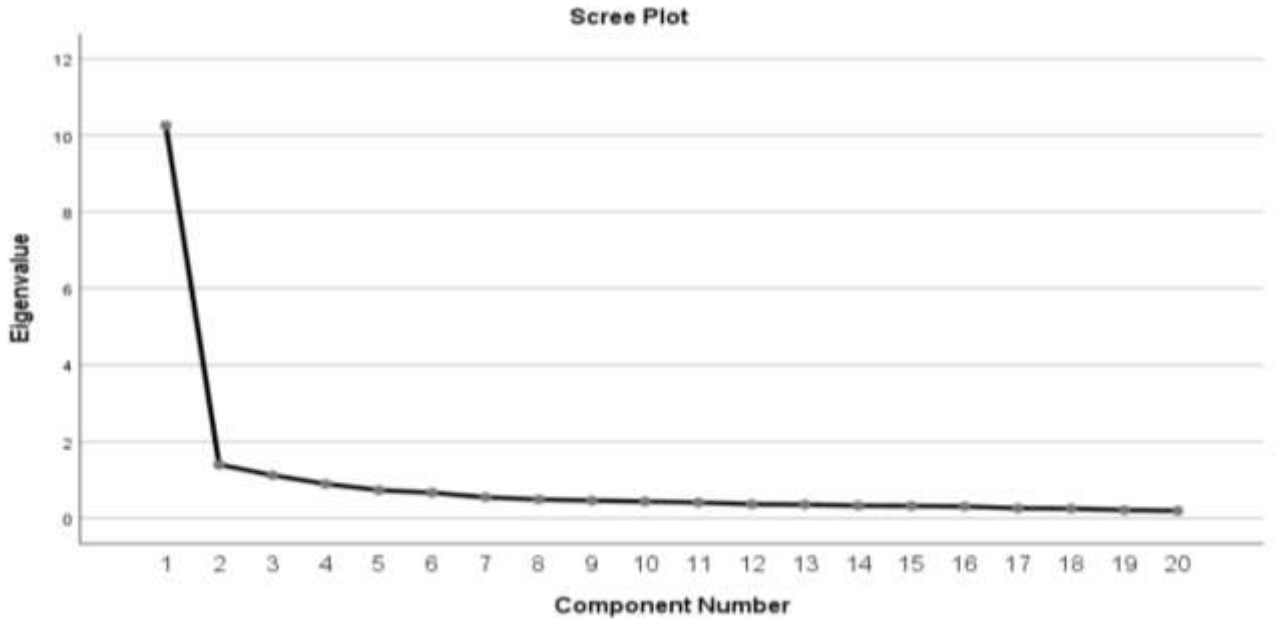
Araştırmada (KMO-Kaiser-Meyer-Olkin) Örneklem Yeterlilik Testi ve (Bartlett's Test of Sphericity) Barlett Küresellik Testi'nden yararlanılmıştır.

Tablo 1 Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

KMO Örneklem Yeterlilik Değeri		,957
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare	7099,046
	Serbestlik Derecesi (df)	528
	Anlamlılık Düzeyi (p)	,000

Tablo 1'e göre örneklem uygunluğu KMO ölçüm değeri ,957 Bartlett Sphericity testi ki-kare değeri ise $\chi^2 = 7099,046$ (sd = 528, $p < 0,00$) olarak bulunmuştur. . Tabachnick ve Fidell (2013)' KMO değerinin ,60'ın üstünde olmasının örneklem büyüklüğü için yeterli olduğunu ifade etmiştir. Daha sonra Principal Component Analysis (PCA) yöntemi kullanılarak faktör analizi uygulanmış ve promax döndürme tekniği kullanılmıştır. Promax döndürme yöntemi faktörler birbiriyle ilişkili olduğu durumda hangi değişkenlerin her bir faktörle ilişkili olduğu ve olmadığı açıklığa kavuşturan basit yapıdır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Faktör yüklerinin ,30'dan aşağı olan ve ,40 üzeri birden fazla faktöre yük verip aralarındaki farkın 20'den az olan muğlak maddeler 1,2,3,8,9,17,18,21,27,30,31,32' inci maddeler ölçekten çıkarılmıştır. AFA sonunda Scree Plot tablosunda öz değeri 1 değerinin üzerindeki faktörler muhafaza edilmiştir (bkz. Şekil 1) (DeVellis, 2012).

Şekil 1 AFA Sonrasında Gözlenen Scree Plot Tablosu

AFA sonucunda Şekil 1'de Scree Plot tablosu incelendiğinde yapının 3 faktörlü olduğu belirlenmiştir

Tablo 2'de AFA sonucunda elde edilen maddeler, standart sapma, ortalamalar ve madde yükleri yer almaktadır.

Tablo 2 Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin'nin Afa Sonuçları

		Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	x	ss
M7	Uzaktan eğitimin rahat olduğunu düşünüyorum.	,864			2,43	1,204
M5	Uzaktan eğitimin devam etmesi beni memnun eder.	,833			2,14	1,142
M28	Uzaktan eğitimin avantajlı olduğuna inanıyorum.	,788			2,59	1,042
M4	Uzaktan eğitim herkes için idealdir.	,762			1,96	,887
M15	Kalıcı öğrenmeler için uzaktan eğitim şarttır.	,730			2,03	,905
M10	Uzaktan eğitim öğrenmeyi kolaylaştırır.	,713			2,28	,977
M11	Uzaktan eğitim bana keyif verir.	,698			2,35	1,082
M25	Uzaktan eğitimin beni tatmin ettiğini düşünüyorum.	,677			2,26	1,002
M22	Uzaktan eğitimin bana uygun bir metot olduğunu düşünüyorum.	,676			2,37	1,068
M29	Evimden uzaktan eğitimle ders yapmak beni mutlu eder.	,663			2,43	1,093
M14	Uzaktan eğitim zevklidir.	,632			2,58	1,084
M20	Uzaktan eğitimin hızla yaygınlaşması beni sevindirir.	,619			2,56	1,109
M6	<i>Uzaktan eğitim memleket için zaman kaybıdır.</i>		,861		3,22	1,137
M33	<i>Uzaktan eğitimin eğitime katkı sağladığını düşünmüyorum.</i>		,811		3,19	1,181
M16	<i>Uzaktan eğitimin kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.</i>		,727		3,11	1,166
M13	Uzaktan eğitim çağımız için gereklidir.		,659		3,26	1,163
M12	<i>Uzaktan eğitim benim için zaman kaybıdır.</i>		,644		3,24	1,113
M23	<i>Uzaktan eğitime motive olmakta güçlük çekerim.</i>			,907	2,90	1,062
M24	<i>Uzaktan eğitimi planlamada isteksizim.</i>			,875	3,01	1,077
M19	<i>Uzaktan eğitimde ders yapmak içimden gelmez.</i>			,796	3,07	1,156
	Öz Değerler	10,349	1,399	1,109		
	Varyans %'si	51,744	6,993	5,546		
	Toplam Varyans %	64,282				
	* Ters maddeler Kalın ve İtalik olarak gösterilmiştir.					

Tablo 2 incelendiğinde ölçme aracı toplamda 20 maddeden oluştuğu görülmektedir. 1. Faktör sırasıyla 7,5,28,4,15,10,11,25,22,29,14,20'inci maddeden oluşmakta olup varyansın %51,7'sini 2.Faktör 6,33,16,13,12'inci maddeden oluşup varyansın %6,9' unu 3. Faktör 23,24,19'uncu maddeden oluşup varyansın %5,5'ini açıklamaktadır. AFA sonucunda açıklanan toplam varyans %64,28'dir. Tavşancıl (2018) açıklanan toplam varyans oranlarının sosyal bilimlerde% 40 ile % 60 aralığında olmasının yeterli olduğunu söylemiştir. Araştırma verilerine göre toplam açıklanan varyans oranının yeterli olduğu söylenebilir. Araştırmada faktör yük değerleri minimum ,40 olarak alınmıştır.

Tabachnick ve Fidell (2013) faktörlerdeki her bir değişkeninin yük değerlerinin ,32'nin üzerinde olması gerektiğini söylemiştir. Ölçekteki maddelerin faktör yük değerleri ,61 ile ,90

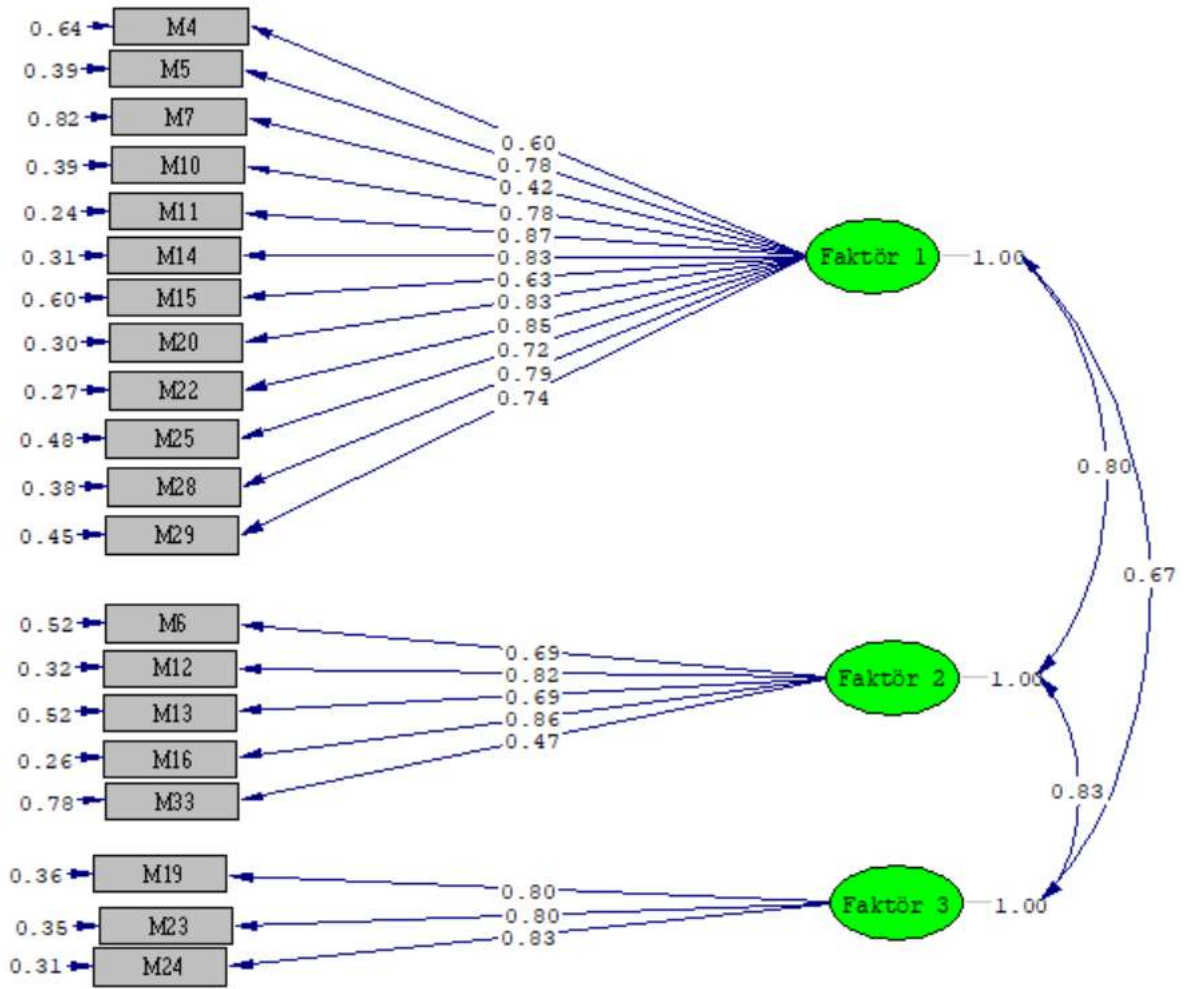

arasında değişiklik göstermektedir. Bu bulgulara dayanarak ölçek maddelerinin buldukları boyutları güçlü şekilde temsil ettiğine kanıt olarak sunulabilir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) genellikle ölçek geliştirmede sık kullanılan yöntemidir ve geçerlilik analizlerinde önceden belirlenmiş yapının doğrulanmasını amaçlamaktadır (Yaşlıoğlu, 2017). AFA yapıldıktan sonra UETÖ'nün yapıyı doğrulayıp doğrulanmayacağını test etmek amacıyla ikinci çalışma grubunu oluşturan 72 erkek 67 kadın olmak üzere toplamda 139 öğretmenin verilerine DFA uygulanmıştır.

Şekil 2'de Lisrel 8.7 ile analiz edildikten sonra AFA sonucu belirtilmiştir.

Şekil 2 Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği'nin Modeline Ait Dfa

Şekil 2'de Faktör1=Bilişsel, Faktör 2=Duyuşsal ve Faktör 3= Davranışsal alt boyutunu temsil etmektedir.

UETÖ'de bulunan maddelerin faktör yük değerlerine bakıldığında, bu değerlerin .42 ile .87 arasında farklılaştığı görülmektedir. Faktör yük değerlerinin ,40' dan yüksek olduğu

görülmektedir. Tabachnick ve Fidell (2013) faktörlerdeki değişkenlerin yük değerlerinin ,32'nin üzerinde olması gerektiğini ve bu değer ,30'dan düşük maddeler ise ölçülmek istenen özelliği ölçmediğini söylemiştir.

Tablo 3 Dfa Sonuç Tablosu

Model Uyum İndeksleri	İyi Varsayılan Aralık	Kabul Edilebilir Aralık	UETÖ
X ² / sd	0 < X ² / sd < 2	2 < X ² / sd < 3	1,51
RMSEA	0.00 < RMSEA < 0.05	0.05 < RMSEA < 0.10	0,06
PGFI	0.95 < PGFI < 1.00	0.50 < PGFI < 0.95	0,67
PNFI	0.95 < PNFI < 1.00	0.50 < PNFI < 0.95	0,84
AGFI	0.90 < AGFI < 1.00	0.85 < AGFI < 0.90	0,81
GFI	0.85 < GFI < 1.00	0.90 < GFI < 0.95	0,85
IFI	0.95 < IFI < 1.00	0.90 < IFI < 0.95	0,98
NFI	0.95 < NFI < 1.00	0.90 < NFI < 0.95	0,96
CFI	0.95 < CFI < 1.00	0.90 < CFI < 0.95	0,98

(Anderson ve Gerbing, 1984; Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011; Marsh vd., 1988; Schermelleh-Engel vd., 2003; Sümer, 2000; Tabachnick ve Fidell, 2013; Thompson, 2004)

Tablo 3 incelendiğinde UETÖ'nün geçerliliğini test etmek için 20 maddeli ölçeğin 3 alt boyutuna DFA yapılmıştır. Model için uyum göstergeleri olarak PNFI ,RMSEA, PGFI, AGFI, GFI, NFI, CFI ve IFI değerleri hesaplanmış; PGFI=0,67, PNFI=0,84, RMSEA=0,061, AGFI=0,81 uyum indeksleri kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmüş, GFI=0,85, IFI=0,98, NFI=0,96, CFI=0,98 uyum indeksleri ise iyi varsayılan aralıkta olduğu görülmüştür. DFA'dan elde edilen sonuçlara göre 3 alt boyutun uyum indekslerinin kabul edilebilir olduğu söylenebilir.

Ölçekte DFA analizine ilişkin her bir maddenin anlamlılığını belirlemek için t değerleri bakılmıştır. Gözlenen t değerleri ise 5.08 arasında 12,84 değişmektedir. Gözlenen t değerleri tüm maddeler için anlamlıdır (p<.01). Sonuç olarak 20 maddelik ölçme aracının DFA sonrasında iyi uyum sağlamış olduğu aynı zamanda uygulanabilir olduğu söylenebilir.

Madde Ayırt Ediciliği

Bu kısımda UETÖ'nün madde toplam test korelasyonunu değerleri hesaplanmıştır. Madde test korelasyonunu tespit etmek amacıyla ölçeğin alt boyuttaki maddelerden elde edilen puanlar ile alt boyutların puanları arasındaki korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Madde toplam test korelasyon katsayıları tablo 4 'te sunulmuştur.

Tablo 4 Madde Toplam Test Korelasyon Katsayıları

Faktör 1		Faktör 2		Faktör 3	
Madde	r	Madde	r	Madde	r
M4	,576	M6	,710	M19	,706
M5	,731	M12	,684	M23	,674
M7	,522	M13	,688	M24	,744
M10	,729	M16	,746		
M11	,817	M33	,475		
M14	,769				
M15	,659				
M20	,794				

M22	,797				
M25	,700				
M28	,765				
M29	,741				

Tablo 4'e göre madde toplam test korelasyon katsayıları Faktör 1 alt boyutu ,522 ile ,817; Faktör 2 alt boyutu için ,475 ile ,746; Faktör 3 alt boyutu için ,674 ile ,744 arasında olduğu görülmektedir. Tüm bu madde test korelasyon verileri incelendiğinde değerlerin ,475 ile ,817 arasında değiştiği görülmüştür. (Nunnally ve Bernstein, 1994) ölçek maddelerinin geçerliği için madde toplam korelasyonlarının .30 ve daha yüksek olması gerektiğini söylemiştir. Bulgularımıza göre ölçek maddelerin birbiriyle uyumlu ve tatmin edici seviyede ölçekle ilişkili olduğuna kanıt olarak gösterilebilir.

Madde geçerliliği için kullan ölçütlerden biride %27'lik uç grupların ortalamalarının madde bazında karşılaştırılmasıdır. Bu yöntemde ilk olarak puanlar yüksekte düşüğe doğru dizilir daha sonra her madde için %27'lik alt ve üst gruplar için ortalamaları arasındaki fark bağımsız gruplar için T testi ile test edilir (Erkuş, 2019). Ölçekte bulunan her bir maddenin amaca hizmet edebilme düzeyleri, 130 kişiden oluşan %27 alt grup, 130 kişiden oluşan %27'lik üst gruplar belirlenip t-testi analiz edilmiştir. Analiz sonuçları tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5 UETÖ Alt %27 ve Üst %27'lik Grupların T Test Analizi Sonuçları

Faktör	Madde no	Üst %27 Grup n=		Alt %27 Grup n=		t	p
		x	ss	x	ss		
Faktör 1	M4	2,63	1,02	1,38	,574	12,21	,000
	M5	3,22	1,10	1,31	,582	17,44	,000
	M7	3,36	1,13	1,78	1,06	11,60	,000
	M10	3,35	,887	1,52	,661	18,79	,000
	M11	3,62	,838	1,38	,532	25,80	,000
	M14	3,75	,719	1,58	,785	23,15	,000
	M15	2,90	,963	1,35	,569	15,75	,000
	M20	3,82	,702	1,46	,624	28,56	,000
	M22	3,58	,795	1,44	,726	22,72	,000
	M25	3,18	1,01	1,53	,779	14,78	,000
	M28	3,72	,790	1,62	,741	22,11	,000
M29	3,58	,905	1,48	,684	21,09	,000	
Faktör 2	M6	4,17	,706	2,18	,992	18,65	,000
	M12	4,21	,566	2,23	1,01	19,38	,000
	M13	4,20	,548	2,06	,986	21,60	,000
	M16	4,18	,687	2,01	,911	21,67	,000
	M33	3,84	1,09	2,45	1,22	9,614	,000
Faktör 3	M19	4,05	,786	2,10	,955	17,937	,000
	M23	3,88	,778	2,14	,946	16,183	,000
	M24	3,95	,639	2,08	,877	19,643	,000

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin madde analizine ilişkin % 27'lik alt ve üst grupların 3 alt boyutta toplam puanlarda istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür, bu durum Erkuş (2019)' a göre madde ayırt ediciliğine bir kanıt olarak gösterilebilir.

Güvenirliliğe İlişkin Bulgular:

Güvenirlilik ölçme aracının ölçülmekte olan değişkenlerin tutarlı ve seçkisiz hatalardan arınık olma derecesidir (Erkuş vd., 2017; Karakoç ve Dönmez, 2014)ve korelasyon katsayısı ile 0 ile 1 arasında değer alır bu değer bire yaklaştıkça güvenirliliğin yüksek olduğu kabul edilir (Karasar, 2019).

Tablo 6 Ölçek Güvenirliliğinin Yapısal Değerlendirilmesi (Özdamar, 2011).

α Sınırları	Karar
$\alpha < 0,40$	Güvenilir değil.
0,40 ile 0,60	Düşük güvenirlilik.
0,60 ile 0,70	Yeterli güvenirlilik.
0,70 ile 0,90	Yüksek güvenirlilik.
0,90 ile 1,00 arası	Çok yüksek güvenirlilik.

Tablo 7 UETÖ'nün Güvenirlik Analizi Sonuçları

UETÖ	Madde	C.A.	Spearman Brown
Alt boyutlar	Sayısı	(α)	(SBK)
Faktör 1	12	,936	,930
Faktör 2	5	,848	,853
Faktör 3	3	,842	,853
Ölçek Toplam	20	,948	,926

UETÖ'nün alt boyutları ve toplam ölçekten elde edilen güvenirlilik analizi değerleri Tablo 7'de gösterilmiştir. Ölçeğe ait güvenirlilik analizleri Spearman Brown katsayısı ve Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı (α) ve kullanılarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarından Faktör 1 için (α) değeri ,93 ve (SBK) ,93; Faktör 2 için (α) değeri ,84 ve (SBK) ,85 ve Faktör 3 için (α) değeri ,84 ve (SBK) ,85 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin toplam (α) değeri ,94 olup (SBK) ,92 olarak bulunmuştur bu bağlamda ölçeğin güvenirlilik değerlerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tartışma sonuç

Araştırma öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarını güvenilir ve geçerli şekilde ölçebilecek bir ölçüm aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek 5'li Likert tipi ölçek olarak 3 alt boyut ve 20 maddeden oluşmaktadır. Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeğinin oluşturulması için öncelikle literatür taraması yapılmış, literatür taraması yapıldıktan sonra farklı çalışmalarda kullanılan ölçekler incelenmiş bunun yanı sıra uzmanlar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu 6 erkek 5 bayan 11 farklı branştan öğretmene

sunulmuş ve (uzaktan eğitime yönelik görüşleriniz nelerdir, olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir, açıklayınız vb.) konu ile ilgili görüşleri alınmıştır. Tüm bu koşullar dikkate alınarak 49 maddelik madde havuzu oluşturulmuştur. Uzman değerlendirmesinin ardından 12 madde ölçekten tamamen çıkartılmış ve 4 madde düzeltilerek tekrardan 33 maddelik denemelik ölçek oluşturulmuştur. Denemelik ölçek çalışma grubuna uygulanmadan önce anlaşılmayan ifadelerin olup olmadığını incelemek için 10 öğretmene uygulanmış, ölçekte anlaşılmayan madde olmadığı görülmüş ve daha sonra 33 maddelik denemelik ölçek öğretmenlere online olarak uygulanmıştır. Verilerin analizinde KMO, Bartlett Sphericity testi ki-kare değeri ne bakılmış KMO ,957; ($\chi^2=7099,046$; $df=528$ $p<0,00$) olarak bulunmuştur. Araştırmada Principal Component Analysis (PCA) yöntemi kullanılıp faktör analizi yapılmış olup promax döndürme tekniği kullanılmıştır. Kesim noktası ,40 olarak alınmıştır. AFA sonunda öz değeri 1'in üzerindeki faktörler Scree Plot tablosundan yararlanarak muhafaza edilmiştir. Bu bağlamda yapılan Açıklayıcı faktör analizinde "tutum" kavramının özelliklerine uygun üç alt boyut ortaya çıkmıştır. Ölçeğin alt boyutları davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olarak adlandırılmıştır. Faktör 1 alt boyutu 7,5,28,4,15,10,11,25,22,29,14,20'inci maddelerden oluşmakta, varyansın %51,7'sini açıklamakta ve Cronbach Alpha katsayısı $\alpha=,936$ 'dır. Faktör 2 alt boyutu 6,33,16,13,12'inci maddeden oluşmakta varyansın %6,9'unu açıklayıp ve Cronbach Alpha katsayısı $\alpha=,848$ 'dir Faktör 3 alt boyutu 23,24,19'uncu maddeden oluşup varyansın %5,5'ini açıklamakta ve Cronbach Alpha katsayısı $\alpha=,842$ 'dir. AFA sonucunda açıklanan toplam varyans %64,28'dir. Ölçekle açıklanan toplam varyans oranı %64,28'dir ve bu faktörlerin öz değerleri sırasıyla 10,349; 1,399; 1,109' dur. Ölçeğin toplam Cronbach Alfa değeri ,948'dir. AFA'dan sonra yapılan DFA sonucunda uyum indeksleri PGFI=0,67, RMSEA=0,061, PNFI=0,84, AGFI=0,81, GFI=0,85, NFI=0,96, IFI=0,98, CFI=0,98 olarak bulunmuştur. Anderson ve Gerbing (1984), Hu ve Bentler (1999) Marsh, Balla, ve McDonald (1988), Sümer (2000), Schermelleh-Engel, Moosbrugger, ve Hans (2003), Thompson (2004), Tabachnick ve Fidell (2013)'e göre ölçeğin kabul edilebilir değerlere sahip olduğu ve bu bağlamda UETÖ'nün 3 faktörlü yapıyı doğruladığına kanıt olarak gösterilebilir.

(Nunnally ve Bernstein, 1994) ölçek maddelerinin geçerliği için madde toplam korelasyonlarının .30 ve daha yüksek olması gerektiğini söylemiştir. Araştırmada maddelerin toplam test korelasyon değerleri hesaplanmış ve bu değerler ,47 ile ,81 arasında değiştiği görülmüştür. Bu bulgulara göre ölçek maddelerin uyumlu ve ölçekle ilişkili olduğuna kanıt olarak gösterilebilir. Ölçeğe ait her bir maddede %27'lik alt ve üst grupların t değerleri 9,61 ile 25,80 arasında değişmekte olup bu gruplara ait t testi sonuçları da anlamlı çıkmıştır. Bu durum Erkuş (2019)' a göre madde ayırt ediciliğine bir kanıt olarak gösterilebilir. Ardından ölçeğin güvenilirliğine ait analiz yapılmış ve bu kapsamda Cronbach Alfa katsayısı (α) ve Spearman Brown testi yapılmıştır. Yapılan analizlere göre (α) ,84 ile ,94 arasında olduğu; (SBK) ise ,85 ile ,93 arasında değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda ölçeğin güvenilirlik değerlerinin ,70'ten büyük olması yüksek olması, ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğuna kanıt olarak gösterilebilir (Özdamar, 2011).

Yapılan tüm analizler sonucunda UETÖ'nün güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır. UETÖ'den alınabilecek en düşük puan 20 iken, alınabilecek en yüksek puan 100'dür. DOOTÖ'nün 6, 12, 16, 19, 23, 24 ve 33. maddeleri ters maddelerdir.

KAYNAKLAR

- Ağır, F., Gr, H., & Okçu, A. (2007). Uzaktan eğitime karşı tutum lçeği geliştirmeye yönelik geçerlilik ve güvenirlik alışması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 3(2), Article C0042, 128–139.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1–9.
- Allen, I. E., & Seaman, J. (2017). *Digital learning compass: distance education enrollment report*.
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49(2), 155–173. <https://doi.org/10.1007/BF02294170>
- Arslan, R. (2021). Salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitime yönelik tutum lçeği geliştirilmesi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 369–393. <https://doi.org/10.36543/kauibfd.2021.017>
- Clark, J. T. (2019). *The clinical engineering handbook (Second edition / edited by Ernesto Iadanza)*. Amsterdam: Academic Press.
- arkıcı, J. (2020). *lek geliştirme klavuzu*. İstanbul: izgi kitapevi.
- Demirel, . (2012). *ğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı (19. baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DeVellis, R. F. (2012). *Scale development: Theory and applications / Robert F. DeVellis (3rd ed.)*. Applied social research methods series: Vol. 26. London: Sage.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri zerine Yazılar*.
- Erkuş, A. (2019). *Psikolojide lme ve ölçek geliştirme-I: Temel kavramlar ve işlemler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erkuş, A., Sünbül, ., mr Sünbül, S., Yormaz, S., & Aşiret, S. (2017). Psikolojide lme ve ölçek geliştirme-II lme araçlarının psikometrik nitelikleri ve lme kuramları. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786053188186>
- Hazar, Z., & Tekkurşun Demir, G. (2018). Attitude scale towards Game and Physical Activities course of class teacher candidates: Validity and reliability study<p>Sınıf ğretmeni adaylarının Oyun ve Fiziksel Etkinlikler dersine yönelik tutum leği: Geçerlik ve gvenirlik alışması. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 1206. <https://doi.org/10.14687/jhs.v15i2.5284>
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- İşman, A., allı, İ., & Torkul, O. Sakarya niversitesi'nde Uzaktan Eğitimin Dn Bugn ve Geleceği, 1–8. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115821>
- Jumani, N. B., Rahman, F., Chishti, S. H., & Malik, S. (2011). Teachers Training through Distance Mode in Allama Iqbal Open University (AIU) Pakistan: A Case Study. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 12(2), 76–90.

- Kalaycı, Ş., & Albayrak, A. S. (2010). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (5. baskı). Ankara: Asil yayıncılık.
- Karakoç, A. G. F. Y., & Dönmez, L. (2014). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 13(40), 39–49. <https://doi.org/10.25282/ted.228738>
- KARAKUŞ, N., UCUZSATAR, N., KARACAOĞLU, M. Ö., ESENDEMİR, N., & BAYRAKTAR, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 220–241. <https://doi.org/10.29000/rumelide.752297>
- Karasar, N. (2019). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler (34. basım). Nobel. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Kass, R. A., & Tinsley, H. E. A. (1979). Factor Analysis. *Journal of Leisure Research*, 11(2), 120–138. <https://doi.org/10.1080/00222216.1979.11969385>
- Kışla, T. (2016). Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 258–271. <https://doi.org/10.12984/eed.01675>
- Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling (3rd ed.). Methodology in the social sciences. New York: Guilford.
- Marsh, H. W., Balla, J. R., & McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103(3), 391–410. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.103.3.391>
- Moore, M. G., & Anderson, W. G. (2003). Handbook of distance education. London: L. Erlbaum Associates.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). Psychometric theory (3rd ed.). McGraw-Hill series in psychology. London: McGraw-Hill.
- Özdamar, K. (2011). Paket programlar ile istatistiksel veri analizi: MINITAB 15.0 - SPSS 17.0 (8.baskı). Kaan Kitabevi: Vol. 1.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. M., & Hans (2003). Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23–74.
- Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri. İstanbul: Türk Psikoloji Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (6th ed.). Boston: Pearson Education.
- Tavşancıl, E. (2018). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi (6. basım). Nobel: Vol. 173. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Tekkurşun, G. D., Arslan, Ö., Cicioğlu, H. İ., & İlhan, E. L. (2017). The Attitudes of Classroom Teacher Candidates Towards Physical Education Lesson. *International Journal of Sports Exercise and Training Science*, 120–128. <https://doi.org/10.18826/Useeabd.319676>
- Tekkurşun, G. D., & Hazar, Z. (2018). Dijital Oyun Oynama Ölçeği (EBÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2).

Thompson, B. (2004). Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications / Bruce Thompson (1st ed.). Washington: American Psychological Association; London : Eurospan.

UŞUN, S. (2006). Uzaktan eğitim (1. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 46(Özel Sayı), 74–85.

Denge Yetisi ve Sportif Performans İlişkisi

Şebnem Şarvan- CENGİZ¹, Ebrar Şevval-COŞKUN²

¹Manisa Celal Bayar University, Manisa, Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-5627-8701>

²Manisa Celal Bayar University Health Sciences Institute, Manisa, Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-2916-4784>

Türü: Derleme Makalesi (Alındı: 27.04.2020 - Kabul: 03.05.2020)

Email: csebnem@gmail.com, natarebrar@gmail.com

Öz

Denge, sporcuların koordinasyon, stabilite ve kontrol yeteneklerini içeren kritik bir beceri olarak kabul edilmektedir. Tüm spor branşlarında denge performansı önemlidir. Denge, insanlarda postür ve karmaşık nöromüsküler sistem tarafından yoğun bir düzene göre hareket eder. Bu düzen sayesinde hem dinlenme hem de aktivite sırasında yer çekimi ile ilgili değişikliklere hızlı bir şekilde fiziksel uyum sağlar. Bu uyuma ise 'denge' adı verilir. Bu araştırmanın amacı, çeşitli parametreler ve karmaşık denge sisteminin sportif performans üzerine olan etkisine ilişkin literatürü incelemektir. Araştırma kapsamında 2018-2023 yılları arasında literatür PubMed, Google Scholar, Scopus, YökTez veri tabanları üzerinden taranarak denge yetisi ve performans ilişkisi incelenmiştir. Ulusal veri tabanları için belirlenen beş anahtar kelime: 'denge, statik denge, dinamik denge, performans'. Uluslararası veri tabanları için belirlenen beş anahtar kelime: 'balance, static balance, dynamic balance, performance'. Bulgular, 'görsel, somatosensör ve vestibüler' sistemlerin karmaşık etkileşimi ile gerçekleşen denge sistemi, spor branşı, yaş, cinsiyet, yaşam biçimi ve fizyolojik anomaliler gibi çok sayıda parametre tarafından şekillendiğini göstermektedir. Farklı antrenman yöntemleri, egzersizler ve rehabilitasyon stratejilerinin denge performansını artırma potansiyeline sahip olduğu gözlemlenmektedir. Bosu denge egzersizleri, pliometrik antrenmanlar ve core antrenmanları gibi spesifik egzersizlerin, denge performansını olumlu yönde etkileyebildiği gözlemlenmiştir. Yaşlanma, bilişsel hastalıklar, psikolojik etkenler, ilaç kullanımı gibi faktörlerin de denge üzerinde belirleyici rol oynayabileceği gözlemlenmektedir. Özel gruplardaki bireyler için, işitme engelliler, otizmli çocuklar, multiple skleroz (MS) hastaları ve serebral palsi olan çocuklar için özelleştirilmiş denge ve koordinasyon antrenmanlarının etkili olduğu gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, sporcuların bireysel gereksinimleri ve hedefleri doğrultusunda tasarlanan özelleştirilmiş denge egzersizleri ve antrenmanlarının, sportif performans ve denge yetisi üzerinde önemli bir etki potansiyeli taşımaktadır.

The Relationship Between Balance Ability and Sports Performance

Abstract

Balance is considered a critical skill encompassing the coordination, stability, and control abilities of athletes, playing a crucial role across all sports disciplines. The human balance system operates through a sophisticated neuromuscular system and posture, swiftly adapting to gravitational changes during both rest and activity. This adaptation, referred to as 'balance,' is a result of intricate interactions within the visual, somatosensory, and vestibular systems. The aim of this research is to examine the literature regarding the influence of diverse parameters and the complex balance system on athletic performance. A comprehensive review was conducted between 2018 and 2023, utilizing databases such as PubMed, Google Scholar, Scopus, and YökTez. Five keywords were identified for national databases: 'balance, static balance, dynamic balance, performance,' and for international databases: 'balance, static balance, dynamic balance, performance.' The findings reveal that the balance system, shaped by numerous parameters such as sports discipline, age, gender, lifestyle, and physiological anomalies, operates through the intricate interaction of visual, somatosensory, and vestibular systems. Various training methods, exercises, and rehabilitation strategies have shown the potential to enhance balance performance. Specific exercises, including Bosu balance exercises, plyometric training, and core exercises, were observed to positively impact balance performance. Factors such as aging, cognitive diseases, psychological influences, and medication usage were identified as determinants affecting balance. Customized balance and coordination training were found to be effective for specific groups, including individuals with hearing impairments, autistic children, multiple sclerosis (MS) patients, and children with cerebral palsy. In conclusion, personalized balance exercises and training designed according to athletes' individual needs and goals hold significant potential for influencing both athletic performance and balance ability.

Keywords: Balance, performance, static balance, dynamic balance.

Introduction

Sports require not only physical strength but also balance skills. All sports involve a certain level of balance (Eler, 1996). Balance is considered a fundamental element of sports performance and is a crucial factor influencing success in various sports disciplines. An athlete's balance skill can be defined as the ability to maintain body control. Balance holds significant importance in executing rapid and sharp movements, maintaining stability, reducing the risk of injury, and effectively applying technical skills in a sport (Uluç, 2023, p. 119). Evidence suggests that balance performance is task-specific and is expressed in the literature not as a talent but as a skill (Akhilesh et al., 2021).

For efficient and continuous execution of movements during competition or training, maintaining body position is vital. Positional stability depends on the adequacy of balance ability. Balance is a system that allows us to adapt in an environment with cues of balance, including depth perception, and adjust our posture in a way that prevents falling. Information transfer about adaptation in space occurs through deep eyes, eye muscles, and the vestibular system. Once the nervous system receives these inputs, it ensures the extension or flexion of the relevant muscle groups (Baysal, Gündüz, Bayazıt, 2006). This highlights the importance of athletes effectively utilizing visual and vestibular information to optimize their balance skills.

Balance in sports requires the complex coordination of various internal and external inputs. Generally, balance is controlled by sensory inputs, central processes, neuromuscular responses, and vestibular, visual, and proprioceptive systems (Aydog, 2006). The body is almost in postural balance during upright standing. However, external and internal perturbations require postural adjustments to prevent stability loss. This process involves integrating sensory inputs to accurately perceive postural orientation and executing appropriate motor commands to restore postural balance. Balance regulation is not entirely reflex (spinal) guided; instead, higher complex centers such as the motor cortex, basal ganglia, cerebellum, vestibular cortex, and brainstem are involved (Jonh et al., 2018). While balance seems to be a holistic brain phenomenon, certain structures are believed to play significant roles and affect balance disorders. Some of these structures (e.g., cerebellum, basal ganglia, and thalamus) are well-known for their roles in balance, while others (e.g., hippocampus and inferior parietal cortex) might offer alternative explanations as they are not directly associated with balance. Understanding the roles of all regions related to balance throughout life and in different clinical populations is crucial for future research (Alamgir et al., 2012). Higher balance control requires the processing of attention and central information. Therefore, multiple subcortical network mechanisms are strongly linked to cognitive processes (Suna, 2010).

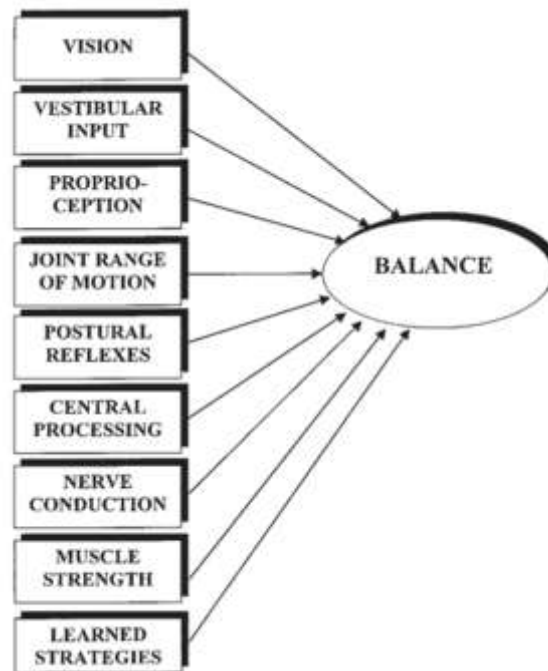

Figure 1. Model of components of balance control. (Yim-Chiplis and Talbot, 2000)

When assessing athletes' performance, diagnosing balance ability holds significant importance for enhancing sporting achievements and safeguarding athlete health. There are two main methods for diagnosing balance performance: measuring the Center of Pressure (COP) displacement and conducting the Sensory Organization Test (SOT) (Suna, 2010). Evaluating postural sway has various potential applications in sports medicine, such as classifying talented athletes, biomechanical examinations, preventing and monitoring sports injuries (Nurtekin et al., 2007). Tests utilizing force platforms and computerized dynamic posturography are the most common and advanced laboratory measurements used to assess various aspects of postural control. By measuring changes in the Center of Pressure (CoP) signal provided by a force platform, the standing posture of the extremities is tested, and postural control is evaluated (Ergen et al., 2007).

It is well-established that impairments in balance performance pose a risk factor for injuries. Studies have associated weakness in balance performance, in both male and female athletes, with an increased risk of lower extremity injuries, particularly ankle injuries (Bahar et al., 2017). Proper diagnosis of balance performance provides a foundation to identify athletes' weaknesses and implement improvements in these areas when necessary. Moreover, a deficiency or imbalance in balance ability can elevate the risk of injury and adversely affect athlete performance (Han et al., 2015; Letafatkar & Alamooti, 2019).

This research underscores the substantial potential of customized balance exercises tailored to meet individual athletes' needs in terms of sport-specific performance and balance ability.

Balance Ability

Balance can be divided into two categories: static balance, defined as the ability to maintain the center of mass over the base of support with minimal movement (Hrysmallis, 2011), and dynamic balance, which refers to the skill needed to balance and stabilize the body during movement. This is considered a fundamental determinant of performance, especially in sports,

and is crucial in reducing the risk of falls in older individuals (Hrysomallis, 2011). Dynamic balance requirements can vary across different sports and age groups. For instance, sports like team games, which require frequent rapid direction changes and sudden stops, necessitate high levels of dynamic balance. In contrast, older individuals may experience challenges in dynamic balance due to aging-related factors (Pau and Leban, 2018).

The concept of composite balance refers to the ability to use both static and dynamic balance while coordinating movements. This form of balance is particularly vital during sports and physical activities, requiring individuals to maintain a stationary position while adapting to rapidly changing conditions (Davlin, 2011). Composite balance involves coordinating the visual, inner ear, and somatosensory systems. The visual system defines environmental references, the inner ear detects head and body movements, and the somatosensory system monitors body position and movement (Horak, 2006). The interaction between these three systems enables individuals to effectively control their movements and maintain instantaneous coordination.

Studies indicate that a sedentary lifestyle can have adverse effects on balance ability. Low physical activity levels can disrupt postural control and increase the risk of falls (Granacher et al., 2013; Shigematsu et al., 2008). Conversely, athletes generally exhibit higher balance abilities (Linthorne, 2001). It's worth noting that athletes' balance abilities can vary depending on the type of sport they engage in; for example, soccer players may have different balance abilities compared to basketball players. Research has shown that soccer players may have lower balance abilities than athletes in other sports (Wong et al., 2010), indicating that athletes' balance abilities can differ based on their training requirements.

In children, balance performance is a crucial skill acquired during the early stages of physical development, forming the foundation for lifelong healthy mobility. These acquired balance skills contribute to improving motor functions, achieving success in sports and play activities, reducing the risk of injury, and enhancing the effectiveness of daily activities (Ruddock, Purvis, Taylor, & Ross, 2017). The development of balance skills in children can vary with age; for instance, as infants gain head and neck control, they gradually develop sitting, crawling, and standing skills. In later years, as they progress to more complex motor skills such as walking, running, and jumping, their balance abilities increase (Clark & Metcalf, 2002). Good balance skills can enhance success in sports activities, reduce the risk of injury, boost children's confidence, and promote independence and active lifestyles (Piek et al., 2008). Therefore, balance performance in children constitutes a cornerstone of motor development.

In adolescents, balance performance is closely related to the growth and development processes. The puberty period leads to physical changes such as alterations in body composition and height. These changes can affect factors like muscle strength and mass, consequently influencing balance performance (Granacher et al., 2013). Additionally, hormonal changes and proportional alterations in the body during adolescence can impact balance abilities. Rapid growth and changes in body composition during this period can make balance control more challenging (Ruddock et al., 2017). The literature suggests that the adolescent period is characterized by rapid and developmental changes in balance performance. Assessing the balance skills of individuals during this phase and supporting them with appropriate exercise programs are crucial for enhancing sports performance.

In adults, balance performance is generally shaped by the demands of daily work, social requirements, and activities such as house chores and sports. Meeting the needs of daily activities and tasks, in addition to sports and other activities, can influence adults' balance abilities (Shumway-Cook et al., 1997). In older individuals, balance performance becomes even more critical. Aging is characterized by physiological changes such as decreased muscle mass, reduced bone density, and sensory impairments like vision and hearing loss. These factors can lead to balance issues and an increased risk of falls (Berg et al., 1989; Tinetti, 1986).

Considering the literature, it's evident that balance performance differs according to age. While balance performance in adults is generally shaped by daily activities, in older individuals, it becomes particularly critical due to physiological changes associated with aging. Therefore, the balance abilities of athletes in each age group should be carefully evaluated, considering factors such as the athlete's age, developmental stages, and the specific requirements of the chosen sport. This study aims to examine the effects of different parameters and the complex balance system on athletic performance based on the existing literature.

Material and Method

Within the framework of this study's methodology, research conducted between 2018 and 2023 has been included to investigate the relationship between balance ability and performance. The search was conducted using the 'PubMed, Google Scholar, Scopus, YökTez' databases. To broaden the scope of the study and incorporate various perspectives, a total of five different keywords were identified for national and international databases. The keywords used for national databases are: 'denge, statik denge, dinamik denge, performans'. For international databases, the following keywords were preferred: 'balance, static balance, dynamic balance, performance'.

Findings

Table 1. Studies Investigating the Effect of Various Parameters on Balance Ability and Their Results

Study	Participants	Material and Method	Findings	Result
-------	--------------	---------------------	----------	--------

<p>"A Study on the Impact of Bosu Balance and Strength Exercise Program on Body Composition, Anaerobic Power, and Balance Ability in Adolescent Female Volleyball Players (Okludil, K., & Serin, E., 2022)."</p>	<p>Experimental Group: 15 participants (mean age 14.87 ± 0.92) Control Group: 15 participants (mean age 14.93 ± 0.70)</p>	<p>The experimental group underwent an 8-week Bosu Balance and Strength Exercise Program, with sessions occurring 3 days per week. Flamingo balance, vertical jump, and standing long jump tests were administered to both the experimental and control groups.</p>	<p>In the experimental group, moderate improvement was observed in flamingo balance, standing long jump, vertical jump, and anaerobic power. However, height, body weight, and body mass index did not show a significant increase after the 8-week program ($p>0.05$). No significant changes were observed in the control group.</p>	<p>The Bosu exercise program has had an impact on balance and strength development in volleyball players.</p>
<p>"Comparison of Y Balance Test Performance Between Women Engaging in Regular Pilates Exercise and Sedentary Women (Ateş, B., et al., 2019)."</p>	<p>Pilates Group (PG): 28 women Control Group (CG): 34 women</p>	<p>Using the Y Balance Test (YBT) platform, reach distances were measured in three directions: Anterior (ANT), Posteromedial (PM), and Posteriolateral (PL). The obtained scores were normalized, and Composite (COMP) scores were calculated. Reach values for the right and left legs were compared.</p>	<p>The Pilates Group (PG) exhibited higher Y Balance Test (YBT) scores in three directions compared to the Control Group (CG) ($p<0.005$). PG generally demonstrated higher performance in COMP scores compared to CG, but this difference was only significant in the right leg reach values. The average differences in right and left leg reach values, particularly in the PM direction with a high value of 5.2 ± 4.9, were greater in CG compared to PG.</p>	<p>It has been determined that regular Pilates exercises have positive effects on dynamic postural control in women.</p>

<p>"Examination of the Effects of Core Stabilization Strength on Balance in Athletes and Sedentary Individuals (Günaydın, E. E., 2020)."</p>	<p>100 participants; (25 sedentary females, 25 female athletes, 25 sedentary males, 25 male athletes).</p>	<p>Core Stabilization and Strength Test, Flamingo Balance Test, and Y Balance Test were administered.</p>	<p>Sedentary females generally showed lower performance in the core stability test. Based on successful and unsuccessful core values, significant differences were found among participants in static balance, Y Balance Test in the anterior plane, and flexibility ($p < 0.05$). Moreover, a significant difference was observed in the posteriolateral-posteriomedial planes of the Y Balance Test ($p < 0.01$).</p>	<p>The conclusion has been drawn that core stabilization has a significant impact on sports performance and, consequently, on balance ability.</p>
<p>"The Effects of Plyometric Jump Training on Balance Performance in Healthy Participants: A Systematic Review with Meta-Analysis (Ramachandran, A. K., Singh, U., Ramirez-Campillo, R., Clemente, F. M., Afonso, J., & Granacher, U., 2021)."</p>	<p>1,806 participants; (990 males, 816 females).</p>	<p>Systematic literature searches were conducted from electronic databases including PubMed, Web of Science, and SCOPUS. The PICOS approach was employed to define our inclusion criteria.</p>	<p>Plyometric Jump Training has demonstrated similar balance improvements compared to other active control groups (e.g., balance training, resistance training) ($p = 0.534$). Specifically, when Plyometric Jump Training was compared with balance training, both types of training exhibited similar effects on overall (dynamic and static) balance ($p = 0.514$).</p>	<p>The meta-analysis has revealed that Plyometric Jump Training has significant small effects on both dynamic and static balance ($p < 0.001$).</p>

<p>"The Impact of Circular Training Program on Balance and Motor Characteristics in 16-17 Age Group Students (Eskiyecsek, C. G., 2019)."</p>	<p>28 Male students; experimental group (n: 14; age: 16 ± 0 years), control group (n: 14; age: 16.79 ± 0.43 years).</p>	<p>In the study, flamingo balance, sit-and-reach flexibility, vertical jump, and back strength tests were applied as pre-tests and post-tests. The students participating in the training underwent static and dynamic balance circular training sessions, two days a week, for one hour each, totaling 8 weeks.</p>	<p>The experimental group showed significant differences in flexibility, vertical jump, back strength, and flamingo balance test values for both right and left sides between pre-tests and post-tests ($p < 0.05$). In the control group, significant differences were found in body weight, flexibility, back strength, and BMI values between pre-tests and post-tests ($p < 0.05$). In inter-group comparisons, statistically significant differences were observed in the flamingo balance test for the right foot in the post-test ($p < 0.05$).</p>	<p>It is believed that the circular training program, focused on balance, is suitable for the developmental level of children and, by emphasizing engagement, contributes to better development.</p>
<p>"Comparison of the Effects of Stabilization Exercises on Core Muscle Function and Balance in Individuals with Traditional Archery Training: A Pilot Study (Kulunkoglu, B., Baş, S. S., Kalkan Balak, B., & Sayan, M., 2022)."</p>	<p>15 Voluntary participants; experimental group (n=9), control group (n=6).</p>	<p>The exercise group received archery training once a week and core exercises twice a week for 7 weeks, while the control group received archery training once a week. Static balance was measured with a single-leg standing test. Static endurance of core muscles was assessed using the McGill protocol, sit-ups, and modified push-ups tests. The strength and endurance of the transversus abdominis and multifidus muscles (TrA+Mul) were evaluated with a pressure biofeedback device. Assessments were conducted twice, before the training and after 7 weeks.</p>	<p>In the exercise group, significant increases were observed in both right and left side plank endurance and TrA+Mul strength within the group ($p < 0.05$). In the control group, significant increases were found in left side plank endurance and left balance parameter within the group ($p < 0.05$). However, no statistically significant differences were found in other parameters examined in both groups ($p > 0.05$).</p>	<p>The study has demonstrated that core stabilization exercises, in addition to traditional archery training, did not create a statistically significant difference in core muscle functions and static balance compared to archery training alone.</p>

<p>“Examination of Static Balance, Lower-Upper Extremity Dynamic Balance, and Reaction Times in Athletes from Different Branches (Türkeri, C., Öztürk, B., Büyüктаş, B., & Öztürk, D., 2019).”</p>	<p>71 Athletes (46 females, 25 males), with an average age of 13.11±1.32 years, participated in the study.</p>	<p>The athletes' static balance, lower-upper extremity dynamic balance, and reaction times were measured according to their sports disciplines (judo, karate, basketball, handball).</p>	<p>There is no significant difference in static balance and reaction time among sports disciplines. However, significant differences were found in favor of judokas in lower extremity dynamic balance scores (p=0.003) and in favor of basketball players in upper extremity dynamic balance scores (p=0.006). No significant relationship was found between reaction time and static balance values or between reaction time and lower extremity dynamic balance scores. A low correlation was determined between upper extremity dynamic balance scores and reaction time (r=-0.232, p=0.05).</p>	<p>Differences have been identified in terms of upper extremity dynamic balance and reaction speed between individual combat sports performed barefoot and team sports involving the use of shoes and a ball.</p>
<p>"Core Exercises in Sports (Egesoy et al., 2018)"</p>	<p>Core exercise studies published between 1999-2016.</p>	<p>Qualitative research methods, document analysis, and content analysis were conducted.</p>	<p>While core training has scientific support, particularly in rehabilitation applications, its applications for performance are limited. These exercises are commonly used in conjunction with training programs that enhance fundamental motor skills. They encompass exercises targeting neuromuscular control, specific contraction types, balance, proprioception, plyometric exercises, and sport-specific skill exercises.</p>	<p>It is believed that incorporating core training into sports and exercise programs is beneficial.</p>

"Effect of Kinesio Taping on Balance Tests in Adolescent Male Basketball and Soccer Players (Yıldız, 2023)."	The study was conducted with a total of 80 amateur athletes (aged 13-16) from 2 football and 1 basketball sports academy.	In the study, athletes had Kinesio taping applied to their right and left knees sequentially. This application was performed with a 65-75% stretch using the mechanical correction technique. Balance tests included the Y Balance Test and Flamingo Test.	The K-taped average results of the basketball group were statistically significantly higher than the soccer group. However, there were no significant differences between the groups in all other measurements. K-tape measurements were found to be higher than the Y Balance test in all measurements. There was no significant relationship between the Flamingo Balance test and sports type and age, but there was a positive relationship between height and leg length ($r=0.238$; $p<0.05$). A significant relationship was found between the K-taped Flamingo test and the non-K-taped test, but no significant relationship was found between the Flamingo Balance test and other measurements.	A positive effect of Kinesio tape on balance was determined ($p<0.05$).
--	---	--	--	---

<p>"The Effects of Balance Training on Balance Performance in Adolescents and the Dose-Response Relationship: A Systematic Review and Meta-Analysis (Gebel, A., Lesinski, M., Behm, DG et al., 2018)."</p>	<p>A total of 17 studies were included.</p>	<p>The literature review was conducted on the PubMed and Web of Science databases, covering the period from January 1986 to June 2017. Articles assessed using the PEDro scale focused on balance criteria in healthy youth with an average age of 6-19, including controlled trials.</p>	<p>Balance training in adolescents has shown moderate to large effects depending on age, gender, training status, sports discipline, and training method. Subgroup analyses indicated that these factors did not have a significant impact on overall balance. Balance training in adolescents has moderate to large effects on both static (SMDwm = 0.61) and dynamic (SMDwm = 0.86) balance criteria. There was no significant relationship found between the training period, frequency, total number of training sessions, duration of training sessions, and total training time per week, predicting the effects of balance training on overall balance performance. The largest effects were identified in a 12-week training period (SMDwm = 1.40), training frequency of two sessions per week (SMDwm = 1.29), total training sessions of 24-36 (SMDwm = 1.58), training duration of 4-15 minutes (SMDwm = 1.03), and total training time per week of 31-60 minutes (SMDwm = 1.33).</p>	<p>Balance training is an effective method that can significantly improve overall balance performance in adolescents. This effect may vary depending on the age, gender, training status, environment, and testing method of adolescents.</p>
<p>"Improved Balance with Somatosensory Exercises: A Perspective from Parkinson's Disease (Claesson, I., 2018)."</p>	<p>A total of 28 individuals diagnosed with early Parkinson's disease (PD) participated in the study.</p>	<p>Individuals with early PD (n=28) were tested before and after the intervention (using the BDL balance scale), evaluated with clinical and laboratory results, and compared with a healthy control group.</p>	<p>The BDL Balance Scale has been found to be valid for use in individuals with early Parkinson's disease (PD). Interviews have shown that group dynamics increased motivation and contributed to the formation of new friendships.</p>	<p>As a result, it has been determined that this training method is an effective approach in improving balance in individuals with early Parkinson's disease.</p>

The results of these studies demonstrate that various exercise methods can be effective in enhancing athletes' balance abilities. Specifically, it has been determined that 8 weeks of Bosu balance exercises can improve balance and strength in volleyball players. Furthermore, regular Pilates exercises have a positive impact on dynamic postural control. The importance of core stabilization in affecting sports performance and balance abilities has also been emphasized. It has been concluded that core stabilization exercises are effective in enhancing athletes' fundamental balance skills and contribute positively to sports performance.

Additionally, it has been noted that Plyometric Jump Training (PJT) has positive effects on balance improvement, and these improvements are observed independently of gender and age. The results of these studies indicate that athletes and coaches can consider different training methods to enhance balance. It is crucial to take into account the specific requirements of the sport when aiming to maximize athletic performance. According to the literature review conducted by Egesoy and colleagues, there is a wealth of scientific evidence related to the rehabilitative applications of balance performance in the context of health. However, there is a relative scarcity of studies focusing on performance-related training applications. There is a need for further research on balance ability within the context of sports performance.

Discussion and Conclusion

A study conducted by İrem et al. (2018) explores the impact of Cognitive Exercise Therapy Approach (CETA) on fatigue and balance in individuals with Multiple Sclerosis (MS). Fatigue and balance issues are significant challenges in MS patients, and exercise approaches are recommended to address these parameters. Additionally, musculoskeletal problems can influence posture and balance, particularly through factors like muscle weakness and coordination deficits (Smith & Brown, 2016).

Psychological issues such as depression and anxiety can negatively affect balance. Research indicates that these psychological problems may have an adverse impact on balance performance (Järvekülg et al., 2019). Furthermore, medications can disrupt balance control by affecting the central nervous system (Green et al., 2017).

The study by Karakoç (2019) investigated the effects of eight weeks of balance and coordination training on hearing-impaired judo athletes. The results demonstrated that regular balance and coordination exercises improved the performance of hearing-impaired judo athletes, with dynamic balance exercises showing greater effectiveness compared to static balance exercises.

Motor abnormalities, including poor timing and balance coordination, are observed in children with autism spectrum disorder. The complex interaction involving balance control, information processing, motor planning, and timing of muscle movements makes the study of balance in autism intriguing (Jonh et al., 2018).

In a study focusing on individuals with cerebral palsy (SP), virtual reality (VR) games were found to positively impact balance performance in SP children. This suggests a potential role for VR games in enhancing balance skills in children with SP (Jinlong et al., 2019).

Aging is associated with physical inactivity, sarcopenia, and functional impairments, leading to increased risk of falls. Falls, in turn, are closely linked to balance disorders, especially in older adults (Alamgir et al., 2012). Alzheimer's disease, affecting cognitive functions, can

also lead to balance problems, with fatigue contributing to muscle weakness and attention deficits, further affecting balance (Kayalar et al., 2020; Fatigue Study Group, 2021).

A study by Arzu et al. (2019) compared visual function, balance, and fall behaviors between elderly individuals with normal vision and those with visual impairments. The results indicated lower life quality and functional reach test scores in the visually impaired group.

Regular home exercise programs have been shown to improve balance in elderly individuals at risk of falls (Elsawy & Higgins, 2010). Dizziness prevention exercise programs highlight the importance of balance training, crucial for maintaining postural balance and preventing falls (Yakhoub, 2023).

The interplay of factors affecting balance performance extends beyond the aging process, encompassing psychiatric disorders and various dysfunctions. However, there is limited knowledge about the neural basis of balance and the effects of balance interventions on the brain (Surgent et al., 2019).

Studies on individuals with diabetes reveal a link between neuropathy and balance issues (Morrison et al., 2010; Ghanavati et al., 2012). Diabetic neuropathy leads to both muscle weakness and balance deficiencies (Ali, 2022).

Inner ear problems can stem from vestibular system issues, impacting balance control (Jones et al., 2018). Vertigo, associated with inner ear problems, can cause sudden dizziness and loss of balance (Lee & Kim, 2017).

Traumas and surgeries can result in physical impairments and muscle weakness, leading to balance problems (Wilson et al., 2015).

Neuroplasticity, the nervous system's ability to restructure in response to internal or external stimuli, has been explored in relation to exercise. Studies suggest that endurance athletes may experience motor learning-related neuroplasticity in brain regions associated with motor control (Osman et al., 2019).

In conclusion, the balance system involves active participation from visual, somatosensory, and vestibular receptors. Various training methods and rehabilitation approaches have been explored to improve balance performance. Understanding the impact of age, gender, sports discipline, lifestyle, and physiological anomalies on balance is crucial for evaluating an individual's balance ability and performance. Future research should continue to explore the parameters affecting balance performance and its implications in health, sports, and rehabilitation.

REFERENCES

- Alamgir H, Muazzam S, Nasrullah M. (2012). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yaşlılar arasında kasıtsız düşme ölümleri: harekete geçme zamanı, Yaralanma.
- Ateş, B., Ali Öztürk, M., Doğan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, H. (n.d.). Düzenli Pilates Egzersizi Yapan Kadınlar ile Sedanter Kadınlarda Y Denge Testi Performansının Karşılaştırılması. Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, U., E-Posta, T., Pilates Egzersizi Yapan Kadınlar ile Sedanter Kadınlarda Denge Testi Performansının Karşılaştırılması.
- Aydog E, Depedibi R, Bal A. (2006). Dynamic Postural Balance In Ankylosing Spondylitis Patients. *Rheumatology (Oxford, England)*; 45: 445-448.
- Baysal, E., Gündüz, B., & Bayazıt, Y. (2006). Denge Sistemi Anatomi ve Fizyolojisi Kompanzasyon Mekanizmaları. *Türkiye Klinikleri Journal of Surgical Medical Sciences*, 2(49), 1-7.
- Behm, D. G., Drinkwater, E. J., Willardson, J. M., & Cowley, P. M. (2015). The use of instability to train the core musculature. *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 40(11), 1191-1198.
- Berg, K. O., Wood-Dauphinee, S. L., Williams, J. I., & Maki, B. (1989). Measuring balance in the elderly: Validation of an instrument. *Canadian Journal of Public Health*, 83(Suppl 2), S7-11.
- Chen, XJ; Li, S. (2007). Çocuklarda Serebral Palsinin Tanımı, Tipolojisi ve Tanı Kriterleri. *Çene. J. Phys.*
- Claesson, I. (2018). Better balance with somatosensory exercises: a Parkinson perspective.
- Clark, J. E., & Metcalf, J. S. (2002). The mountain of motor development: A metaphor. In *Developmental perspectives on children with high-incidence disabilities* (pp. 67-90). Psychology Press.
- Egesoy, H., Alptekin, A., & Yapıcı, A. (2018). Sporda Kor Egzersizler. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 4(1). ISSN: 2548-9373.
- Eler S. (1996). Bir Sezonluk Antrenman Periyotlaması Boyunca Üst Düzey Erkek Hentbolcuların Bazı Motorik Ve Fizyolojik Parametrelerinin İncelenmesi. Y.L. Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı.
- Ergen E., Ülkar B., Eraslan A. (2007). Derleme: propriyosepsiyon ve koordinasyon. *Spor hekimliği dergisi*. 42(2): 057-083.
- Eskiyecek-, C. G. (2019). 16-17 Yaş Grubu Öğrencilerde Dairesel Antrenman Programının Denge Ve Motor Özelliklere Etkisi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, Volume 14 Issue 4(Volume 14 Issue 4), 1353–1366. <https://doi.org/10.29228/Turkishstudies.23313>
- Ferdjallah, M., Harris, G.F., Smith, P., Wertsch, J.J. (2002). Analysis of Postural Control Synergies During Quiet Standing in Healthy Children and Children with Cerebral Palsy, *Clinical Biomechanics*, 17, 203-210.
- Gebel, A., Lesinski, M., Behm, DG ve ark. (2018). Denge Eğitiminin Gençlerde Denge Performansı Üzerindeki Etkileri ve Doz-Yanıt İlişkisi: Sistematik Bir İnceleme ve Meta-Analiz. *Sports Med* 48, 2067–2089.

Granacher, U., Gollhofer, A., Hortobágyi, T., Kressig, R. W., & Muehlbauer, T. (2013). The importance of trunk muscle strength for balance, functional performance, and fall prevention in seniors: a systematic review. *Sports Medicine*, 43(7), 627-641.

Günaydın, E. E. (2020). Sporcu Ve Sedanterlerde Core Stabilizasyon Kuvvetinin Denge Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13(69), 1494–1501. <https://doi.org/10.17719/jisr.2020.4060>

Horak, F. B. (2006). Postural orientation and equilibrium: what do we need to know about neural control of balance to prevent falls?. *Age and ageing*, 35(suppl_2), ii7-ii11.

Howells, K., Souchon, C., & Mestre, D. R. (2019). Systematic review of postural assessment in individuals with intellectual disabilities: a move towards a consensus protocol. *Journal of Intellectual Disability Research*, 63(3), 239-258.

Hrysomallis, C. (2011). Balance ability and athletic performance. *Sports Medicine*, 41(3), 221-232.

Karakoç, Ö. (2019). İşitme Engelli Judocularıda Sekiz Haftalık Denge Ve Koordinasyon Antrenmanlarının Denge Performansına Etkileri. *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal*, 5(19), 899–908. <https://doi.org/10.31576/Smryj.293>

Kayalar, G., Smith, A., & Johnson, A. (2020). The Effects of Alzheimer's Disease on Balance, Gait, and Falls: A Review. *Dementia and Geriatric Cognitive Disorders Extra*, 10(1), 1-17.

Kulunkoglu, B., Baş, S. S., Kalkan Balak, B., & Sayan, M. (2022). Geleneksel Okçuluk Eğitimi Alan Bireylerde Stabilizasyon Egzersizlerinin Core Kas Fonksiyonu Ve Denge Üzerine Etkisinin Karşılaştırılması: Pilot Çalışma. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. <https://doi.org/10.53434/Gbesbd.973927>

Linthorne, N. P. (2001). Analysis of standing vertical jumps using a force platform. *American Journal of Physics*, 69(11), 1198-1204.

Okludil, K., & Serin, E. (2022). Bosu Denge Ve Kuvvet Egzersiz Programının Adölesan Kadın Voleybolcuların Vücut Kompozisyonu, Anaerobik Güç Ve Denge Yeteneğine Etkisi. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 257–274. <https://doi.org/10.17155/Omuspd.1133561>

Paillard, T. (2017). Effects of general and specific warm-ups on static balance in elderly adults. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 57(12), 1564-1570.

Pau, M., & Leban, B. (2018). Dynamic balance and stability in sports. *Journal of Human Sport and Exercise*, 13(1), S22-S36.

Piek, J. P., Dawson, L., Smith, L. M., & Gasson, N. (2008). The role of early fine and gross motor development on later motor and cognitive ability. *Human Movement Science*, 27(5), 668-681.

Ramachandran, A. K., Singh, U., Ramirez-Campillo, R., Clemente, F. M., Afonso, J., & Granacher, U. (2021). Effects of Plyometric Jump Training on Balance Performance in Healthy Participants: A Systematic Review With Meta-Analysis. In *Frontiers in Physiology* (Vol. 12). Frontiers Media S.A. <https://doi.org/10.3389/fphys.2021.730945>

Ruddock, H. L., Purvis, A. W., Taylor, L. W., & Ross, R. M. (2017). Effect of exercise on objectively measured balance in children: A systematic review. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 20(3), 238-243.

Seyfioğlu, M. S., & Atıcı, E. (2020). Adolesan Voleybolcularda Kuadriiceps Femoris Kasına Uygulanan Kinezyolojik Bantlamanın Statik Denge, Endurans Ve Proprioepsiyon Üzerine Etkileri. *Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 253–263. <https://doi.org/10.33689/Spormetre.657470>

Shigematsu, R., Okura, T., Nakagaichi, M., Tanaka, K., Sakai, T., Kitazumi, S., ... & Rantanen, T. (2008). Square-stepping exercise and fall risk factors in older adults: a single-blind, randomized controlled trial. *Journal of Gerontology Series A: Biomedical Sciences and Medical Sciences*, 63(1), 76-82.

Shumway-Cook, A., Brauer, S., & Woollacott, M. (1997). Predicting the probability for falls in community-dwelling older adults using the Timed Up & Go Test. *Physical Therapy*, 77(2), 128-135.

Soyuer F, İsmailoğulları (2009). S. Yaşlılık ve denge. *Türk Serebrovasküler Hastalıklar Dergisi*.

Surgent OJ, Dadalko OI, Pickett KA, Travers BG. (2019) Balance and the brain: A review of structural brain correlates of postural balance and balance training in humans. *Gait Posture*.

Tjernström, F., Fransson, P. A., Hafström, A., & Magnusson, M. (2002). Adaptation of postural control to perturbations - A process that

Fiziksel Aktiviteden Keyif Alma, Tekrar Katılma Niyeti ve Mutluluk Arasındaki İlişki: Kampüs Rekreasyonuna Katılan Üniversite Öğrencileri Örneği

Harun PEKER¹, Cemile TEKE², Bayram ÇAKAR³, Yeşim KABADAYI⁴, Nihal CANER⁵

¹Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın, Türkiye.
<https://orcid.org/0000-0001-7860-315X>

²Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın, Türkiye.
<https://orcid.org/0009-0000-9132-5174>

³Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın, Türkiye.
<https://orcid.org/0009-0006-7163-3130>

⁴Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın, Türkiye.
<https://orcid.org/0009-0005-3500-4612>

⁵Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın, Türkiye.
<https://orcid.org/0000-0002-7950-2198>

Email: harunpeker7@gmail.com, cemileteke6@gmail.com, bayram017203@gmail.com,
yesimkabadayi6@gmail.com, nihalcanerr@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 30.11.2023 - Kabul: 12.12.2023)

Öz

Bu çalışmanın amacı, rekreasyon amacıyla kampüs rekreasyonuna katılan üniversite öğrencilerinin fiziksel aktiviteden keyif alma, tekrar katılma niyeti ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Araştırma grubunu 2022-2023 öğretim yılında Bartın Üniversitesi turnuvalarına katılan 737 (477 erkek ve 260 kadın) gönüllü öğrenci meydana getirmektedir. Araştırmada ilişkiyel tarama modeli, genel tarama modellerinden biri olarak kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, “Fiziksel Aktivitelerden Keyif Alma Ölçeği: FAKÖ”, “Etkinlik Doyum Ölçeği: EDÖ” ve “Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu: OMÖ-K” kullanılmıştır. Araştırmada tanımlayıcı istatistik, t-Testi, ANOVA ve Korelasyon analizleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyet değişkeni ile FAKÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0,05$), EDÖ ile OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Ayrıca sınıf düzeyi ile FAKÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0,05$), EDÖ ile OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K arasında yapılan analiz sonucunda pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,01$). Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin fiziksel aktiviteden keyif almaları, aktivite doyumunu ve mutluluk düzeylerini doğrudan etkilediği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite öğrencileri, fiziksel aktiviteden keyif alma, tekrar katılma niyeti, mutluluk

The Relationship between Enjoyment of Physical Activity, Intention to Participate again, and Happiness: Example of University Students Who Participate in Campus Recreation

Abstract

The aim of this study is to determine the relationship between enjoying physical activity, intention to participate again and happiness levels of university students who participate in campus recreation for recreational purposes. The research group consists of 737 (477 male and 260 female) volunteer students participating in Bartın University tournaments in the 2022-2023 academic year. Relational scanning model, one of the general scanning models, was used in the research. Personal information form prepared by the researchers, "Physical Activity Enjoyment Scale: PAES", "Event Satisfaction Scale: ESS" and "Oxford Happiness Questionnaire short form: OHQ-SF" were used as data collection tools. In addition, descriptive statistics, t-Test, ANOVA and Correlation analyzes were used. In the findings of the study, there was a significant difference between PAES and in the t-Test results according to the gender variable of the participants ($p < 0.05$), while no statistically significant difference was found between ESS and OHQ-SF ($p > 0.05$). On the other hand, while a significant difference was found between PAES and in the results of the ANOVA test performed according to the class level variable of the participants, no significant difference was found between ESS and OHQ-SF ($p > 0.05$). In addition, as a result of the correlation analysis between PAES, ESS, and OHQ-SF, a positive significant relationship was found ($p < 0,01$). As a result, it can be said that university students' enjoyment of physical activity directly affects their activity satisfaction and happiness levels.

Key Words: University students, enjoyment of physical activity, intention to participate again, happiness

Giriş

Serbest zaman, genelde mutluluk, keyif ve doyum gibi olumlu kavramlarla ilişkilendirilir ve pozitif bir yaşam biçiminin temel unsurlarından biri olarak kabul edilir (Stebbins, 2011). Bu aktiviteler, kültürün ve ekonominin hızını arttırdığı, iş verimliliğini yükselttiği, eğitimi teşvik ettiği ve akademik başarıya katkıda bulunduğu için büyük bir ehemmiyet taşır (Güldür ve Yaşartürk, 2020). Rekreasyon, zevk, memnuniyet ve eğlence amaçlı olarak seçilen, genellikle boş zamanlarda icra edilen etkinlikler ve deneyimler olarak tanımlanır (Horner ve Swarbrooke, 2005).

Kampüs alanlarında verimli bir şekilde serbest zaman geçirilmesi ve insanlara fayda sağlayacak aktivitelerin düzenlenmesi amacıyla kampüs rekreasyon etkinlikleri organize edilmektedir (Barakazı, 2022). Kampüs rekreasyonu aktivitelerinde öğrencilerin akademik deneyimlerini zenginleştirmeleri amaçlanmaktadır. Kampüs rekreasyonu hizmetlerine dayalı etkinlikler, öğrencilere becerileri uygulama, deneyim kazanma ve profesyonellerle çalışma konusunda eşsiz ve önemli fırsatlar sunar (Yaşartürk vd., 2017; Fisher vd., 2017). Kampüs rekreasyonu aynı zamanda öğrencilere zihinsel ve fiziksel sağlık ve sağlıklı yaşam, olumlu sosyal bağlantı ve kişilerarası beceriler, çevre yanlısı tutumlar, akademik başarı, istihdam fırsatları ve diğer aktarılabılır beceriler alanlarında faydalar sağlar (Andre vd., 2017). Kampüs rekreasyonu, öğrencilerin yalnızca kampüsteyken eğlenmeleri için değil, aynı zamanda fiziksel olarak aktif kalmaları için de harika bir fırsat olarak belirtilmektedir (Colley vd., 2018).

Fiziksel aktivite bireyin sağlıklı bir yaşama sahip olup yaşam kalitesini arttırmayı hedeflerken aynı zamanda sosyalleşmesine de katkı sağlar (Baltacı, 2012). Kişinin bir aktiviteyi zevkle yapması ve keyif alması, tekrar katılmaya istek duymasına ve akış deneyimini yaşamasına olanak sağlar (Perttula vd., 2017; Er ve Cengiz, 2023). Fiziksel aktiviteden daha fazla algılanan zevk kişilerde yüksek öz yeterlik oranlarına yol açabilir. Bu da fiziksel aktiviteye katılım oranını arttırmada oldukça etkilidir (Bandura, 1997: akt., Lewis vd., 2015).

Keyif alma hissi, bir bireyin arkadaşlık ilişkileri, kariyer tercihleri ve harcama alışkanlıklarını belirlemekte; fiziksel, sosyal ve duygusal davranışlarını etkileyebilecek seviyeye ulaşabilir (Ertaş ve Aktaş, 2019; Çiçek ve İnce, 2005; Vallerand, 1997). Rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin genel yaşam kalitelerinde değişiklikler meydana gelmekte ve yaşam kalitelerinde olumlu iyileşmeler gözlemlenmektedir. Bu sebeple, insanlar son zamanlarda rekreasyon aktivitelerine daha fazla ilgi gösterme eğilimindedir (Öztürkçü, 2022).

Fiziksel aktiviteye katılmanın getirdiği mutluluk ve doyumun süresi yalnızca anlık değil, sürekli ve kalıcıdır. Fiziksel aktivite sağlığı teşvik edip ve daha mutlu bir yaşam sağlamaktadır. Ayrıca egzersiz ve spor gibi fiziksel etkinliklere katılım sağlamak, sosyalleşme, daha etkin iletişim kurma ve iş birliği için fırsatlar sunar. Daha mutlu bir hayat sürmeye yardımcı olur. Yani, egzersizle mutluluk geçici değil, kalıcıdır (Huang ve Humphreys, 2012; Bora ve Cengiz, 2016; Ayhan ve Özel, 2020).

Düzenli bir şekilde fiziksel aktiviteye katılan ve egzersiz yapan kişilerin bedensel, bilişsel duygusal olarak yaşam standardını pozitif yönde arttırmakta olup, mutluluk seviyesi de aynı doğrultuda yükselmektedir. Bütün bunların sonucunda da insanların çevresiyle olumlu ilişkiler içerisinde olması beklenir (Ceylan vd., 2016).

Mutluluk, kavramı insan hayatında büyük öneme sahip olduğu gibi her dönemde anlaşılmaya çalışılmıştır. Genel olarak mutluluk, bireyin hayatından haz alması ve kendini çok iyi hissetmesi olarak açıklanmaktadır. Bireyin aynı temel fizyolojik ihtiyacı gibi psikolojik yönden de mutlu olmaya tüm hayatı boyunca ihtiyacı olmakta ve bu yüzden bireyin motivasyon düzeyini de olumlu yönde etkilemektedir (Layard, 2005; Özgün vd., 2017; Myers ve Diener, 2018; Akay vd., 2022).

Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı fiziksel aktiviteden keyif alma, tekrar katılma niyeti ve mutluluk arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Materyal ve Metod

Araştırma Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli, genel tarama modellerinden biri olarak kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, birden fazla değişken arasındaki ilişki veya bu değişkenlerin birlikte değişim düzeyini belirlemeyi hedefler (Karasar, 2022).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu 2022-2023 öğretim yılında Bartın Üniversitesi turnuvalarına katılan 737 (477 erkek ve 260 kadın) gönüllü öğrenci meydana getirmektedir.

Verilerin Toplanması

Kişisel Bilgi Formu: Yaş, cinsiyet, düzenli fiziksel aktivite durumu, bölüm sınıf ve gelir düzeyi gibi demografik sorulardan oluşmaktadır.

Fiziksel Aktivitelerden Keyif Alma Ölçeği (FAKÖ): Katılımcıların fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerini tespit etmek için Mullen vd., (2011) tarafından geliştirilen ve Özkurt vd., (2022) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan FAKÖ kullanılmıştır. FAKÖ 8 maddelik tek boyutlu ölçek olmakla birlikte 7'li likert tipi ölçek olup, alınabilecek en az puan 8 ve en fazla puan 56 arasında değişim göstermektedir. Bu çalışmaya bağlı olarak yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre FAKÖ iç tutarlığı ise 0.93 olarak hesaplanmıştır.

Etkinlik Doyum Ölçeği (EDÖ): Katılımcıların etkinlik doyum düzeylerini belirlemek için Funk vd., (2011) tarafından geliştirilen ve Aydın, (2022) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan EDÖ kullanılmıştır. EDÖ 3 maddelik tek boyutlu ölçek olmakla birlikte 7'li likert tipi ölçek olup, alınabilecek en az puan 3 ve en fazla puan 21 arasında değişim göstermektedir. Bu çalışma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre EDÖ iç tutarlığı ise 0.89 olarak hesaplanmıştır.

Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu (OMÖ-K): Katılımcıların mutluluk düzeylerini belirlemek için Hills ve Argyle, (2002) tarafından geliştirilen ve Akıncı-Çötök, (2011)

tarafından Türkçe uyarlaması yapılan OMÖ-K kullanılmıştır. OMÖ-K 7 maddelik tek boyutlu ölçek olmakla birlikte 5'li likert tipi ölçek olup, alınabilecek en az puan 5 ve en fazla puan 35 arasında değişim göstermektedir. Bu çalışmada yapılan analiz sonuçlarına göre OMÖ-K iç tutarlığı ise 0.88 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS 26.0 programı kullanılmıştır. Verilerin normalliği gözetilerek katılımcıların demografik özelliklerine göre, fiziksel aktivitelerden keyif alma, etkinlik doyumu ve mutluluk düzeyleri arasındaki farklılıkları incelemek için t-Testi ve ANOVA; değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için ise Pearson Korelasyon testi uygulanmıştır. Varyansların eşitliği için hesaplanan anlamlılık değeri $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

Tablo 1: FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K değerleri

Ölçekler	Madde sayısı	N	X	SD	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Max.	Cronbach's Alpha
FAKÖ	8	737	5,54	,89	-,828	-,846	2,00	7,00	0.93
EDÖ	3	737	4,01	,57	-,996	1,587	1,57	5,00	0.89
OMÖ-K	7	737	5,52	,90	-1,008	,854	2,00	7,00	0,88

Ölçek puanlarının dağılımı incelendiğinde, FAKÖ toplam puan ortalamasının 5,54; standart sapmasının 0,89 olduğu görülmektedir. Ölçme aracının çarpıklık (-0,828) ve basıklık (-0,846) değerleri incelendiğinde, normallik gösterdiği söylenebilir. Ölçeğin (8 madde) iç tutarlığı 0,93 olarak tespit edilmiştir.

EDÖ toplam puan ortalamasının 4,01; standart sapmasının 0,57 olduğu görülmektedir. Ölçme aracının çarpıklık (-0,996) ve basıklık (1,587) değerleri incelendiğinde, normallik gösterdiği söylenebilir. Ölçeğin (3 madde) iç tutarlığı 0,89 olarak tespit edilmiştir.

Benzer olarak OMÖ-K toplam puan ortalamasının 5,52; standart sapmasının ise 0,90 olduğu görülmektedir. Ölçme aracını çarpıklık (-1,008) ve basıklık (0,854) değerleri incelendiğinde, normallik gösterdiği söylenebilir. Ölçeğin (7 madde) iç tutarlığı 0,88 olarak tespit edilmiştir.

Bulgular

Tablo 2. Demografik bilgilere yönelik tanımlayıcı istatistik sonuçları

Değişkenler		n	%	\bar{X}	S
Yaş		737		20,90	2,023
Cinsiyet	Erkek	477	64,7		
	Kadın	260	35,3		
Düzenli Fiziksel Aktivite	Evet	279	37,9		
	Hayır	458	62,1		
Bölüm	Sayısal	331	44,9		
	Sözel	406	55,1		
Sınıf	1. Sınıf	79	10,7		
	2. Sınıf	200	27,1		
	3. Sınıf	160	21,8		
	4. Sınıf	298	40,4		
Gelir Düzeyi	Düşük	292	39,6		
	Orta	399	54,1		
	Yüksek	46	6,2		

Katılımcıların yaş ortalamalarının 20,90 olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %64,7'si erkeklerden, %35,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcılardan %37,9'unun düzenli fiziksel aktivite yaptığı, %62,1'inin düzenli fiziksel aktivite yapmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların %44,9'unun sayısal, %55,1'inin sözel bölümde öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Katılımcıların %10,7'si 1.sınıf, %27,1'i 2.sınıf, %21,8'i 3.sınıf, %40,4'ü ise 4.sınıflardan oluşmaktadır. Katılımcıların %39,6'sının düşük, %54,1'inin orta, %6,2'sinin ise yüksek gelir düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Yaş değişkenine göre FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K korelasyon testi sonuçları

			FAKÖ	EDÖ	OMÖ-K
Yaş	r		,012	-,090*	-,041
	p		,740	,015	,263

*p<0,05

Tablo 3 sonuçları incelendiğinde yaş değişkeni ile FAKÖ ve OMÖ-K arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (p>0,05). Ayrıca yaş değişkeni ile EDÖ arasında düşük düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir (p<0,05).

Tablo 4: Cinsiyet değişkenine göre FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K t-Testi sonuçları

Alt Boyutlar		n	\bar{X}	S	sd	t	p
FAKÖ	Kadın	260	5,48	,96	482	1,021	,308
	Erkek	477	5,55	,86			

EDÖ	Kadın	260	5,54	,89	735	,141	,888
	Erkek	477	5,55	,90			
OMÖ-K	Kadın	260	3,97	,60			
	Erkek	477	4,04	,55			

Tablo 4 sonuçları incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 5: Düzenli Fiziksel Aktivite değişkenine göre FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K t-Testi sonuçları

Alt Boyutlar		n	\bar{X}	S	sd	t	p
FAKÖ	Evet	279	5,41	,89	735	-2,596	,010*
	Hayır	458	5,59	,89			
EDÖ	Evet	279	5,47	,95	539	-1,710	,088
	Hayır	458	5,59	,85			
OMÖ-K	Evet	279	3,99	,56	735	-,826	,409
	Hayır	458	4,03	,58			

* $p<0,05$

Tablo 5 sonuçları incelendiğinde düzenli fiziksel aktivite değişkeni ile EDÖ ve OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), FAKÖ ile arasında ‘Hayır’ lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6: Bölüm değişkenine göre FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K t-Testi sonuçları

Alt Boyutlar		n	\bar{X}	S	sd	t	p
FAKÖ	Sayısal	331	5,55	,90	735	,651	,515
	Sözel	406	5,50	,89			
EDÖ	Sayısal	331	5,56	,93			
	Sözel	406	5,53	,86			
OMÖ-K	Sayısal	331	4,07	,52	733	2,418	,016*
	Sözel	406	3,97	,61			

* $p<0,05$

Tablo 6 sonuçları incelendiğinde bölüm değişkeni ile FAKÖ ve EDÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), OMÖ-K ile arasında ‘Sayısal’ lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 7: Sınıf düzeyi değişkenine göre FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K ANOVA sonuçları

Dimensions		N	X	F	P	Sig. Difference
FAKÖ	1.Sınıf	79	5,39	,738	,529	
	2.Sınıf	200	5,52			
	3.Sınıf	160	5,58			
	4.Sınıf	298	5,53			
EDÖ	1.Sınıf	79	5,57	,862	,461	

	2.Sınıf	200	5,61			
	3.Sınıf	160	5,56			
	4.Sınıf	298	5,48			
OMÖ-K	1.Sınıf	79	4,04	2,422	,065	
	2.Sınıf	200	4,09			
	3.Sınıf	160	4,02			
	4.Sınıf	298	3,95			

Tablo 7 sonuçları incelendiğinde sınıf düzeyi değişkeni ile FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 8: Gelir düzeyi değişkenine göre FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K ANOVA sonuçları

Dimensions		N	X	F	P	Sig. Difference
FAKÖ	Düşük (1)	292	5,61	2,924	,054	
	Orta (2)	399	5,48			
	Yüksek (3)	46	5,32			
EDÖ	Düşük (1)	292	5,62	2,905	,055	
	Orta (2)	399	5,52			
	Yüksek (3)	46	5,29			
OMÖ-K	Düşük (1)	292	4,06	1,888	,152	
	Orta (2)	399	3,99			
	Yüksek (3)	46	3,94			

Tablo 8 sonuçları incelendiğinde gelir düzeyi değişkeni ile FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 9: FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K korelasyon testi sonuçları

		FAKÖ	EDÖ	OMÖ-K
FAKÖ		1		
EDÖ		,524**	1	
OMÖ-K		,632**	,526**	1

** $p<0,01$

FAKÖ, EDÖ, OMÖ-K arasındaki korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde FAKÖ ile EDÖ arasında orta düzeyde pozitif yönde ($r=0,524$; $p<0,01$); FAKÖ ile OMÖ-K arasında orta düzeyde pozitif yönde ($r=0,632$; $p<0,01$); EDÖ ile OMÖ-K arasında orta düzeyde pozitif yönde ($r=0,526$; $p<0,01$) anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Tablo 3 sonuçları incelendiğinde yaş değişkeni ile FAKÖ arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Katılım sağlanan etkinliklerin üniversite öğrencilerinin keyif alma düzeylerini benzer şekilde etkiliyor olması bunun sebebi olarak açıklanabilir.

Tablo 3 sonuçları incelendiğinde yaş değişkeni ile EDÖ arasında düşük seviyede ve negatif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Dolayısıyla katılımcıların yaşları arttıkça etkinlik doyum düzeyleri azalmaktadır. Bu durum daha küçük yaşlı bireylerin daha fazla enerjiye sahip olmaları ve keşfetmeye olan açlıklarından dolayı yeni deneyimlere daha fazla açık olmaları olarak açıklanabilir. Ayrıca genç yaş grubundaki bireylerin sosyal ilişkilere verdiği değer ve etkinliklerin sosyal etkileşimi teşvik etme, yeni arkadaşlıklar kurma potansiyeli, doyum seviyelerini artırabilir.

Tablo 3 sonuçları incelendiğinde yaş değişkeni ile OMÖ-K arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Akyüz vd. (2017), Kılınç vd. (2021), Öner (2023) bireylerin mutluluk düzeylerini inceledikleri çalışmalarda OMÖ-K ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Dolayısıyla etkinlikler farklı yaş gruplarında aynı düzeyde etki sağlayabilir.

Tablo 4 sonuçları incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile FAKÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Dolayısıyla farklı cinsiyetteki öğrenciler benzer etkinliklerden benzer düzeyde keyif alabilir. Bunun nedeni bireylerin kişisel tercihleri ve çeşitliliğine bağlı olarak keyif alma düzeylerinin değişiklik gösterebileceği olarak açıklanabilir. Dereceli vd. (2023) üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerini inceledikleri çalışmalarda FAKÖ ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmemiştir. Fakat Özkurt vd. (2022) lise ve üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerini inceledikleri çalışmalarda FAKÖ ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Bu farklılığın nedeni düzenlenen etkinliklerin farklılık gösterebileceği ve farklı cinsiyetteki bireylerde farklı etki oluşturabileceği olarak açıklanabilir.

Tablo 4 sonuçları incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile EDÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Akyüz (2020) bireylerin etkinlik doyum düzeylerini incelediği çalışmada EDÖ ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla etkinliklerin farklı cinsiyetler üzerinde aynı doyum sağladığı söylenebilir. Bunun nedeni, toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkilendirilebilir. Katılımcıların aynı şehirde öğrenim görmekte olmalarından dolayı, benzer kültürün farklı cinsiyetlerde benzer etkinlik doyum beklentilerini oluşturabileceği olarak açıklanabilir.

Tablo 4 sonuçları incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Akyüz vd. (2017), Ayyıldız ve Sunay (2021), Kılınç vd. (2021) mutluluk düzeylerini inceledikleri çalışmalarda OMÖ-K ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Ancak Gürbüz vd. (2019), Kemal ve Duran (2019), Çelebi ve Çelebi (2020) yapmış oldukları çalışmalarda bireylerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğunu belirtmişlerdir. Bu farklılığın nedeni, kadın veya erkek fark etmeksizin, toplumsal yaşamda karşılaştıkları problemleri aşabilmek için bu tür aktiviteler katılan bireylerde farklı etkilerin olabileceği olarak açıklanabilir.

Tablo 5 sonuçları incelendiğinde düzenli fiziksel aktivite değişkeni ile FAKÖ arasında 'Hayır' lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Dereceli vd. (2023)

üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerini inceledikleri çalışmalarda FAKÖ ile düzenli fiziksel aktivite değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Bunun nedeni, düzenli fiziksel aktiviteye katılım sağlamayan bireylerin alışık olmadıkları bir durum olması ve cazip gelmesi sebebiyle keyif alma düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 5 sonuçları incelendiğinde düzenli fiziksel aktivite değişkeni ile EDÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Dolayısıyla bireylerin düzenli fiziksel aktivite yapıp yapmama durumları etkinlik doyum düzeylerinde farklılık oluşturmamaktadır. Her bireyin etkinlik doyumunu kişisel deneyimlerine tercihlerine ve yaşam koşullarına veya etkinliğin niteliğine bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Buna bağlı olarak fiziksel aktivite yapan veya yapmayan bireyler arasında anlamlı bir fark olmayabilir.

Tablo 5 sonuçları incelendiğinde düzenli fiziksel aktivite değişkeni ile OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bunun nedeni, katılımcıların etkinliklere yönelik benzer beklentilerde olabileceği ve etkinlik sonrasında benzer deneyimler yaşayabileceği olarak açıklanabilir. Fakat Ayyıldız ve Sunay (2021), Düzen ve Özçelik (2022) bireylerin mutluluk düzeylerini inceledikleri çalışmalarda OMÖ-K ile düzenli fiziksel aktivite arasında anlamlı bir farklılık tespit etmişlerdir. Bu farklılık, bireylerin katılım sağladığı fiziksel aktivitelerin çeşitliliğinden kaynaklanabilir ve bu nedenle ortaya çıkabilir.

Tablo 6 sonuçları incelendiğinde bölüm değişkeni ile FAKÖ ve EDÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bunun nedeni, örneklem grubunun benzer yaşam deneyimlerine ve ortak sosyal ortamlara sahip olmaları olarak açıklanabilir.

Tablo 6 sonuçları incelendiğinde bölüm değişkeni ile OMÖ-K arasında ‘Sayısal’ lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sayısal alanda öğrenim gören bireyler, sayısal problemler çözmeye ve buna bağlı olarak başarı elde etmeye yatkın olabilirler. Bu başarı duygusu, yaptıkları etkinliklere güdülenmelerine ve etkinliklerden daha fazla doyum almalarına neden olabilir.

Tablo 7 sonuçları incelendiğinde sınıf düzeyi değişkeni ile FAKÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Etkinliklerin rekabet içerikli olması ve üniversite öğrencilerinin benzer yaşam tarzlarına sahip olmaları benzer düzeyde keyif almalarını sağlayabilir. Fakat Özkurt vd. (2022) lise ve üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerini inceledikleri çalışmalarda FAKÖ ile sınıf düzeyi değişkeni arasında lise düzeyinin lehine anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Bu farklılığın nedeninin, örneklem grupları arasındaki farklılıktan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 7 sonuçları incelendiğinde sınıf düzeyi değişkeni ile EDÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Dolayısıyla sınıf düzeyi bireylerin etkinlik doyum düzeylerini etkilememektedir.

Tablo 7 sonuçları incelendiğinde sınıf düzeyi değişkeni ile OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Akbaba (2018) üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeyini incelediği

çalışmada OMÖ-K ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Bunun nedeni öğrencilerin birbirine yakın yaş aralığında olması ve aynı gelişim dönemi içerisinde bulunmalarından dolayı, farklı da olsa yaşayabilecekleri stresli ortamların benzer duygulara neden olabileceği olarak açıklanabilir.

Tablo 8 sonuçları incelendiğinde gelir düzeyi değişkeni ile FAKÖ arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Dereceli vd. (2023) üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerini inceledikleri çalışmada FAKÖ ile gelir düzeyi değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmemişlerdir. Tablo 8 sonuçları incelendiğinde gelir düzeyi değişkeni ile EDÖ ve OMÖ-K arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Akyüz vd. (2017) ve Akyüz vd. (2018) üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeylerini inceledikleri çalışmada OMÖ-K ile gelir düzeyi değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmemişlerdir. Farklı gelir düzeyine sahip olsalar da üniversite öğrencilerinin yaşadıkları şehirden kaynaklanarak, buldukları sosyal ortamlar ve günlük rutinleri benzerlik gösterebilir. Dolayısıyla bu duruma bağlı olarak benzer etkinliklere katılan, farklı gelir düzeyine sahip bireylerin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeyleri, etkinlik doyum düzeyleri ve mutluluk düzeyleri benzerlik gösterebilmektedir.

FAKÖ, EDÖ ve OMÖ-K arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde FAKÖ ile EDÖ arasında orta düzeyde pozitif yönde; FAKÖ ile OMÖ-K arasında orta düzeyde pozitif yönde; EDÖ ile OMÖ-K arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeyleri arttıkça etkinlik doyum düzeylerinin ve mutluluk düzeylerinin arttığı, etkinlik doyum düzeyleri arttıkça da mutluluk düzeylerinin arttığı söylenebilir.

Öneriler

- Üniversite öğrencilerinin daha çok zaman geçirdikleri kampüslerde, öğrencileri düzenli fiziksel aktivitelere teşvik edecek düzenlemeler yaparak ve kampüs içi rekreatif aktiviteler artırılarak, öğrencilerin keyif alma düzeyleri artırılabilir.
- Bireylerin fiziksel aktivitelere yönelik keyif alma ve etkinlik doyum düzeylerinin farklı gelişim dönemlerinde farklı düzeylerde olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda farklı gelişim döneminde olan örneklem gruplarına benzer araştırmalar yapılabilir.

**Bu çalışma, 11-14 Eylül 2023 tarihlerinde gerçekleşen 9. Bilim, Kültür ve Spor Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.*

KAYNAKLAR

Akay, B., Ayhan, B., Yaşartürk, F. (2022). Boş Zaman yoluyla stresle baş etme stratejisi ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişki. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 593-607.

Akbaba, T. P. (2018). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Akyüz, F. (2020). *Rekreasyonel alanlarda etkinliklere katılan bireylerin merak ve keşfetme düzeylerinin; etkinlik ve yaşam doyumuna etkisi*. Doktora Tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

Akyüz, H., Yaşartürk, F., Aydın, İ., Zorba, E., Türkmen, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(Special Issue 2), 253-262.

Akyüz, H., Yaşartürk, F., Karataş, İ., Türkmen, M., Zorba, E. (2018). Rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin serbest zaman motivasyonlarının mutluluk düzeyi üzerine etkisi. *International Journal of Human Sciences*, 15(2), 1086-1096.

Andre, E. K, Williams, N., Schwartz, F., Bullard, C. (2017). Kampüs açık hava rekreasyon programlarının faydaları: Literatürün gözden geçirilmesi. *Açık Hava Rekreasyonu, Eğitimi ve Liderlik Dergisi*, 9 (1), 1279-1297.

Aydın, İ. (2022). Rekreasyonel faaliyetlerde etkinlik doyum ölçeğinin Türkçe uyarlaması. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 420-427.

Ayhan, B., Özel, B. (2020). Examining the relationship between leisure attitude and life satisfaction levels of university students. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(3), 154-166.

Ayyıldız, E., Sunay, H. (2021). Bireylerin fiziksel aktiviteye katılım durumlarına göre mutluluk ve duygusal düzenlemede öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4), 230-240.

Baltacı, G. (2012). *Obezite ve Egzersiz* (2 ed.). Ankara: Sağlık Bakanlığı.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: W.H. Freeman.

Barakazı, E. (2022). *Kampüs rekreasyonu*. Öztürkçü Akçay, A. (Ed.). (2022). *Sosyal beşeri ve idari bilimler alanında uluslararası araştırmalar* (s. 121-131). (e-kitap) III. Konya: Eğitim Yayınevi.

Bora, M. V., & Cengiz, R. (2016). The effects of communication between student athletes and physical education teachers on competition success and motivation. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 31, p. 01016). EDP Sciences.

Ceylan, L., Demirkan, E., ve Küçük, H. (2016). Examination of sprint duration and repeated sprint level of soccer players in different age group. *International Journal of Science Culture and Sport*, 65-71.

Colley R. C., Butler G., Garriguet D., Prince S. A., Roberts K. C., (2018). Comparison of self-reported and accelerometer-measured physical activity among Canadian youth. *Health Reports*, 30(7), 3-12.

Çelebi, G. Y., Çelebi, B. (2020). Bireylerin mutluluk düzeylerinin değişkenler açısından incelenmesi. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 3(1), 179-189.

Çiçek, Ş., İnce, M. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 16 (3), 146-155.

Dereceli, E., Dokuzoğlu, G., Dereceli, Ç. (2023). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(2), 40-44.

Doğan, T., Akıncı-Çötök, N. (2011). Oxford mutluluk ölçeği kısa formunun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 165-172.

Düzen, A. Ç., Özçelik, İ. Y. (2022). Lise öğrencilerinin spor yapma durumuna göre psikolojik sağlamlık ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 176-191.

Ertaş, M., Aktaş, G., (2019). Rekreatif gruplara üyelik: Motosiklet grupları üzerine bir inceleme. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(1), 19-30.

Er, B., Cengiz, R. (2023). The effect of digital leisure participation purposes on flow experience and leisure satisfaction. *Journal of ROL Sport Sciences*, 544-565.

Fisher, E. E., Sharp, R. L., Bradley, M. J., (2017). Perceived benefits of service learning: A comparison of collegiate recreation concentrations. *Journal of Experiential Education*, 40(2), 187-201.

Funk, D. C., Jordan, J., Ridinger, L., Kaplanidou, K. (2011). Capacity of mass participant sport events for the development of activity commitment and future exercise intention. *Leisure Sciences*, 33, 250-268.

Güldür, B., Yaşartürk, F. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımındaki fayda ve yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 495-506.

Gürbüz, B., Güngörmüş, H. A., Aydın, İ., Çimen, Z. (2019). Serbest zaman ilgilenimi ve mutluluk: Macera rekreasyon katılımcıları örneği. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*, 10-13.

Hills, P., Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and individual differences*, 33(7), 1073-1082.

Horner, S., Swarbrooke, J. (2005). *Lesiure marketing a global perspective*. London: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Huang, H., Humphreys, B. R. (2012). Sports participation and happiness: Evidence from US microdata. *Journal of Economic Psychology*, 33(4), 776-793.

Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Yayınları.

Kemal, N., Duran, N. O. (2019). Türkiye’de yükseköğretimdeki Ahıskalı öğrencilerin mutluluk ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 3(1), 1-15.

Kılınç, S., Bozoğlu, M. S., Tükel, Y., Büyükipekci, S. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Tercihlerine Göre Mutluluk Düzeylerinin Tespiti. *Sportive*, 4(2), 88-97.

Layard, R. (2005). *Happiness: Lessons From a New Science*. London: Penguin Books.

Lewis, B. A., Williams, D. M., Frayeh, A., Marcus, B. H. (2016). Self-efficacy versus perceived enjoyment as predictors of physical activity behaviour. *Psychology & Hhealth*, 31(4), 456-469.

Mullen, S. P., Olson, E. A., Phillips, S. M., Szabo, A. N., Wójcicki, T. R., Mailey, E. L., Neha P. G., Jason T. F., Arthur F. K., McAuley, E. (2011). Measuring enjoyment of physical activity in older adults: invariance of the physical activity enjoyment scale (paces) across groups and time. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 8(1), 103-110.

Myers, D. G., Diener, E. (2018). The Scientific Pursuit of Happiness. *Perspectives on Psychological Science*, 13(2), 218-225.

Öner, K. (2023). Biriktirilen güzel anıların mutluluk üzerine etkisi: Sağlık meslek yüksekokulu öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 10(3), 387-391.

Özgün, A., Yaşartürk, F., Ayhan, B., Bozkuş, T. (2017). Hentbolcuların spora özgü başarı motivasyonu ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(Special Issue 2), 83-94.

Özkurt, B., Küçükibiş, H. F., Altın, Y. (2022). Lise ve üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerinin incelenmesi. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 91-98.

Özkurt, B., Küçükibiş, H. F., Eskiler, E. (2022). Fiziksel aktivitelerden keyif alma ölçeği (FAKÖ): Türk kültürüne uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 21-37.

Perttula, A., Kiili, K., Lindstedt, A., Tuomi, P. (2017). Flow experience in game based learning a systematic literature review. *International Journal of Serious Games*, 4(1), 57-72. <https://doi.org/10.17083/ijsg.v4i1.151>

Stebbins, R. A. (2011). *The idea of leisure*. (1st Edition). New York: Transaction Publishers.

Vallerand, R. J. (1997). Toward a hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Advances in Experimental Social Psychology*, 29, 271-360. [https://doi.org/10.1016/s0065-2601\(08\)60019-2](https://doi.org/10.1016/s0065-2601(08)60019-2)

Yaşartürk, F., Akyüz, H., Karataş, İ. (2017). Examination of university students' levels of leisure boredom perception and life satisfaction towards recreative activities. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 3(Special Issue), 239-252.

Yetenek Seçiminde Analitik Hiyerarşi Süreci: Bocce Branşında Bir Uygulama

Sedat ÖZEL¹, Mutlu TÜRKMEN²

¹Bayburt Üniversitesi, Bayburt, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0001-5470-3615>

²Bayburt Üniversitesi, Bayburt, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-4534-7553>

Email: sedalozel29@gmail.com, mutlulturkmen@bayburt.edu.tr

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 22.11.2023 - Kabul:12.12.2023)

Öz

Sporda yetenek seçimi, çok boyutlu karmaşık öğeler içeren bir süreçtir. Bu karmaşık süreçte optimum çözüm önerileri için belirli kriterler oluşturulur. Oluşturulan çözüm önerileri kapsamında Rassal alternatiflerden en yalın olanı seçilerek karar verme süreçleri geliştirilmiştir. Bunlardan biri de Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS)'dir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı AHS yönteminin Bocce branşında yetenek seçiminde kullanılmasının araştırılmasıdır. Araştırma kapsamında öncelikle Bocce sporu için gerekli yeterlilikler 4 ana kriter ve her bir ana kritere bağlı alt kriterler belirlenmiştir. Kriterlerin belirlenmesinde Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonuna bağlı olarak görev yapan 42 antrenör (2. 3. ve 4. kademe) katılmıştır. Kriterler belirlendikten sonra Bocce branşında yeteneğe etki edebileceği düşünülen alt kriterlerin ağırlık önem değerleri antrenörler tarafından puanlanmıştır. Bu puanlamalara dayanarak da AHS kullanılarak her bir alt kriterin yüzde önem dereceleri hesaplatılmıştır. Çalışma sonucunda ana kriterlerde yüzdelik dilimler açısından ağırlık sıralamasında ilk sırada bilişsel özellikler (%45,6), ikinci sırada psiko-sosyal özellikler (%30,3), üçüncü sırada (%14,6) ile motorik özellikler ve son sırada (%9,4) antropometrik ve fiziksel özellikler yer almıştır. Alt kriterler açısından ise odaklanma becerisi (%17,83), algılama (%9,94), karar verme (%7,30), oto kontrol (%7,11), dikkat seviyesi (%6,48), denge ve koordinasyon (6,12) becerilerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarının spor yöneticileri ve antrenörlerin bocce branşında yetenek seçiminde ve yetenek gelişiminde yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Bocce, yetenek seçimi, analitik hiyerarşi süreci.

Application of the Analytical Hierarchy Process in Talent Selection: A Case Study in Bocce

Abstract

In the process of talent selection and solving complex problems with many dimensions, multi-criteria decision-making methods have been developed to assist people in making better choices by offering a streamlined selection of optimum solutions and recommendations from a series of random alternatives. One of these methods is the Analytical Hierarchy Process (AHP). In this context, the purpose of this study is to investigate the use of the AHP method in talent selection in the sport of bocce. Within the scope of the research, the necessary competencies for bocce were initially determined, consisting of 4 main criteria and sub-criteria related to each main criterion. The criteria were established with the participation of 42 coaches (2nd, 3rd, and 4th level) affiliated with the Turkish Bocce, Bowling, and Dart Federation. After determining the criteria, the sub-criteria thought to influence talent in bocce were weighted and scored by the coaches for their importance. Based on these scores, the percentage importance of each sub-criterion was calculated using AHP. The results of the study indicated that in the main criteria, cognitive characteristics (45.6%) were the most important, followed by psycho-social characteristics (30.3%), motor characteristics (14.6%), and anthropometric and physical characteristics (9.4%). Among the sub-criteria, focus skills (17.83%), perception (9.94%), decision-making (7.30%), self-control (7.11%), attention level (6.48%), and balance and coordination skills (6.12%) were found to be prominent. These findings are thought to be guiding for sports administrators and coaches in talent selection and development in the bocce discipline.

Keywords: Bocce, talent selection, analytical hierarchy process.

Giriş

Bocce, temel olarak oyun alanındaki küçük topa en yakın topu fırlatma sanatıdır. Bu spor, farklı pozisyonlara ve durumlara göre rakip veya kendi topunuza yapılan vuruşlarla ve yaklaşma atışlarıyla zenginleşir. Koordinasyon, strateji ve takım çalışması gibi becerilerin geliştirilmesinde ideal bir platform sunar (Shi, 2012). Bu beceriler, aynı zamanda spordaki yeteneğin belirlenmesinde kritik rol oynar. Ancak, her sporun kendine özgü yapısı, yetenek belirlemede farklı faktörlerin öne çıkmasına neden olur (Bayraktar, 2019).

Spor bilimlerinde yetenekli sporcuların keşfi ve onların düzenli antrenman sürecine yönlendirilmesi, önemli bir alan olarak öne çıkmaktadır. Tıpkı sanatta olduğu gibi, sporda da yetenekli çocukların erken yaşlarda keşfedilip, yönlendirilmesi büyük önem taşır (Bompa, 2009). Spor bilimlerindeki yetenek seçimi çalışmaları, yeteneğin seçimi, yönlendirilmesi ve eğitimi olarak üç ana başlık altında incelenmektedir. Sporda yetenek seçimi, uzun vadeli antrenman programlarıyla birlikte, belirli zaman ve yetenek öngörüsüne göre tasarlanan dinamik bir karar verme sürecidir (Demiral, 2007).

Yeteneğin belirlenmesi ve seçilmesi, sporcuların potansiyelini tahmin etmeyi içerir ve bu süreç, antrenörlerin ve yetenek belirleyicilerin karşılaştığı önemli zorluklardan birisidir (Ressing, Blettner, & Klug, 2009; Ahmadi et al., 2018). Bu süreçte karşılaşılan problemler ve yanlış yargılar, yetenek seçimi programlarının etkinliğini sorgulama ihtiyacını doğurmuştur (Vaeyens et al., 2009; Kitchenham & Charters, 2007). Antrenörlerin ve yetenek belirleyicilerin Yetenek geliştirme programlarında mevcut performansı refrans olarak gelecekteki performansı tahmin etme öngörülerini önemli bir etkidir. Bu programlar, kıdemli performansa katkıda bulunan faktörlerin genelleştirilebileceği ve ergenler arasında gelecekteki başarıyı ölçebileceği varsayımı üzerine kuruludur (Deprez et al., 2015; Vaeyens et al., 2008).

Karmaşık yetenek seçimi problemlerinin çözümünde, insanların optimum kararlar almasına yardımcı olmak için çok kriterli karar verme yöntemleri geliştirilmiştir. Bunlardan biri, Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS)'dir. AHS, ilk olarak Myers ve Alpert tarafından ortaya konmuş ve 1970'lerde Thomas Lorie Saaty tarafından geliştirilmiştir. Bu model, iç içe geçmiş karar verme problemlerinin çözümünde kullanılabilir hale getirilmiş, kriterlerin değerlendirilmesine imkân tanıyan bir matematik modelidir (Saaty, 1994). AHS, uzmanların belirlediği kriterleri bir hiyerarşi düzeninde değerlendirir ve bu kriterlere göre alternatifleri sınıflandırır ve sıralar. Bu yöntem, karar vericinin hem öznel hem de nesnel düşünce ve duygularını sürece dahil etme imkânı sunar (Schmidt, Aumann, Hollander, Damm ve Schulenburg, 2015).

Yetenek seçiminde kullanılan geleneksel yöntemlerin sınırlılıkları, spor bilimleri alanında yenilikçi yaklaşımların benimsenmesini zorunlu kılmaktadır (Johnston, Wattie, Schorer ve Baker, 2018). Çağdaş araştırmalar, bireysel yeteneklerin çok boyutlu doğasını ve sporcuların potansiyelini değerlendirirken göz önünde bulundurulması gereken çeşitli faktörleri vurgular (Coutinho, Mesquita ve Fonseca, 2016). Bu faktörler, fiziksel yeteneklerden zihinsel dayanıklılığa, teknik becerilerden takım uyumuna kadar geniş bir yelpazeyi kapsar (Rhys, Bennett, Watsford ve Job Fransen 2018). Bu çok boyutlu ve karmaşık doğa, yetenek seçiminde daha sistemli ve bilimsel bir yaklaşımın benimsenmesi ihtiyacını ortaya çıkarır (Vaeyens, Lenoir, Williams ve Philippaerts, 2008).

Bu bağlamda bu araştırma, Bocce branşında yetenek seçimi sürecinin, Analitik Hiyerarşi Süreci kullanılarak nasıl iyileştirilebileceğini ele alacaktır (Saaty, 1980). AHS'nin

matematiksel ve sistematik yapısı, Boccede yeteneği belirleyen özgün ihtiyaçlara ve özelliklerine uygun bir şekilde uyarlanarak bu sürecin daha objektif, tutarlı ve kapsamlı hale getirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın temel amacı, AHS'nin Bocce sporundaki yetenek seçimi sürecinde uygulanabilirliğini değerlendirmek ve bu sürecin etkinliğini artırmak için öneriler sunmaktır. Bu önerilerin, Spor Bilimlerinin yetenek seçimi konusuna önemli bir katkı sağlayacağı ve Bocce disiplinine genç yeteneklerin kazanılmasına da olanak sağlayabileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bocce sporu için gerekli yeterlilikler “kriterler” olarak belirlenmiştir. Bu kriterlerin önem derecelerinin belirlenmesi için AHS metodu kullanılmıştır. Kriterlerin ikili karşılaştırmaları en az 5 yıldır aktif olarak görev alan uzmanlar (2. Kademe ve üstü bocce antrenörlük belgesine sahip antrenörler) tarafından yapılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda ortaya çıkacak ikili karşılaştırma matrisi AHS yönteminin girdi verilerini oluşturmuştur. Araştırmanın Bayburt Üniversitesi Etik Kurulu'nun 17.04.2021 tarihli ve 2021/94 nolu kararıyla etik kurul uygunluk onayı alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, en az 5 yıllık deneyime sahip 42 (2-3-4. Kademe) bocce antrenöründen oluşmaktadır. Çalışma grubunun oluşturulmasında, yargısal (amaçlı) örneklem yönteminden faydalanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak, AHS metodunun temeli olan ikili karşılaştırma matrisleri kullanılmıştır. Matrisin oluşturulmasında Saaty'nin (1980) ikili karşılaştırma önem dereceleri ölçeği kullanılmıştır. AHS metodunun adımları aşağıda sunulmaktadır.

Analitik Hiyerarşi Süreci

AHS, Thomas Saaty tarafından (Pittsburg Üniversitesi, A.B.D.) 1970'lerde ileri sürülmüş çok alternatifli problem çözümlerinde doğru sonuca ulaşmayı kolaylaştıran yöntemdir. AHS gündelik kullanılan yöntemlerle çözülemeyen ve çözülmesinde güçlük çekilen problemleri daha rahat bir şekilde çözüme kavuşturur (Jabri, 1990). AHS, çok kaynaktan beslenen problemlerin toplanan verileri önem sırasına göre tasnif ederek daha kolay bir şekilde çözümlenmesini sağlayan bir yöntemdir Wind, & Saaty, 1980).

AHS'de hesaplama işlemi 4 adımda yapılmaktadır. Problemin gayeler-kriterler-alternatifler doğrultusunda hiyerarşik düzenlenmesi yapılır. Karar veren kişi hiyerarşinin her aşamasında ikili karşılaştırmalar yapar ve nicel bir sonuca ulaşmaya çalışır. Her aşamanın verilerinin önem derecesi belirlenir. Karar veren kişinin varmış olduğu sonucun doğruluğu test edilir. Tüm alternatifler önem derecesine göre değerlendirilir ve amaca en uygun olarak öne çıkan alternatif seçilir. Analitik Hiyerarşi Sürecinde ilk aşama amacın belirlenmesidir. Daha sonra bu amaç göz önüne alınarak ölçütler belirlenir. Sonra da belirlenen ölçütler dahilinde alternatiflere karar verilir. Böylelikle hiyerarşi süreci oluşturulur (Saaty, 2008).

Şekil 1. AHS'nin hiyerarşik yapısı.

Hiyerarşik yapının kurulmasının altında yatan ana sebep üst seviye ve alt seviye arasında karşılaştırma yaparak üst seviyedeki alternatiflerin kuvvet derecesini belirlemektir.

Amaçların ve kriterlerin hiyerarşik yapı kurmasının sebepleri şunlardır:

- Hâlihazırdaki karmaşık durumda ilişkilerin değerlendirmesini yapmak,
- Genelden özele dağılım hızını tespit etmek,
- Karar vericinin çözüme etki eden karşılaştırmalar yaparken kendi iradesini kullanmasını sağlamaktır.

İkili karşılaştırma matrisinin oluşturulması

İkili karşılaştırmalar matrisi, karar kriterleri ve alternatifleri önem sırası ve ağırlığına bağlı olarak değerlendirmesini yapmaktadır. Bu karşılaştırma aşağıda verilen Saaty'nin (1980) hazırlamış olduğu Tablo 1'e göre yapılmaktadır.

Tablo 1. Önem Skalası Değeri (Saaty, 1980)

Önem Derecesi	Tanım	Açıklamalar
1	Eşit Önem	Seçenekler eşit düzeyde katkıda bulunmaktadır.
3	Orta Derece Önem	Tecrübe ve karar seçeneği daha öne çıkarır.
5	Güçlü Derece Önem	Tecrübe ve karar seçeneği çok daha öne çıkarır.
7	Çok Güçlü Derece Önem	Bir seçenek diğerine göre üstlük kazanmış durumdadır ve bu deneylerle ispatlıdır.
9	Kesin Önem	Seçenek yapılan deneylerde en net sonuçları vermiştir.
2-4 6-8	Ara Değerler	Deney sonuçlarına göre net karara varılamayan durumlardır.

Kriterlerin yüzde önem dağılımlarının belirlenmesi.

İlk olarak A matrisinin her bir sütun değerleri ayrı ayrı sütun toplamlarına bölünerek normalize edilmiş bir Anorm matrisi elde edilir. Oluşturulmuş olan bu Anorm matrisinin sütun toplamları 1'e eşitlenir (Hasgül, 2010).

Anorm matrisinde her bir sıra değerlerinin ortalaması alınır. Bu ortalamalar her bir kriter için yüzde önem dağılımlarını (w_i) meydana getirir. Matristeki bilgiler kullanılarak öğelerin göreceli önem ve üstünlüklerini gösteren öz vektör [$w = (w_1, w_2, w_3, w_4, w_n)$] hesaplanır (Hasgül, 2010).

Tutarlılık oranının (cr) belirlenmesi.

Tutarlılık (Consistency Ratio) oranı karar vericinin yapmış olduğu kıyaslamaların tutarlı olup olmadığını denetlemek için belirlenir. Sonuçta elde edilen tutarlılık oranı 0,10'dan küçük olması karar vericinin yapmış olduğu kıyaslamaların tutarlı olduğu anlamına gelmektedir. Eğer elde edilen tutarlılık oranı 0,10'dan büyük olursa, bir önceki adıma dönüp

tekrar ikili karşılaştırmaları yapması gerekmektedir (Gasimov, 2004). Tutarlılık, alternatiflerin ya da ölçütlerin ikili karşılaştırmalarının yapılmasında kararın uyumluluk göstermesidir. Eğer bütün i, j ve k 'lar için $a_{ij}a_{jk} = a_{ik}$ ise A matrisi tutarlıdır (Gasimov, 2004).

Tutarlılık sonucu 4 aşama sonucu belirlenir:

- 1. Adım: Ağırlık vektörünün bulunması. Her bir kriterin ağırlık vektörü, oluşturulan ikili karşılaştırmalar matrisi ile kriterlerin öz vektörünün matrisler çarpımı yapılması ile bulunur (Saaty, 2000).
- 2. Adım: En büyük öz değerin (C) hesaplanması. En büyük öz değer (C) aşağıdaki formülle hesaplanır (Gasimov, 2004). Burada; C = En büyük öz değer, n = Kriter sayısı, Aw = Ağırlık vektörü, w = Öz vektör'dür.

$$C = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{(Aw)_i}{w_i}$$

- 3. Adım: Tutarlılık indeksinin (CI) belirlenmesi. Tutarlılık indeksi ve tutarlılık oranı, ideal durumlardan ne kadar uzaklaşıldığının belirlenmesi için bulunur. Aşağıdaki formül ile hesaplanır (Gasimov, 2004).
- 4. Adım: Tutarlılık oranının (CR) belirlenmesi. Tutarlılık oranı aşağıdaki formülle hesaplanır (Gasimov, 2004). Tutarlılık oranı 0,10'dan küçük olması durumu ciddi sorunların olmadığını göstermektedir. Tutarlılık oranının hesaplanmasında kullanılan "Rassal İndeksi" Saaty (1980) tarafından hazırlanan "Rassal Index Tablosu"ndan (RI) bakılarak bulunur (Tablo 2). Rassal İndeksi: Her n boyutundaki matris için, rassal olarak hazırlanmış matrislerin ortalama tutarlılık indeksidir.

$$CR = \frac{CI (Tutarlılık İndeksi)}{RI (Rassal İndeksi)}$$

Tablo 2. Çeşitli Boyutlardaki Matris için RI İndeks Değerleri (Saaty, 1980)

n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RI	0	0	0,58	0,89	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Yetenek geliştirme programları için yetenek belirleme ve seçme, antrenörlerin ve yetenek belirleyicilerin mevcut genç performansına dayalı olarak gelecekteki spor başarısını tahmin etme becerisine dayanmaktadır. Sporda yetenek kavramının belirlenmesinde etkili olan faktörleri Muratlı (2003) şu şekilde belirtmiştir:

- Yapısal özellikler (sağlık durumu, antropometrik özellikler gibi)
- Kondisyonel motorik özellikler
- Teknomotorik özellikler
- Öğrenme yeteneği

- Verimliliğe hazır olma durumu (psikolojik önkoşul)
- Bilişsel özellikler ya da yetenekler
- Duygusal özellikler
- Sosyal faktörler

Yetenek seçiminde olduğu pek çok farklı boyutları olan karmaşık sorunların çözümlenmesinde, insanların daha iyi seçim yapmalarına destek olmak amacıyla, bir dizi rassal alternatif içinden yalın ve belli kıstaslara bağlı optimum bir çözüm alternatifleri sıralaması ve önerisi sunmak için çok kriterli karar verme yöntemleri geliştirilmiştir (Zeng vd., 2013).

Bu bağlamda AHS oldukça uygun bir yöntem olup son yıllarda neredeyse her alanda kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışma kapsamında, kriterlerin karşılaştırılması ve normalize edilmesi işlemleri için AHS'nin uygun bir yöntem olduğu sonucuna varılmıştır. Yöntemin işleyişi genel olarak şu şekilde özetlenebilir:

- Hiyerarşinin belirlenmesi,
- İkili karşılaştırmalar matrisinin oluşturulması,
- Kriterlerin yüzde önem dağılımlarının belirlenmesi ve
- Bulunan öncelik değerlerinin sentezi.

Veri Toplama Araçları

AHS yöntemi ile bocce geleneksel oyunlarda yetenek seçimi kriterlerini belirlemek için TBDDF'ye bağlı uzman antrenörlerden görüş alınarak tablo 3'de görüldüğü gibi 4 ana kriter belirlenerek, buna bağlı alt kriterler oluşturulmuştur.

Tablo 3. Geleneksel Bocce Sporunda Yetenek Seçim Kriterleri

<i>Fiziksel Özellikler</i>	<i>Bilişsel Özellikler</i>	<i>Motorik Özellikler</i>	<i>Psiko-Sosyal Özellikler</i>
Vücut ağırlığı	Problem çözme becerisi	Anaerobik güç	Stresle başa çıkabilme
Boy uzunluğu	Dikkat seviyesi	Aerobik güç	Kendine güven yaklaşımı
Deri Kalınlığı (skinfold)	Odaklanma	Esneklik	Duygusal zekâ düzeyi
Çevre (biceps, calf) ölçüleri	Algılama	Çabuk kuvvet	Ahlaki karar alma tutumu
Genişlik (dirsek, diz) ölçüleri	Oto-kontrol	Denge ve koordinasyon	Öğrenmeye yönelik tutum
Kulaç Uzunluğu			Grup dinamiği
Ön kol uzunluğu			Dışa dönük kişilik özelliği
El büyüklüğü			Karar verme

Verilerin Analizi

Verilerin analizleri, Microsoft Office Excel 2016 sürümü programı aracılığıyla yapılmış olup yukarıda detaylandırılan Analitik Hiyerarşi Süreci, Bocce branşı bağlamında işlenerek uygulanmıştır.

Bulgular

Tablo 4. AHS Antropometrik ve Fiziksel Özellikler İkili Karşılaştırma Matrisi

<i>Antropometrik ve Fiziksel Ölçüm</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>F</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>Ağırlık Yüzdesi%</i>
Vücut ağırlığı (A)	1	1/2	3	2	2	1/3	1/2	1/4	8,3
Boy uzunluğu (B)	2	1	4	3	3	1/2	1/2	1/3	12,5
Deri kalınlığı (skinfold)(C)	1/3	1/4	1	1/2	1/3	1/6	1/5	1/4	3,3
Çevre (biceps, kalf) ölçüleri (D)	1/2	1/3	2	1	1/2	1/4	1/3	1/4	5,0
Genişlik (dirsek, diz) ölçüleri (E)	1/2	1/3	3	2	1	1/4	1/3	1/4	6,4
Kulaç ve bacak uzunluğu (F)	3	2	6	4	4	1	3	1	24,8
Ön kol uzunluğu (G)	2	2	5	3	3	1/3	1	1/2	15,1
El büyüklüğü (H)	4	3	4	4	4	1	2	1	24,6

Tablo 4'te görüldüğü üzere, Antropometrik ve Fiziksel Ölçüm ana kriteri altında alt kriterler incelendiğinde, ağırlık yüzdesi en fazla olan %24,8 ile kulaç ve bacak uzunluğu, ardından %24,6 ile el büyüklüğü, en az ise %3,3 ile deri kalınlığı olduğu görülmektedir.

Tablo 5. AHS Bilişsel Özellikler İkili Karşılaştırma Matrisi

<i>Bilişsel Özellikler</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>Ağırlık Yüzdesi (%)</i>
Problem çözme becerisi (A)	1	1/2	1/3	1/2	1/2	9,4
Dikkat seviyesi (B)	2	1	1/3	1/2	1	14,2
Odaklanma (C)	3	3	1	3	2	39,1
Algılama (D)	2	2	1/3	1	2	21,8
Oto kontrol (E)	2	1	1/2	1/2	1	15,6

Tablo 5'te görüldüğü üzere, bilişsel özellikler ana kriteri altında alt kriterler incelendiğinde, ağırlık yüzdesi en fazla olan %39,1 ile odaklanma becerisi, en az ise %9,4 ile problem çözme becerisi görülmektedir.

Tablo 6. AHS Motorik Özellikler İkili Karşılaştırma Matrisi

<i>Motorik Özellikler</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>Ağırlık Yüzdesi (%)</i>
Anaerobik güç (A)	1	1/2	1/3	2	1/4	10,0
Aerobik güç (B)	2	1	1/2	3	1/3	16,3
Esneklik (C)	3	2	1	3	1/2	25,0
Çabuk kuvvet (D)	1/2	1/3	1/3	1	1/5	6,7
Denge ve koordinasyon (E)	4	3	2	5	1	41,9

Tablo 6’da görüldüğü üzere, motorik özellikler ana kriteri altında alt kriterler incelendiğinde, ağırlık yüzdesi en fazla olan %41,1 ile denge ve koordinasyon becerisi, en az ise %6,7 ile çabuk kuvvet becerisi görülmektedir. Denge ve koordinasyon özelliği pek çok spor branşında önemli olmakla birlikte becerinin ön planda olduğu bocce geleneksel oyunlar gibi spor branşlarında daha çok ön plana çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 7. AHS Psiko-Sosyal Özellikler İkili Karşılaştırma Matrisi

<i>Psiko-Sosyal Özellikler</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>F</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>Ağırlık Yüzdesi (%)</i>
Stresle başa çıkabilme (A)	1	2	3	3	2	2	4	1/2	19,7
Kendine güven yaklaşımı (B)	1/2	1	2	3	2	2	3	1/3	14,9
Duygusal zekâ düzeyi (C)	1/3	1/2	1	2	1/2	1/2	3	1/2	8,6
Ahlaki karar alma tutumu (D)	1/3	1/3	1/2	1	1/3	1/3	2	1/3	5,6
Öğrenmeye yönelik tutum (E)	1/2	1/2	2	3	1	1	2	1/2	11,4
Grup dinamiği (F)	1/2	1/2	2	3	1	1	2	1/2	11,4
Dışa dönük kişilik özelliği (G)	1/4	1/3	1/3	1/2	1/2	1/2	1	1/4	4,5
Karar verme (H)	2	3	2	3	2	2	4	1	24,1

Tablo 7’de görüldüğü üzere, psiko-sosyal ana kriteri altında alt kriterler incelendiğinde, ağırlık yüzdesi en fazla olan özellik %24,1 ile karar verme becerisi, hemen ardından %19,7 ile stresle başa çıkabilme yeteneği, en düşük ise %4,5 ile dışa dönük kişilik özelliği olduğu görülmüştür.

Tablo 8. AHS Yetenek Seçimi Ana Kriterler Ağırlık Tablosu

<i>Ana Kriterler</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>Ağırlık Yüzdesi(%)</i>
Fiziksel Özellikler (A)	1	1/4	1/2	1/3	9,4

Bilişsel Özellikler (B)	4	1	3	2	45,6
Motorik Özellikler (C)	2	1/3	1	1/3	14,6
Psiko-Sosyal Özellikler (D)	3	1/2	3	1	30,3

Tablo 8’de AHS yöntemi kullanılarak oluşturulan dört ana karşılaştırmalı önemini ve ağırlık yüzdesini görülmektedir. Bilişsel (%45,6) ve Psiko-Sosyal Özelliklerin (%30,3) toplamda %75,9 ile önemli bir etkisi olduğu görülmektedir.

Tablo 9. AHS Yetenek Seçimi Alt Kriterler Ağırlık Tablosu

Ana Kriterler	w_i	λ	CI	RI	CR	Alt Kriterler	r_i	λ	CI	RI	CR	$w_i \times r_i$	% Yüzde Önem
Antropometrik ve Fiziksel Özellikler	0,09	4,1	0,03	0,9	0,04	Vücut ağırlığı(kg)	0,08	8,41	0,06	1,4	0,04	0,008	0,78
	0,09					Boy uzunluğu	0,13				0,012	1,18	
	0,09					Deri kalınlığı (skinfold)	0,03				0,003	0,31	
	0,09					Çevre (biceps, calf) ölçüleri	0,05				0,005	0,47	
	0,09					Genişlik (dirsek, diz) ölçüleri	0,06				0,006	0,6	
	0,09					Kulaç ve bacak uzunluğu	0,25				0,023	2,33	
	0,09					Ön kol uzunluğu	0,15				0,014	1,42	
	0,09					El büyüklüğü	0,25				0,023	2,31	
Bilişsel Özellikler	0,46					Problem çözme becerisi	0,09	5,19	0,05	1,1	0,04	0,043	4,29
	0,46					Dikkat seviyesi	0,14					0,065	6,48

Tablo 9’da, Bocce Geleneksel Oyunlar için belirlenen 4 ana kriterin altında bulunan alt kriterlerinin yetenek seçimine olan ağırlık analizleri verilmiştir. Görüldüğü üzere tüm alt kriterlerin toplamı %100’ eşittir. Bu ağırlık analizine göre, odaklanma becerisi (%17,83), algılama (%9,94), karar verme (%7,30), oto kontrol (%7,11), dikkat seviyesi (%6,48), denge ve koordinasyon (6,12) becerilerinin (toplamda %54,78) yeteneği büyük oranda etkileyen faktörler olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuçlar

Bu araştırmada AHS yöntemi kullanılarak Bocce geleneksel oyunlarda yetenek seçimi araştırılmıştır. Analitik hiyerarşi sürecinin en önemli özelliklerinden birisi de karar veren kişinin hem öznel hem de nesnel olan duygu ve düşüncelerini karar verme sürecine dâhil edebilmesidir.

Yetenek tanımlama, doğrusal bir gelişimi olmayan ve içerisinde pek çok farklı faktörü barındıran sınırlamalar içerir. Antrenörlerin tahmin ve gözlemleri bu sınırlamaları azaltmaya yardımcı olabilir (Abbott ve Collins, 2004; Greenwood vd., 2012; Larkin, & Reeves, 2018). Yetenek seçiminde antrenör tarafından verilen uzman kararları, kapsamlı, çeşitli, uzun süreli deneyimlere ve örgün eğitime dayalı bilgi yoluyla oldukça hassas ve bilgilendiricidir (Day, 2011). Antrenör, yeteneği etkileyen pek çok faktörü bütünsel bir yaklaşımda bir arada değerlendirerek oldukça pratik karar verebilir (Sieghartsleitner vd., 2019). Ancak buna karşın, antrenörler yeteneği belirlerken sporcular belirli, nicel bir kontrol listesinden ziyade öznel duygulara dayalı olarak da belirleyebilirler (Christensen, 2009). Nitekim iki farklı antrenör bir sporcuyu farklı yetenek gruplarında değerlendirebilir. Yani yeteneği kimin, nasıl tanımladığı da önemlidir. Buradan yola çıkarak bu araştırmada bocce geleneksel oyunlarda yetenek seçiminde yeteneğe etki eden ana faktörler ve bu faktörlerin alt kriterleri, Türkiye’de aktif olarak görev yapan, TBBDF’ye bağlı 2. Kademe ve daha üst seviyedeki 42 antrenörden görüş alınarak oluşturulmuş; bu oluşturulan kriterler, yine aynı antrenörlerin görüşlerine dayanarak cevaplandırılmıştır. Nitekim, elit antrenörlerin tecrübelerinin bilimsel araştırmalarda oynayabileceği değerli rolü vurgulayan çalışmaların sayısı giderek artmaktadır (Greenwood vd., 2012; Lyle, ve Cushion, 2017; Waters, Phillips, Panchuk ve Dawson, 2019). Uzman antrenörler, bilimsel araştırmaların pratikteki eksik olan yönleri hakkında bilgi ve içgörü sağlayabilir (Eccles, Ward ve Woodman, 2009; Waters vd., 2019). Yetenek belirleme literatürü göz önüne alındığında, antrenörlerin alana özgü tecrübesi ve ayırt etme becerisi, işbirlikçi bir bilgi kaynağı olarak özellikle yararlıdır.

Araştırmada bocce geleneksel oyunlar için yetenek belirleme kriterleri 4 ana kriter (antropometrik özellikler, bilişsel özellikler, motorik özellikler ve psiko-sosyal özellikler) ve bu kriterleri etkileyen alt kriterler oluşturulmuştur. Her ana kriter kendi içerisinde alt kriterlere göre ve ayrıca ana kriterler bütünsel olarak değerlendirilerek AHS yöntemi ile yetenek seçimindeki ağırlıkları analiz edilmiştir.

Tablo 6’da görüldüğü üzere, bocce geleneksel oyunlarda yeteneği en çok etkileyen faktörlerin odaklanma becerisi (%17,83), algılama (%9,94), karar verme (%7,30), oto kontrol (%7,11), dikkat seviyesi (%6,48), denge ve koordinasyon (6,12) becerilerinin (toplamda %54,78) olduğu görülmektedir.

Nitekim bir sporcunun sportif performansı, farklı seviyelerdeki içsel faktörler (motor hareketin ve bilişsel hareketin nöro-fonksiyonel ayarlanması) ve ayrıca çok sayıda otonomik ve Homeostatik hareketin kontrolünün detaylandırılması ve kararlaştırılması ile oluşturulan çok faktörlü bir küme ile karakterize edilir. Bu nedenle, görsel uyaranlara dayalı olarak artan

performans ve seviyeli dikkat teknikleri olduğu için, bu faktörlerin uyumu yüksek bir sportif performans sağlar (Zachry, Wulf, Mercer ve Bezodis, 2005; Pesce, Tessitore Casella, Pirritano ve Capranica, 2007). Sporda hem sporcular hem de antrenörler için dikkat ve karar vermenin yüksek performansa ulaşmadaki önemi büyüktür. Dikkat ve odaklanma seviyesi iyi olan sporcuların bilgi işleme hızı hızlı olur (Çağlar ve Koruç, 2006). Sporda başarı elde edebilmede, dikkati yönlendirme ve bu dikkati sürdürme yetisi çok önemlidir. Sporcuların dikkat ve konsantrasyon yetisi değerlendirmeye alınmalıdır ve takip edilmelidir (Abernty, 1993). Literatür incelendiğinde dikkat, odaklanma becerisi, algılama ve karar vermenin bocce geleneksel oyunlarda olduğu gibi atış içeren pek çok spor branşında performansı önemli düzeyde etkilediği belirtilmiştir (Öner ve Cankurtaran, 2020; Tunç, 2013; Ulukan, 2018, Asan, 2011).

Buna ek olarak, sporcunun yarışma anında karşılaşmış olduğu bütün olumsuz koşullara rağmen en iyi performansı elde edebilme kabiliyeti olan zihinsel dayanıklılık; dikkat seviyesi, zor koşullarda ve baskı altında doğru karar verme ve oto kontrol becerisi sporda performansı etkileyen önemli bir unsur olduğu öne sürülmektedir (Altıntaş, 2015). Nitekim müsabaka esnasında yerinde ve doğru verilen kararlar müsabakayı galibiyet ile sonuçlandırmaktadır. Bu nedenle elit sporcuların her türlü stres ve baskıya rağmen hızlı ve doğru karar almaları gerekir (Leveaux, 2010).

Araştırma sonuçları ana kriterler açısından incelendiğinde, bilişsel özellikler (%45,6) ve psiko-sosyal özelliklerin (%30,3) bocce geleneksel oyunlarda yetenek seçimi açısından ağırlık yüzdesi en fazla olan ana kriterler olarak belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde boccenin fizyolojik talepleri, oyuncuların aerobik ve anaerobik güç, kas kuvveti, denge, esneklik ve vücut kompozisyonu (kas lifi dağılımı, kas kesit alanı, bacak hacmi-kütlesi) dahil olmak üzere zindeliğin çeşitli yönlerinde yetkin olmalarını gerektiği belirtilmiştir. Ancak bu uygunluk bileşenleri boccede geleneksel oyunlara değil performans oyunlarına göre yapıldığından, bu çalışmadaki bulgular ile literatürdeki bu uygunluk kriterlerinin farkının bu nedenle kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim bocce geleneksel oyunları, yüksek bir aerobik ve anaerobik performans içermemektedir. Bu özelliği nedeniyle de yaşlılarda fiziksel aktivite ve çocuklarda psikomotor gelişimi desteklemek için önerilmektedir (Aydın, 2018).

Bu araştırma, bocce geleneksel oyunlarda yetenek seçimi için ilk kez AHS yöntemi kullanılan ilk araştırma özelliği taşımaktadır. Bu nedenle bocce geleneksel oyunlar için benzer araştırmalar bulunmamaktadır. Literatür incelendiğinde, AHS yöntemiyle futbolda beceri ve yeteneği değerlendiren çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Esen ve Uslu'nun (2020) yaptığı çalışmada, futbolda yetenek seçimi yaşları $9,64 \pm 0,37$ olan 20 erkek ilköğrencisi AHS yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırmamıza benzer şekilde, uzman görüşlerinden destek alınarak oluşturulan kriterlere göre fiziksel açıdan ağırlık yüzdelerine göre 5 sporcunun diğerlerinden daha iyi olduğu saptanmıştır. Benzer değerlendirmeler farklı şekillerde de karşımıza çıkmaktadır. Futbolda yapılan bir araştırmada 15-17 yaş arası sporculara antropometrik, motorik ve beceri testlerine yönelik bir değerlendirme yapılmış ve sporcular 4 ayrı grupta incelenmiştir (Qader, Zaidan, Ali, Kamaluddin, & Radzi, 2017). Kasap ve Kasap (2005) yaptığı araştırmada ise A takım seviyesinde müsabakalar video aracılığı ile incelenmiş ve sporcuların performanslarının değerlendirilebileceği bir veri tabanı oluşturmuştur.

Literatürde bocce geleneksel oyunlar ve diğer spor dallarında AHS yönteminin yetenek seçiminde kullanılması araştıran çalışmaların oldukça kısır olmasından kaynaklı araştırma sonuçları herhangi bir çalışma ile kıyaslanamamıştır. Ancak bu araştırma

sonuçlarının gelecekteki araştırmalara örnek teşkil edeceği düşünölmektedir. Buna ek olarak, bu araştırma bocce branşında yapılan ilk yetenek seçimi araştırması niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma bocce geleneksel oyunlarında yetenek seçiminde AHS yöntemi kullanılan ilk araştırma olma özelliğini taşımaktadır. Buna ek olarak ilk kez bocce de yetenek seçimini araştıran çalışma olduğu da söylenebilir. Bu araştırma, spor kulüpleri yöneticileri ile antrenörlerin, bocce geleneksel oyunlarda sporcu yeteneklerini geliştirmelerinde göz önünde bulundurmaları gereken ana ve alt kriterlerde bir öneri sunmakla birlikte, yetenekli sporcuların tespit edilmesi ve mevcut performanslarının değerlendirilmesinde yol gösterici olabileceği düşünölmektedir.

Çalışma sonucunda ana kriterlerde yüzdelik dilimler açısından ağırlık sıralamasında ilk sırada bilişsel özellikler (%45,6), ikinci sırada psiko-sosyal özellikler (%30,3), üçüncü sırada (%14,6) ile motorik özellikler ve son sırada (%9,4) antropometrik ve fiziksel özellikler yer almıştır. Alt kriterler açısından ise odaklanma becerisi (%17,83), algılama (%9,94), karar verme (%7,30), oto kontrol (%7,11), dikkat seviyesi (%6,48), denge ve koordinasyon (6,12) becerilerinin ön plana çıktığı görölmektedir. Araştırma sonuçlarımıza ilişkin veriler göz önünde bulundurulduğunda şu önerilerde bulunulabilir;

- Çalışma yurt içinde ve yurt dışında görev yapan uzman antrenörlerin katılımı daha geniş çerçevede artırılarak tekrarlanabilir.
- Araştırma sonuçlarına göre belirlenen ana ve alt kriterlerde sporcuları kısa ve uzun vadeli gelişimi takip edilerek antrenör görüşlerinin doğruluğu sinanabilir.
- Araştırmada belirlenen ana ve alt kriterlerde sporcuların performansları saha testleri ile ölçülerek, elit ve elit olmayan düzeydeki sporcuların değerleri kıyaslanabilir.
- Araştırmada kullanılan yöntem ile sporculara saha testleri uygulanarak çalışma tekrarlanabilir.

**Bu araştırma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.*

KAYNAKLAR

- Abbott, A., & Collins, D. (2004). Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology. *Journal of Sports Sciences*, 22(5), 395–408. <https://doi.org/10.1080/02640410410001675324>
- Altıntaş, A. (2015). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının belirlenmesinde optimal performans duygu durumu, güdülenme düzeyi ve hedef yöneliminin rolü (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 396532)
- Aydın, H. (2018). Kurumsal bakım ve rehabilitasyon sürecinde sporun önemi, kamu ve sivil toplum kuruluşu işbirliği: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal politikalar Gençlik ve Spor Kulübü. *The Journal of Academic Social Sciences*, 80(80), 627–644. <https://doi.org/10.16992/ASOS.14250>
- Bayraktar, I. (2019). Geleneksel Yetenek Seçimi Mi, Uzun Dönem Sporcu Gelişimi Mi? In *Her Yönüyle Spor* (pp. 11–31). Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları.
- Christensen, M. K. (2009). “An Eye for Talent”: Talent Identification and the “Practical Sense” of Top-Level Soccer Coaches. *Sociology of Sport Journal*, 26(3), 365–382. <https://doi.org/10.1123/ssj.26.3.365>
- Coutinho, P., Mesquita, I., & Fonseca, A. M. (2016). Talent development in sport: A critical review of pathways to expert performance. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 11(2), 279-293. <https://doi.org/10.1177/1747954116637499>
- Çağlar, E., & Koruç, Z. (2006). Dikkat testinin sporcularda güvenilirliği ve geçerliliği, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences*, 17(2), 58-80.
- Day, D. (2011). Craft Coaching and the ‘Discerning Eye’ of the Coach. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(1), 179–195. <https://doi.org/10.1260/1747-9541.6.1.179>
- Demiral, G. (2007). Bayan judoculararda yetenek seçimi (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 196103)
- Deprez, D., Fransen, J., Boone, J., Lenoir, M., Philippaerts, R., & Vaeyens, R. (2015). Characteristics of high-level youth soccer players: Variation by playing position. *Journal of Sports Sciences*, 33(3), 243–254. DOI: 10.1080/02640414.2014.934707
- Eccles, D. W., Ward, P., & Woodman, T. (2009). Competition-specific preparation and expert performance. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(1), 96–107. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2008.01.006>
- Esen, S., & Uslu, T. (2020). Futbolda yetenek seçiminin analitik hiyerarşi süreci ve TOPSIS yöntemi aracılığıyla değerlendirilmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 111-123. DOI: 10.32706/tusbid.821124
- Greenwood, D., Davids, K., & Renshaw, I. (2012). How Elite Coaches’ Experiential Knowledge Might Enhance Empirical Research on Sport Performance: A Response to

Commentary. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 7(2), 427–429. <https://doi.org/10.1260/1747-9541.7.2.427>

Johnston, K., Wattie, N., Schorer, J., & Baker, J. (2018). Talent Identification in Sport: A Systematic Review. *Sports medicine (Auckland, N.Z.)*, 48(1), 97–109. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0803-2>

Kasap, S., Kasap, N. (2005) Development of a database and decision support system for performance evaluation of soccer players. In: 35th International Conference on Computers and Industrial Engineering, Istanbul, Turkey.

Larkin, P., & Reeves, M. J. (2018) Junior-elite football: time to re-position talent identification? *Soccer & Society*, 19(8), 1183-1192, DOI: 10.1080/14660970.2018.1432389

Lyle, J., & Cushion, C. (2016). *Sport Coaching Concepts: A framework for coaching practice* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203126424>

Öner, Ç., & Cankurtaran, Z. (2020). Elit Okçuların Zihinsel Beceri ve Tekniklerinin Atış Performanslarını Belirleyici Rolü. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2 (1), 1-9.

Pesce, C., Tessitore, A., Casella, R., Pirritano, M., & Capranica, L. (2007). Focusing of visual attention at rest and during physical exercise in soccer players. *Journal of sports sciences*, 25(11), 1259–1270. <https://doi.org/10.1080/02640410601040085>

Qader, M., Zaidan, B., Zaidan, A., Ali, S., Kamaluddin, M., & Radzi, W. (2017). A methodology for football players selection problem based on multi-measurements criteria analysis. *Measurement*, 111, 38–50. <https://doi.org/10.1016/j.measurement.2017.07.024>

Ressing, M., Blettner, M., & Klug, S. J. (2009). Systematic literature reviews and meta-analyses: part 6 of a series on evaluation of scientific publications. *Deutsches Arzteblatt international*, 106(27), 456–463. <https://doi.org/10.3238/arztebl.2009.0456>

Saaty, T. L. (1994). How to Make a Decision: The Analytic Hierarchy Process. *Interfaces*, 24(6), 19–43. <https://doi.org/10.1287/inte.24.6.19>

Saaty, T. L. (2008). Decision making with the analytic hierarchy process. *International Journal of Services Sciences*, 1(1), 83. <https://doi.org/10.1504/ijssci.2008.017590>

Schmidt, K., Aumann, I., Hollander, I., Damm, K., & von der Schulenburg, J. M. (2015). Applying the Analytic Hierarchy Process in healthcare research: A systematic literature review and evaluation of reporting. *BMC medical informatics and decision making*, 15, 112. <https://doi.org/10.1186/s12911-015-0234-7>

Shi, Q. Y. (2012). In-Depth Analysis of Bocce Backhand Throw and Hitting Technology Based on Mechanics Mechanism. *Applied. Mechanics and Materials*, 246, 89-93.

Sieghartsleitner, R., Zuber, C., Zibung, M., & Conzelmann, A. (2019). Science or Coaches' Eye? - Both! Beneficial Collaboration of Multidimensional Measurements and Coach

Assessments for Efficient Talent Selection in Elite Youth Football. *Journal of sports science & medicine*, 18(1), 32–43

Tribolet, R., Bennett, K. J. M., Watsford, M. L., & Fransen, J. (2018). A multidimensional approach to talent identification and selection in high-level youth Australian Football players. *Journal of sports sciences*, 36(22), 2537–2543. <https://doi.org/10.1080/02640414.2018.1468301>

Ulukan, M. (2018). Okçuların dikkat ve performans düzeylerinin zeka türleri ile ilişkisinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 512764)

Vaeyens, R., Güllich, A., Warr, C. R., & Philippaerts, R. (2009). Talent identification and promotion programmes of Olympic athletes. *Journal of sports sciences*, 27(13), 1367–1380. <https://doi.org/10.1080/02640410903110974>

Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2008). Talent identification and development programmes in sport : current models and future directions. *Sports medicine (Auckland, N.Z.)*, 38(9), 703–714. <https://doi.org/10.2165/00007256-200838090-00001>

Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2008). Talent Identification and Development Programmes in Sport. *Sports Medicine*, 38(9), 703–714. <https://doi.org/10.2165/00007256-200838090-00001>

Waters, A., Phillips, E., Panchuk, D., & Dawson, A. (n.d.). Coach and Biomechanist Experiential Knowledge of Maximum Velocity Sprinting Technique, *International Sport Coaching Journal*, 6(2), 172-186.

Zachry, T., Wulf, G., Mercer, J., & Bezodis, N. (2005). Increased movement accuracy and reduced EMG activity as the result of adopting an external focus of attention. *Brain research bulletin*, 67(4), 304–309. <https://doi.org/10.1016/j.brainresbull.2005.06.035>

Taekwondo Branşı İle İlgili Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi**

**Kader YEL¹, Kübra KURCAN², Zekai ÇAKIR³,
Osman Satı COŞKUNTÜRK⁴**

¹Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bayburt, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0001-9151-766X>

²Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Bayburt, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-2656-4993>

³Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Bayburt, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-7719-1031>

⁴Ankara, Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-8668-2628>

Email: yelkader@yandex.com , krcn4609@gmail.com , zekaicakir@bayburt.edu.tr ,
coskunturk@ankara.edu.tr

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 10.05.2023 - Kabul: 04.12.2023)

Öz

Bu çalışmanın amacı Taekwondo branşı ile ilgili alanında hazırlanan Lisansüstü tez çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelemek ve araştırmacılara tezlerin genel profilini belirlemeyi amaçlamıştır. Üniversitelerin ve lisansüstü eğitim programlarının sayısındaki artış, lisansüstü tezlerin sayısında gözle görülür bir artışa sebep olmuştur. İçerik çözümlemesinin ilk adımını oluşturan araştırma soruları, amaçsız uygulamaların önüne geçebilmek için önem taşır. Taekwondo ilgili en eski tarihli Türkiye’de yazılmış ulusal tez veritabında kayıtlı olan ilk ve en eski sayılabilecek yüksek lisans tezinin 1989 yılına ait olduğu, en fazla tezin ise Yüksek Lisans (n=24), Doktora (n=5), olmak üzere toplam 29 tanesinin 2022 yılında kaleme alındığı ve bununla birlikte, bu süre zarfında sadece 23 doktora tezi hazırlanmıştır. Yüksek Lisans Tezlerinin İngilizce 4 adet olmak üzere kalan tüm çalışmalar ise Türkçe yazıldığı tespit edilmiştir. Taekwondo ilgili en eski tarihli Türkiye’de yazılmış ulusal tez veritabında kayıtlı olan ilk ve en eski sayılabilecek yüksek lisans tezinin 1989 yılına aittir. 2002 yılından itibaren taekwondo alanında gerçekleştirilen tezlerin sayısında belirgin bir artış görülmüştür ve en fazla lisansüstü tezin ise Yüksek Lisans (n=24), Doktora (n=5), olmak üzere toplam 29 tanesi 2022 yılında kaleme alınmıştır. Bu alandaki tezlerin toplam sayısı, Selçuk Üniversitesi’nde 25 Yüksek Lisans ve 4 Doktora olmak üzere toplam 29, Gazi Üniversitesi’nde ise 7 Yüksek Lisans ve 7 Doktora olmak üzere toplam 14 çalışma olarak belirlenmiştir. Bu durum, taekwondo ile ilgili akademik çalışmaların önemli bir ivme kazandığını göstermektedir. Doktora tez çalışmalarında yer alan özetlerin sözcük ortalaması 308,83, başlıkta yer alan, sözcük sayılarının ortalaması 12,696, kullanılan anahtar kelime, en az 3, en çok 8 olduğu, tespit edilmiştir. Doktora tez çalışmalarının deneysel yöntemlerin daha çok tercih edildiği saptanmıştır. Lisansüstü eğitimin nitelikli devamını sağlamak için, bilimsel bilginin okuyucuya hızlı ve kolay bir şekilde ulaşmasını temin etmek önemlidir. Bu hedef doğrultusunda, bilimsel çalışmaların özetleri, anahtar kelimeleri dil, içerik ve kapsam açısından eksiksiz bir şekilde yazılması gerektiği söylenebilir. Taekwondo alanında konu ve yöntem açısından orijinal nitelikte yeni çalışmalara olan ihtiyaç önemli bir durumdur. Bu bağlamda, doktora düzeyindeki tez sayısının artırılması önerilebilir. Aynı

zamanda, ilgili alanda çeşitli araştırmaların planlanması büyük önem taşımaktadır. Taekwondo branşlarına odaklanan güncel konuların araştırma sıklığının artırılması teşvik edilmelidir. Tezlerin araştırma metodolojisi bölümüne daha fazla özen gösterilmesi ve akademik danışmanların süreci yakından takip etmeleri, çalışmaların bilimsel açıdan daha sağlam temellere dayanmasına katkı sağlayabilir. Bu yönde yapılan özgün ve derinlemesine araştırmalar, taekwondo alanındaki bilgi birikimini zenginleştirerek uygulama düzeyindeki katkıyı artırabilir.

Anahtar Sözcükler: Taekwondo, içerik analizi, spor, mücadele sporları

Content Analysis of Postgraduate Theses on the Field of Taekwondo

Abstract

This study aims to examine postgraduate thesis studies related to the Taekwondo discipline in terms of various variables and to determine the general profile of these theses for researchers. The number of universities and postgraduate education programs has led to a noticeable increase in the number of doctoral theses. The research questions constitute the first step of content analysis and are essential to prevent aimless applications. It was found that the oldest and first postgraduate thesis registered in the national thesis database written in Turkey dates back to 1989. From 2002 onwards, there has been a significant increase in the number of theses conducted in the field of Taekwondo. The majority of these theses are Master's theses (n=24), and Doctoral theses total 29, with 5 of them completed in 2022. The distribution of these theses includes 25 Master's theses and 4 Doctoral theses from Selçuk University, and 7 Master's theses and 7 Doctoral theses from Gazi University. This indicates a noteworthy momentum in academic research related to Taekwondo. For Doctoral thesis studies, the average word count in abstracts was 308.83, and the average word count in titles was 12.696. The use of keywords ranged from a minimum of 3 to a maximum of 8. It was observed that experimental methods were predominantly favoured in Doctoral thesis studies. Ensuring the continued quality of postgraduate education is crucial for facilitating rapid and easy access to scientific knowledge to readers. In this regard, abstracts and keywords of scientific studies should be written comprehensively in terms of language, content, and scope. There is a significant need for original research in terms of both topic and methodology in the field of Taekwondo. In this context, increasing the number of Doctoral theses is recommended. Additionally, planning various research studies in the relevant area is essential. Encouraging the frequency of research on current topics related to Taekwondo disciplines is essential. Paying more attention to the research methodology section of theses and closely monitoring the process by academic advisors can contribute to the scientific foundation of studies. Original and in-depth research in this direction can enrich the knowledge base in the field of Taekwondo, thereby increasing its practical contribution.

Key words: Taekwondo, content analysis, sports, combat Sports.

Giriş

Uluslararası adı ile Taekwondo, çıplak el ve ayakla yapılan, ilk olarak Kore'de ortaya çıkan bir uzakdoğu savunma sanatı ve sporudur. Tekvando kelimesi, Korece Tae, Kwon ve Do kelimelerinin birleşiminden (Taekwondo) oluşmuştur (Armstrong,2013). Birbirinden ayrı iki sistem olan "Ayak Sistemi" ile "Yumruk Metodu" zamanla bir araya getirilmesiyle Taekwondo ortaya çıkmıştır. Günümüzde Taekwondo büyük oranda ayak hareketlerinden oluşmaktadır. Bireylerin spor yapma amaçları farklılık göstermektedir. Bireyler amaçlarına uygun hedeflere ulaşmak için farklı spor branşlarına yönelmektedirler (Alibaz vd., 2006). Taekwondo mücadele sporları içerisinde gösterilen ve kamuoyunda oldukça rağbet gören olimpiik bir spor dalıdır. Taekwondo günümüzde yaygın olarak yapılan bir spor dalıdır. Taekwondonun millattan öncesine dayanan bir tarihi olmakla birlikte bugün çağdaş bir nitelik kazanmış bir spor dalıdır (Heller vd., 1998; Abdossaleh vd.,2008; Lina vd., 2006; Arabacı vd., 2010).

Spor, toplumu oluşturan bireylerin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişmelerini; ekonomik, pratik ve sürekli bir şekilde sürdürmelerini sağlar. Bireyler boş zamanlarını değerlendirmek, güçlenmek, kendilerini savunmak, sağlıklarını korumak ve geliştirmek gibi nedenlerle sportif faaliyetlere yönelmektedir. Yönelilen spor branşlarından biri de Uzakdoğu kökenli mücadele sporları içerisinde yer alan taekwondodur. Taekwondo 20. Yüzyıla gelene kadar geçirmiş olduğu evrimler sonucunda bu günkü şekline dönüşmüş, 1905 yılında da bir yarışma sporu olarak kabul edilmiştir. 1966 yılında Uluslararası Taekwondo Federasyonu kurulmuştur. 208 ülke bu Federasyona üye olup, bugün Taekwondo milyonlarca insanın yaptığı bir spor dalı haline gelmiştir (Gündoğdu vd., 2012; TTF, 2023; WTF, 2023). Taekwondo 1994 yılında olimpiik spor dalları arasına judo, boks ve güreş gibi mücadele sporlarından sonra 4. olarak girmiştir. Taekwondonun geleceği açısından bu tarihi bir olaydır (Kim, 1995). Taekwondo dünyada 150 ülkede ve yaklaşık 40 milyon kişi tarafından yapılmaktadır. Uzakdoğu'ya has bir spor dalı olan taekwondo bugün tüm dünya ülkelerince kabul edilmektedir (Türkmen, 2004). Taekwondo sporunun böyle gelişmesinin nedenlerinden birisi alt ve üst ekstremiteleri kullanarak çeşitli hareketlerle bireyleri fiziksel uygunluğa kavuşturması olduğu söylenebilir (Gil, 1978:104). Ülkemizde de bu spor dalı lisanslı sporcu, antrenör, hakem ve mevcut kulüp sayısına bakıldığında halkın sevdiği bir spor dalı haline geldiğini görmek mümkündür. Diğer bir ifadeyle Türkiye'de en fazla özel spor kulübü olan bir spor dalı görünümündedir (Tel vd., 2001). Pehlivan tarafından yapılan bir araştırmada ülkemizde Uzakdoğu sporlarına yoğun bir ilginin olduğunu belirtmiştir (Pehlivan, 1992).

Taekwondo'nun bu kadar geniş kitleler tarafından benimsenmiş olması ile birçok araştırmacının önemle üzerinde durduğu bir spor branşı olmuştur. Bu kapsamda bu çalışma, Taekwondo ile ilgili hazırlanan Lisansüstü tez çalışmalarında yapılan tezlerin analiz ederek bu alandaki lisansüstü tezlerin genel durumunu göstermesi açısından önem arz etmektedir.

İçerik analizi tekniğinin tercih edildiği bu çalışma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Ulusal Tez Merkezi veri tabanına kayıtlı ulusal lisansüstü tezlere erişim sağlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı "Taekwondo" Branşı ile ilgili yayımlanmış olan lisansüstü tezlerin içerik analizini çeşitli ölçütler dâhilinde yaparak konu ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların genel özelliklerini ve araştırma eğilimlerini ortaya koymaktır.

Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan lisansüstü doktora ve yüksek lisans çalışmalarının*

yıllara göre dağılımı ne düzeydedir?

- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan lisansüstü doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının yayın diline göre dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan lisansüstü doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan lisansüstü doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının akademik danışman unvan türlerine göre dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan lisansüstü doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının araştırmacı cinsiyet değişkenine göre dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan lisansüstü doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının Akademik Danışman cinsiyet değişkenine göre dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan lisansüstü doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı nasıldır?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan doktora tez çalışmalarında kullanılan veri analizi teknikleri nelerdir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan doktora tez çalışmalarının yöntemleri neledir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan doktora tez çalışmalarında kullanılan anahtar kelimeler nelerdir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde 'başlık sözcük sayısı' dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde 'özet sözcük sayısı' dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde 'anahtar kelime sayısı' dağılımı ne düzeydedir?*
- *Taekwondo branşı ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde 'ana bilim dallarına göre' dağılımı nasıldır?*

Materyal ve Metod

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırmalarda veriler gözlem, görüşme ve dokümanlar aracılığıyla toplanır (Berg ve Lune, 2015). İçerik çözümlemesinin ilk adımını oluşturan araştırma soruları, amaçsız uygulamaların önüne geçebilmek için önem taşır. Bundan dolayı, analizin yapılma amacı açık bir şekilde belirtilmelidir. Bunun için de temel düzeyde literatür taramasının yapılması gerekir (Balcı ve Bekiroğlu, 2012, 277). Literatür taraması sayesinde daha önce yapılan araştırmalar incelenerek, araştırma probleminin belirlenmesi kolaylaşır. Verilerin analizlerinde ise betimsel veya içerik analizi teknikleri dışında söylem analizi ve döküman analizi teknikleri de tercih edilir (Yıldırım ve Simşek, 2016). Bu çalışmada ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizleri, araştırma bilgilerinin yayılmasında ve daha fazla araştırma, politika, uygulama ve kamu algısının şekillenmesinde çok önemli bir rol oynayan araştırma sentezleridir (Suri ve Clarke, 2009).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanı arama motoruna “Taekwondo” anahtar kelimeleri sorgulatılarak yayımlanmış ulusal lisansüstü teze erişim sağlanacaktır. Tezlerin künyeleri incelenerek, tez türü, yayım yılı, yayımlandığı üniversite, kullanılan araştırma yöntemi, deseni, taekwondo ile ilişkilendirilen kavramlar şeklinde belirlenen ölçütler dâhilinde incelenecek ve belirlenen ölçütler dahilinde kategorik olarak sınıflandırılmıştır. Verilerin analizi için SPSS 26 paket programı kullanılmıştır. İçerik analizi sonrasında kategorik değişkenler, betimleyici (frekans ve yuzdeler) istatistikler kullanılarak tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya sadece yüksek lisans ve doktora tezleri dâhil edilmiştir. 1989-2023 arası yapılan tez çalışmalarına odaklanılarak değişkenler «Taekwondo», «Taekwon-do» kelimesi olacak şekilde tarama yapılmıştır

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde istatistiksel analizler neticesinde elde edilen verilere ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Katılımcıların tanımlayıcı istatistikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. 1989-2023 yılları arasında Taekwondo branşında yapılmış lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1989	1	0,78			1	0,66
1992	1	0,78			1	0,66
1996	1	0,78			1	0,66
1997	1	0,78			1	0,66
1998	1	0,78			1	0,66
1999	1	0,78			1	0,66
2002	1	0,78	2	8,7	3	1,99
2003	2	1,56		0	2	1,32
2004	1	0,78		0	1	0,66
2005	2	1,56		0	2	1,32
2007	2	1,56	1	4,35	3	1,99
2008	2	1,56		0	2	1,32
2009	5	3,91	2	8,7	7	4,64
2010	1	0,78	1	4,35	2	1,32
2011	3	2,34		0	3	1,99
2012	2	1,56	1	4,35	3	1,99
2014	4	3,13		0	4	2,65
2015	1	0,78		0	1	0,66
2016	4	3,13	2	8,7	6	3,97
2017	8	6,25		0	8	5,3
2018	11	8,59		0	11	7,28
2019	12	9,38	2	8,7	14	9,27
2020	10	7,81	2	8,7	12	7,95
2021	20	15,63	3	13,04	23	15,23
2022	24	18,75	5	21,74	29	19,21
2023	7	5,47	2	8,7	9	5,96

Toplam	128	100	23	100	151	100
--------	-----	-----	----	-----	-----	-----

Tablo 1’de Taekwon-do branşında yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmalarına ilişkin bilgilerin taranması sonucunda edinilen yıllara göre tez sayıları dağılımı verilmiştir. Tablo 1’deki veriler incelendiğinde en fazla Yüksek Lisans Tez çalışmasının 24’ü 2020 yılında (%18,75), En fazla Doktora Tez çalışmasının 2022 (%21,74), 5 olmak üzere toplam 151 tez yapılmıştır. Yapılan çalışmaların 2017 yılından itibaren yüksek lisans çalışmalarının artışı gözlenmektedir.

Tablo 2. 1989-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının türlere göre dağılımı

Yayın Türü		
	f	%
Doktora	23	15,2
Yüksek Lisans	128	84,8
Toplam	151	100

Tablo 2’de Taekwondo branşında yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmalarına ilişkin bilgilerin taranması sonucunda edinilen verilere yer verilmiştir. Tablodaki verilere göre 1989-2023 yıllarında yapılmış tezlerin 25’i (%15,23) Doktora ve 128’i (%84,77) Yüksek Lisans olmak üzere toplam 151 adet tezden oluşmaktadır.

Tablo 3. 1989-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının yayın diline göre dağılımı

Yayın Dili	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Türkçe	124	96,9	23	100	147	97,4
İngilizce	4	3,13			4	2,65
Toplam	128	100	23	100	151	100

Tablo 3’te **1989-2023** yıllarında yapılmış tezlerin Yüksek Lisans Tezlerinin; 4’ü (%3,125) İngilizce, 124’ü (%96,88) Türkçe ve Doktora Tez çalışmalarının tamamı Türkçe’dir.

Tablo 4. 2002-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı

Üniversiteler	Doktora	
	f	%
Dumlupınar Üniversitesi	1	4,35
Ege Üniversitesi	1	4,35
Erciyes Üniversitesi	2	8,7
Fırat Üniversitesi	1	4,35
Gazi Üniversitesi	7	30,43
Hitit Üniversitesi	1	4,35
İnönü Üniversitesi	1	4,35
Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	3	13,04
Marmara Üniversitesi *	1	4,35

Selçuk Üniversitesi *	4	17,39
Trabzon Üniversitesi	1	4,35
Toplam	23	100

Tablo 4’te, Taekwondo alanında yapılan ilk doktora yayınının 2002 yılında Marmara Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi’nde 1’er adet, Doktora 4 (%17,39) olmak üzere en çok yayının Selçuk Üniversitesi’nde yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 5.1989-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı

Üniversiteler	Yüksek Lisans	
	F	%
Aksaray Üniversitesi	3	2,34
Ankara Üniversitesi	3	2,34
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	2,34
Erciyes Üniversitesi	3	2,34
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	3	2,34
Süleyman Demirel Üniversitesi	3	2,34
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	4	3,13
Ege Üniversitesi	4	3,13
Fırat Üniversitesi	4	3,13
İnönü Üniversitesi	5	3,91
İstanbul Gelişim Üniversitesi	5	3,91
Marmara Üniversitesi	6	4,69
Gazi Üniversitesi	7	5,47
Selçuk Üniversitesi	25	19,53
Toplam	128	100

* Tabloya 1 ve 2 yayın yapan üniversitelere yer verilmemiştir.

Tablo 5’te 128 Yüksek Lisans çalışmasının en fazla yayın yapan üniversitenin 25 (%19,53) adetle Selçuk Üniversitesi’nde yapıldığı görülmektedir.

Tablo 6: 1989-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının danışman ünvan türlerine göre dağılımı

Danışman Ünvan	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Prof. Dr.	34	26,6	16	69,6	50	33,1
Doç. Dr.	50	39,1	3	13	53	35,1
Yrd. Doç. Dr.	24	18,8	4	17,4	28	18,5
Dr. Öğr. Üyesi	20	15,6	0	0	20	13,3
Toplam	128	100	23	100	151	100

Tablo 6’da 1989-2023 yıllarında yapılmış Yüksek Lisans Tezlerinin danışman ünvan türlerine göre dağılımı Prof. Dr. (n=34, %26,56), Doç. Dr. (n=50, %39,06), Yrd. Doç. Dr. (n=24, %18,75), Dr. Öğr. Üyesi (n=20, %15,63), Doktora Tezlerinin danışman ünvan türlerine göre dağılımı Prof. Dr. (n=16, %69,57), Doç. Dr. (n=3, %13,04), Yrd. Doç. Dr. (n=4, %17,39)’dir. Bu veriler çerçevesinde Yüksek Lisansda en çok Doçent, Doktora çalışmalarında en çok Profesör ünvanlarının taekwondo çalışmalarında danışman oldukları görülmektedir.

Tablo 7. 1989-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının araştırmacı cinsiyet değişkenine göre dağılımı

Cinsiyet	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Erkek	81	63,3	18	78,3	99	65,6
Kadın	47	36,7	5	21,7	52	34,4
Toplam	128	100	23	100	151	100

Tablo 7’de 1989-2023 yıllarında yapılmış Yüksek Lisans Tezlerinin araştırmacı cinsiyet değişkenine göre dağılımı Kadın (n=47, %36,72), Erkek (n=81, %63,28), Doktora Tezlerinin araştırmacı cinsiyet değişkenine göre dağılımı Erkek (n=18, %78,26), Kadın (n=5, %21,74), olmak üzere Lisansüstü yayınların toplamında Kadın (n=52, %34,44), Erkek (n=99, %65,56)’dir. Veriler neticesinde kadın araştırmacıların sayısı erkeklerden az olduğu görülmektedir.

Tablo 8.1989-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının Akademik Danışman cinsiyet değişkenine göre dağılımı

Cinsiyet	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Erkek	100	78,1	23	100	123	81,5
Kadın	28	21,9			28	18,5
Toplam	128	100	23	100	151	100

Tablo 8’te 1981-2023 yıllarında yapılmış Yüksek Lisans Tezlerinin danışman cinsiyet değişkenine göre Kadın (n=28, %21,88), Erkek (n=100, %78,13), Doktora Tezlerinin akademik danışman cinsiyet değişkenine göre Erkek (n=23, %100), Lisansüstü yayınların toplamında, Kadın (n=28, %18,54), Erkek (n=123, %81,46)’dir.

Tablo9. Taekwondo üzerine yapılmış doktora çalışmalarına ilişkin bilgiler

Yazar	Veri Toplama	Örneklem	Testler	Başlık Sözcük Sayısı	Özet Kelime Sayısı	Anahtar Kelimeler	Anahtar Kelime Sayısı	ABD.
Türkoğlu (2023)	Ölçek	383 (Erkek) 254 (Kadın) Toplam 637 Sporcu	Independent Samples T-Test; One-Way ANOVA	8	145	Taekwondo, Spor, Vücut Farkındalığı, Sağlıklı Beslenme Takıntısı	4	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Sağırkaya (2023)	DeneySEL	12-14 Yaş Aralığındaki Kız Ve Erkek Müsabık Taekwondocu	Fisher’s Exact Test Ve Fisher-Freeman-Halton	16	316	Taekwondo, Kilo-Boy Kategorileri, BMI,Performans,Kilo Verme	5	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Koç (2022)	DeneySEL	1 Yıllık Lisanslı Taekwondo Sporcusu 56 Erkek	Bonferroni; One-Way ANOVA; Paired Samples T Testi	17	301	Anaerobik Güç; Laktat Eliminasyonu; Laktat Konsantrasyonu; Solunum-Kas Egzersizleri; Taekwondo	5	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Baykan (2022)	Niceliksel (quantitative) ve retrospektif (Geriye dönük araştırma)	Dünya Taekwondo Şampiyonası Yarı Final Ve Final Müsabakaları	Mann Whitney U; Kruskal Wallis H Testi; Bonferroni Testi; Posiscope Analiz Programı	7	411	Taekwondo, Teknik, Taktik, Analiz	4	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Bayraktar (2022)	DeneySEL	12 Elit Ve 12 Elit Olmayan Tekvandocu	Independent Samples T-Test; One-Way ANOVA; Mann Whitney U; Wilcoxon	10	746	Algı; Karar Verme; Olanaklılık	3	Ant.ABD
Sarıkaya (2022)	DeneySEL	12-14 Yaş Aralığındaki Aktif Toplam 30	Independent Samples T-Test	11	224	Taekwondo, Bosu, Biyomotor Özellikler	3	BES.ABD.

		Taekwondocu Kadın Sporcu						
Canbolat Güder (2022)	Deneysel	Yaş Ortalamaları 18,82 Olan 27 Taekwondocu	Quade's ANCOVA; Wilcoxon İşaretli-Sıralar Testi; Mannwhitney U Testi	16	319	Taekwondo, Kor Egzersiz, Statik Denge, Anaerobik Güç, Sürat, Çeviklik	6	BES.ABD.
Kurtoğlu (2021)	Deneysel	Sedanter Grup 15; Amatör Taekwondo Grubu 15;Elit Taekwondo Grubu (N=15)	Anova;Benferonni;Games-Howell	10	264	Beyin Parselasyonu; Beyin; Difüzyon Tensör Görüntüleme; Spor Taekwondo	4	Anatomi Ana Bilim Dahı
Ölmez (2021)	Nicel ve Nitel araştırma	Taekwondo Sporü İle İlgilenen Öğrenciler	Bağımlı Ve Bağımsız Değişkenler T-Test;Pearson Korelasyon; İçerik Analizi	14	265	Taekwondo Performans Gelişimi, Kyorugi, Müsabaka, Görsel Destek	4	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dahı
Sevinç Yılmaz (2021)	Nicel yöntemlerden tarama deseni kullanılarak normlandırma yapılmış	10-14 Yaş Aralığındaki En Az Mavi Kuşak 14 Yaş Aralığında Aktif 329 Kız Ve 321 Erkek Toplam 650 Taekwondo Sporcusu	İndependent T Testi; Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA	9	233	Taekwondo, Normlandırma, Antropometrik Özellik, Biyomotor Yeti, Yetenek	4	BES.ABD.
Çakır (2020)	Deneysel	Büyük Erkekler Elit 8 Ve Elit Olmayan 8 Olmak Üzere Toplam 16 Müsabık Taekwondocu	Independent-Samples T Test; Levene; Shapiro-Wilk	11	232	Taekwondo, Antrenman Yükü, İşsel Yük, Rpe, İzokinetik Dinamometre, Sprint, Çeviklik, Smartspeed	8	BES.ABD.
Can (2020)	Deneysel	Ulusal Ve Uluslararası Başarıları Sahip İzmir İli İçerisindeki Spor Kulüpleri Sporcuları	Shapiro-Wilk ; Paired Sample T Test	16	252	Pliyometrik Antrenman; Yüzeysel Elektromyografi; Rectus Femoris; Biceps Femoris; Yük Hücreci	5	Spor Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dahı
Gönen (2019)	İlişkisel tarama modeli	2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı Üniversiteler Spor Ligi Kapsamında Korunmalı Futbol Süper Ligi'nde Mücadele 177 Erkek Sporcu; Türkiye Üniversiteler Taekwondo Şampiyonası'na Katılan 107'si Kadın 136'sı Erkek 243 Sporcu	Mann Whitney U Testi; Kruskalwallis; Spearman Korelasyon Testi	17	251	Antrenör-Sporcu İlişkisi, Durumluk Kaygı, Öfke, Öznel İyi Oluş	4	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dahı
Güder (2029)	Deneysel	Yaş Ortalamaları 18,82±2,60 Yıl; Spor Yaşı Ortalamaları 7,06±1,95 Yıl; Olan Ulusal Ve Uluslar Arası Yarışmalara Katılan 18 Gönüllü Erkek Taekwondocu	Shapiro-Wilks; Pearson Korelasyon; Two-Way Repeated Measures ANOVA	12	407	Taekwondo, Kas Hasarı	2	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dahı
Alp (2016)	Deneysel	Isparta İl'inde Lisanslı 18-22 Yaş Arası 14 Erkek Taekwondocu	Shapiro-Wilk Testi; Eşleştirilmiş T Testi; Tekrarlı Ölçümler İçin Tek Yönlü Varyans Analizi	12	344	Statik Germe, Dinamik Germe, Taekwondo, Kuvvet	4	Spor Bilimleri Bilim Dahı
Canbaz (2016)	Ölçek	Araştırmanın Evrenini Türkiye De Bulunan 3119 Antrenörün TTF Kayıtlarına Göre, 2015 Yılı İçin Vize Yaptırılmış, 1. Kademe 319, 2. Kademe 463, 3. Kademe 197, 4. Kademe 31, 5. Kademe 34 Toplam 1044 Aktif Taekwondo Antrenörleri Ve	Mann-Whitney U Testi; Kruskal-Wallis H; Pearson Ki-Kare; Pearson Kesin (Exact) Ki-Kare	9	216	Taekwondo Antrenörü, Antrenör Liderliği, Antrenör Yaratıcılığı, Antrenör Tüklenmişlik Düzeyi	4	BES.ABD.

		TTF Tarafından Her Yıl Aralık Ayın Da Yapılan Antrenör Gelişim Semineri Ve Vize Uygulamaları Esnasında Tüm Örneklem Grubu						
Sarialioğlu (2012)	Nicel	35 Tanesi (10 Kız- 25 Erkek) Başarılı (Milli Takım Düzeyinde) Tekvando Yapan Sporcular, 65 Tanesi İse (40 Kız-25 Erkek) Amatör Taekwando Yapan Sporcular	İndependent Samples T-Test; Pearson Korelasyon Testi	11	325	Amatör; Ayak İzi; Milli; Morfometri; Taekwando	5	Anatomi (Veterinerlik) Ana Bilim Dalı
Bezci (2010)	Ölçek	Türkiye Taekwondo Federasyonuna Bağlı 2010 Yılında Tüm Faaliyetlerde Antrenörlük Yapmak İçin, Antrenör Gelişim Seminerine Katılan 1. 2. 3. 4. 5. Kademe 698 Antrenörden 41 Kadın (Xyaş=32.02±6.37) Ve 407 Erkek (Xyaş=37.23±7.04) Gönüllü 448 Antrenör	İndependent Samples T-Test; One-Way ANOVA; Pearson Çarpımlar Moment Korelasyon	12	316	Eğitim Ve Öğretim, Taekwondo, Spor, Antrenör, Beden Eğitimi, Stres, Stresle Başa Çıkma, Problem Çözme	8	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
Arslan (2009)	Deneysel	Aktif Olarak Taekwon Do Yapan Ve Gönüllü Olarak Katılan 42 Sağlıklı Taekwon Do Sporcusundan 13 Erkek Ve 13 Bayan Antrenman Grubuna; 8 Erkek Ve 8 Bayan Taekwon Do Sporcusu Kontrol Grubunu Oluşturmaktadır	Shapiro-Wilks; Mann-Whitney U	13	406	Propriyopsepsiyon, Dinamik Postural Kontrol, Taekwondo	3	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Boyalı (2009)	Deneysel	Yaş Ortalamaları 21.66 Olan 24 Sağlıklı Ve Elit Seviyede Taekwondo Erkek Sporcular	Mann-Whitney U; Varyans Analizi; Paired T	14	345	E Vitamini, Egzersiz, Serbest Radikeller, Antioksidan Aktivite, Laktat	6	Besin Hijyeni ve Teknolojisi Ana Bilim Dalı
Çakmakçı (2007)	Deneysel	Yaş Ortalamaları 22,26 Yıl, Boy Ortalamaları 171.07 Cm; Vücut Ağırlığı Ortalamaları Kamp Öncesi 62,03 Kg, Kamp Sonrası 60,90 Kg Olan 15 Bayan Sporcu	İndependent Samples T-Test;	13	316	Antrenman, Hematoloji, Biyokimya	3	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Ramazanoğlu (2002)	Ölçek	Özel Taekwondo İşletmelerinde Çalışan Personeller	Çapraz Tablo, Mesti Ve K2 Testi	19	151	*	*	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Şahin (2002)	Ölçek	Taekwondo Eğitimi Alan Taekwondocular	İndependent Samples T-Test; One-Way ANOVA	15	318	*	*	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tablo 9'da taekwondo üzerine 2002 ve sonrası yapılan doktora çalışmalarına ilişkin bilgilerin taranması sonucunda edinilen veriler yer almaktadır. Son on yıl içerisinde yapılan güncel doktora tez çalışmalarına odaklanılarak veritoplama araçları, çalışma grubu ve başlık

uzunluğu, anahtar kelimeler, anahtar kelime adedi, özet metinde yer alan sözcük sayılarına ilişkin verilere yer verilmiştir. İlgili araştırmaların yayın tarihi 2002-2023 yılları arasındadır.

Tartışma ve Sonuçlar

Bu çalışma, Türkiye’de Taekwondo konusunda yapılan lisansüstü tezlerin genel profilini belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen sonuçları aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür.

Taekwondo ilgili en eski tarihli Türkiye’de yazılmış ulusal tez veritabanında kayıtlı olan ilk ve en eski sayılabilecek yüksek lisans tezinin 1989 yılına ait olduğu, en fazla tezin ise Yüksek Lisans (n=24), Doktora (n=5), olmak üzere toplam 29 tanesinin 2022 yılında kaleme alındığı (Tablo 1) ve bununla birlikte, bu süre zarfında sadece 23 doktora tezi hazırlanmış olması dikkat çekicidir (Tablo 2). 1989-2023 yılları arasında yazılmış olan tezlerin oldukça çok küçük bir kısmı Yüksek Lisans 4 adet İngilizce olmak üzere ve geri kalan tüm çalışmaların ise Türkçe dilinde yazıldığı tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu durum, Taekwondo alanının köklü bir geçmişi olduğunu ortaya ifade etmektedir.

2002 yılından itibaren taekwondo alanında gerçekleştirilen tezlerin sayısında belirgin bir artış görülmüştür. Bu alandaki tezlerin toplam sayısı, Selçuk Üniversitesi’nde 25 Yüksek Lisans ve 4 Doktora olmak üzere toplam 29, Gazi Üniversitesi’nde ise 7 Yüksek Lisans ve 7 Doktora olmak üzere toplam 14 çalışma olarak belirlenmiştir. (Tablo 4,5). Bu durum, taekwondo ile ilgili akademik çalışmaların önemli bir ivme kazandığını göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezlerinin danışman ünvan türlerine göre en fazla Doç. Dr. (n=50, %39,06), en az, Dr. Öğr. Üyesi (n=20, %15,63), Doktora Tezlerinin danışman ünvan türlerine göre en fazla Prof. Dr. (n=16, %69,57), en düşük Doç. Dr. (n=3, %13,04) olduğu sonucuna varılmıştır. Bu veriler çerçevesinde Yüksek Lisansda en fazla Doçent, Doktora çalışmalarında en fazla Profesör ünvanlarının taekwondo çalışmalarında danışman oldukları tespit edilmiştir (Tablo 6).

Araştırmacı ve akademik danışman cinsiyet dağılımına bakıldığında, kadın araştırmacıların sayısının erkek araştırmacıları geçtiği saptanmıştır. Bu durumun sebeplerinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, ayrı bir araştırma konusu olarak değerlendirilmelidir (Tablo 7,8).

Üniversitelerin ve lisansüstü eğitim programlarının sayısındaki artış, lisansüstü tezlerin sayısında gözle görülür bir artışa sebep olmuştur. Lisansüstü tezler, çeşitli akademik disiplinlere yönelik kapsamlı bilimsel bilgiler içermektedir. Bu bağlamda, özel sektörde faaliyet gösteren profesyoneller veya akademik kariyer yapmayı amaçlayan araştırmacılar, lisansüstü tez çalışmalarından elde edilen bu önemli bilgilerden büyük ölçüde faydalanmaktadır (İnce, Gül ve Bozyiğit, 2017).

Doktora tez çalışmalarında yer alan özetlerin sözcük ortalaması 308,83, başlıkta yer alan, sözcük sayılarının ortalaması 12,696, kullanılan anahtar kelime, en az 3, en çok 8 olduğu, tespit edilmiştir. Doktora tez çalışmaların deneysel yöntemlerin daha çok tercih edildiği saptanmıştır (Tablo 9).

Lisansüstü eğitimin nitelikli devamını sağlamak için, bilimsel bilginin okuyucuya hızlı ve kolay bir şekilde ulaşmasını temin etmek önemlidir. Bu hedef doğrultusunda, bilimsel çalışmaların özetleri, anahtar kelimeleri dil, içerik ve kapsam açısından eksiksiz bir şekilde yazılması gerektiği söylenebilir. Çünkü yazılan özet, çalışmanın etkili bir şekilde tanıtılmasında kilit bir rol oynamaktadır. Özeti, tezi etkili bir şekilde tanıtıcı olması gereklidir, çünkü internet üzerinden yapılan tez tarama işlemlerinde genellikle ilk olarak

özetle karşılaşılır. Bu nedenle, okuyucunun çalışmayla ilk temasının özet kısmı olması, özetin özenle hazırlanmasını zorunlu kılar. Özetin yazımında, çalışmanın amacı, önemi, kullanılan yöntem, veri toplama ve analiz süreçleri, örneklem, bulgular ve sonuç gibi temel unsurların net bir şekilde ortaya konması önemlidir (Sevim ve Özdemir-Eren, 2012). Bu unsurlar, özeti ilk okuyuşta anlamının yanı sıra, çalışmanın genel içeriği hakkında bilgi sahibi olma açısından da kritiktir.

Öneriler

Taekwondo alanında konu ve yöntem açısından orijinal nitelikte yeni çalışmalara olan ihtiyaç önemli bir durumdur. Bu bağlamda, doktora düzeyindeki tez sayısının artırılması önerilebilir. Aynı zamanda, ilgili alanda çeşitli araştırmaların planlanması büyük önem taşımaktadır. Taekwondo branşlarına odaklanan güncel konuların araştırma sıklığının artırılması teşvik edilmelidir. Tezlerin araştırma metodolojisi bölümüne daha fazla özen gösterilmesi ve akademik danışmanların süreci yakından takip etmeleri, çalışmaların bilimsel açıdan daha sağlam temellere dayanmasına katkı sağlayabilir. Bu yönde yapılan özgün ve derinlemesine araştırmalar, taekwondo alanındaki bilgi birikimini zenginleştirerek uygulama düzeyindeki katkıyı artırabilir.

Yayın Etiği: Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurul Başkanlığı’ndan: 08.03.2023-122674 Evrak Tarih tarih, 07.03.2023 Karar Tarih ve 2023/65 karar sayılı yazısı ile etik kurulu onayı alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %25, ikinci yazarın katkı oranı %25, üçüncü yazarın katkı oranı %25 ve Dördüncü yazarın katkı oranı %25’dir

****Bu çalışma 19-21 Ekim 2023 Tarihinde Bayburt Üniversitesinde yapılan “5th International Congress of Social Sciences” kongrede özet olarak sunulmuştur.**

KAYNAKLAR

- Abdossaleh, Z., Azadeh, G., Ebrahimi, K., and Gorbani, M.H., (2008). A survey of the physical fitness of the male taekwondo athletes of the Iranian national team. *Facta Universitat, s Series: Physical Education and Sport*, Vol. 6, No 1, pp:21 – 29.
- Alibaz, A., Gündüz, N., & Şentuna, M. (2006). Türkiyede üst düzey taekwondo, karate ve kick-boks sporcularının bu spor branşına yönelmelerine teşvik eden unsurlar, yapma nedenleri ve geleceğe yönelik beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 91-102.
- Alp, M. (2016). *Statik ve dinamik germe egzersizlerinin taekwondocularıda alt ekstremite kuvvet performansına akut etkisi*. Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi.
- Arabacı, R., Gorgulu, R., and Catıkkas, F., (2010). Relationship between agility and reaction time, speed and body mass index in taekwondo athletes. e-journal of new world sciences academy: *Sports Sciences*, 5(2), pp: 71-77.
- Armstrong, N. (2013). Taekwondo: The unity of body, mind and spirit. Korea: *Korea Foundation*.
- Arslan, F. (2009). *Taekwon do sporcularında 8 haftalık propriyosepsiyon antrenman programının dinamik postural kontrol üzerine etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Balcı, A., & Apaydın, Ç. (2009). Türkiye’de eğitim yönetimi araştırmalarının durumu: Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 59(15), 325–343.
- Baykan, E.(2022). *Dünya Taekwondo şampiyonasının teknik ve taktik analizi*. Doktora Tezi, Hitit Üniversitesi, 2022.
- Bayraktar, Y. (2022). *Tekvandocularıda branşa özgü teknik ve fiziksel performans için olanaklılık algısı*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Berg, B. L., ve Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, H. Aydın (Çev. Edt). Eğitim Kitabevi.
- Bezci, Ş. (2010). *Taekwondo antrenörlerinin stresle başa çıkma ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Boyalı, E.(2009). *E vitamini uygulamasının akut taekwondo egzersizinde lipit peroksidasyonu antioksidan enzimler ve laktat düzeylerine etkileri*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Calık, M. & Sözbilir, M. (2014). Parameters of content analysis. *Education and Science*, 39(174), 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Can, E.(2020). *Taekwondo dollyeo chagi performansında vuruş kuvvetlerine kas aktivasyonlarına ve yere uygulanan kuvvetlere post aktivasyon potansiyeli nin etkisi*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi.
- Canbaz, M.(2016). *Türkiye’deki taekwondo antrenörleri nin liderlik yaratıcılık ve tükenmişlik düzeylerinin araştırılması*. Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi.

Canbolat Güder, B. (2022). *Taekwondoculararda 12 Haftalık Kor Egzersizlerinin Statik Denge Kor kuvveti Anaerobik güç Sürat ve Çevikliğe Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.

Çakır, Z.(2020). *Elit ve elit olmayan taekwondocuların antrenman yüklerinin ve motorik özelliklerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Çakmakçı, E. (2007). *Bayan taekwondocuların milli takım kamp döneminin bazı hematolojik ve biyokimyasal parametreler üzerine etkileri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.

Gil, K., (1978). *Taekwondo Koreanischer Kompsort*, S:11-12, Neidemhausen.

Gönen, M.(2019). *Antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların durumluk kaygı öfke ve öznel iyi oluş düzeylerine etkisi Taekwondo ve korumalı futbol örneği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.

Güder, F.(2019). *Taekwondoculararda müsabaka süresince uygulanan vuruşların sayı ve şiddetinin kas hasarına etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi

Gündoğdu, C., Bingöl, H., Mutlutürk, N., & Türkmen, M. (2011). Üniversitelerde öğrenim gören taekwondo milli takım sporcularının sosyo ekonomik durumları ile bu branşa katılım nedenlerinin araştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 119-125.

Heller, J., Pericı, T., Dlouhç, R., Kohlíkovç, E., Melichna, J., and Novçkovç, H., (1998). Physiological profiles of male and female taekwon-do (ITF) black belts. *Journal of Sports Sciences*, 16, PP:243- 249.

İnce, M.. Gül, H., & Bozyiğit, S. (2017). Türkiye’de turizm pazarlaması konusunda yazılan lisansüstü tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi: 1990-2016. *Journal of Social Studies*. 6 (5), 113-130.

Kim, S.K., (1995). *What is Taekwondo* (The Concept of Taekwondo), WTF, Taekwondo, No:55, Summer.

Koç, M.(2022). *Elit taekwondoculararda inspirasyon kaslarına uygulanan eşik basınç değerinde yüklenme egzersizlerinin laktat konsantrasyon ve laktat eliminasyon süresine etkisi*. Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi.

Kurtoğlu, E.(2021). *Teakwondo sporunun beyin üzerine etkisinin difüzyon MR tekniği ile belirlenmesi*. Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi.

Lina, W.L., Yenb, K.T., Doris Lua, C.Y., Huanga, Y.H., and Chang, C.K., (2006). Anaerobic capacity of elite Taiwanese Taekwondo athletes *Science & Sports*, 21, pp: 291–293.

Ölmez, C. (2021). *Video ve görsel materyaller desteği ile yapılan eğitimin sporda teknik gelişime etkisi taekwondo örneği*. Doktora Tezi, Trabzon Üniversitesi.

Pehlivan, Z., (1996). Üniversiteye yeni kayıt yaptıran öğrencilerin spor eğilimi üzerine bir araştırma (Fırat Üniversitesi Örneği), *Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksek Okulu Yayını*, Y. No:3, S:99-104.

Ramazanoğlu, F.(2002). *Taekwondo öğretilen özel spor işletmelerinde çalışanların kurumlarındaki personel yönetimini değerlendirmesi ve taekwondonun yaygınlaştırılması için yeni bir yönetim modeli önerisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.

Sağırkaya, A.(2023). *Gelişim çağındaki taekwondocuların kilo ve boy kategorilerine göre organize edilen yarışmalardaki BMI ve başarı performanslarının karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Saralioğlu, N.(2012). *Milli ve amatör tekvandocuların statik ayak izleri üzerine karşılaştırmalı morfolometrik çalışma*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi.

Sarıkaya, M.(2022). *12-14 yaş kadın taekwondocularda bosu egzersizlerinin seçili biyomotor özelliklere etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi.

Selcuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. & Dünder, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: *Icerik analizi*. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.

Sevim, O. & Özdemir-Eren, N. H, (2012). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin başlıklarına ve özetlerine eleştirel bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 1(3), 174-186.

Sevinç Yılmaz, D.(2021). *10-14 yaş grubu taekwondocuların bazı biyomotor yetilerinin normatif çalışması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.

Suri, H., & Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. *Review of Educational Research*, 79(1), 395-430.

Şahin, M. (2002). *Taekwondo eğitimi alan taekwondocuların taekwondo sporunu algılamaya yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi.

Tel, M.(2006). Türk taekwondo milli takım sporcularının seçilen bazı fiziksel ve fizyolojik özelliklerinin analizi, Fırat Üniv. Sağlık Bil. Enst.,Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

TTF. (2023). https://turkiyetaekwondofed.gov.tr/?page_id=397 Erişim Tarihi: 11.09.2023,

Türkmen, M. (2004). Uzakdoğu sporlarının (UDS) çocuk gelişimine etkisi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:8, Sakarya, Ekim.

Türkoğlu, F. (2023). *Taekwondocuların vücut farkındalık düzeyleri ve sağlıklı beslenme takıntıları*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi.

WTF. (2023).

<http://www.worldtaekwondo.org/wtnews/view.html?nid=5385&mcd=&page=83> Erişim Tarihi: 11.10.2023,

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.